

**SINIF EĞİTİMİ ANABİLİM DALI 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIF KAVRAMINA YÖNELİK METAFORLARI
(GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)**

Merve Yurdakul

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
SINIF EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

TEMMUZ, 2019

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren On İki (12) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Merve
Soyadı : YURDAKUL
Bölümü : Sınıf Öğretmenliği
İmza :
Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı 4. Sınıf Öğrencilerinin Birleştirilmiş Sınıf Kavramına Yönelik Metaforları (Gazi Üniversitesi Örneği)
İngilizce Adı : Metaphors About For The Multigrade Class Concept By 4th Grade Students Of Division Of Classroom Instruction Education (Gazi University Example)

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı : Merve YURDAKUL

İmza :

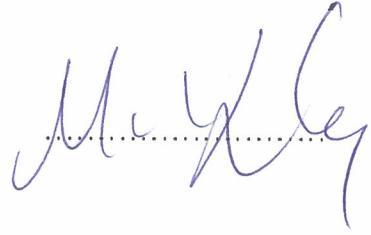
JURİ ONAY SAYFASI

Merve Yurdakul tarafından hazırlanan “Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı 4. Sınıf Öğrencilerinin Birleştirilmiş Sınıf Kavramına Yönelik Metaforları (Gazi Üniversitesi Örneği)” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Kemal KÖKSAL
Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Başkan: Doç. Dr. Mustafa YILDIZ
Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Yasemin KUŞDEMİR
Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı, Kırıkkale Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 19/07/2019

Bu tezin Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma YEL

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

.....

TEŞEKKÜR

Gerek lisans eğitimim gerekse yüksek lisans eğitimim boyunca beni daima destekleyen, yönlendiren, fikirleriyle ufkumu açan, samimi bir şekilde bana yardımcı olan değerli hocam ve tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Kemal Köksal'a, Gazi Eğitim Fakültesi'nin çok değerli öğretim üyelerinden Doç. Dr. Mustafa Kale ve Doç. Dr. Mustafa Yıldız Hocalarıma yardım ve desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

Eğitim öğretim hayatım boyunca maddi manevi desteklerini esirgemeyen, canım annem ve babama; ayrıca daima yanımda olup desteğini ve sevgisini sürekli hissettiğim sevgili eşim Göker Yurdakul'a teşekkürlerimi sunarım.

**SINIF EĞİTİMİ ANABİLİM DALI 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIF KAVRAMINA YÖNELİK METAFORLARI
(GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)**

(Yüksek Lisans Tezi)

**Merve Yurdakul
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

Temmuz, 2019

ÖZ

Bu araştırmanın amacı sınıf öğretmeni adayı 4. Sınıf öğrencilerinin birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik oluşturdukları metaforları belirlemektir. Bu bağlamda araştırmanın çalışma grubunu kolay ulaşılabilir olması sebebiyle 2017-2018 eğitim öğretim yılı Gazi Üniversitesi Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma grubuna 86 kadın, 14 erkek olmak üzere 100 son sınıf öğretmen adayı alınmıştır. Araştırma iki aşamadan oluşup Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersini almadan önce ilk uygulama Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersini aldıktan sonra ise ikinci uygulama yapılmıştır. Bu çalışmanın amacı Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersinin öğretmen adayları üzerinde etkisini metafor yoluyla tespit etmektir. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından hazırlanan Birleştirilmiş Sınıf..... benzer/gibidir. Çünkü..... formu ile toplanmıştır. Ayrıca form üzerinde öğretmen adaylarının kişisel bilgilerini içeren bir bölüm de bulunmaktadır. Araştırmacı ilk olarak metafor kavramını açıklamış ve metafor kavramına ilişkin örnek vermiştir. Daha sonra öğretmen adaylarına 15 dakika süre verilmiş ve birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik akıllarına gelen ilk metaforu gerekçesini göstererek yazmaları istenmiştir. Aynı işlem basamakları Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersini aldıktan sonrada yapılmıştır. Araştırma nitel araştırma olup verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Öğretmen adayları ilk uygulamamız sonucu 78 farklı metafor ikinci uygulamamız sonucu ise 69 farklı metafor üretmişlerdir. İki uygulama sonucu da oluşturulan metaforlar 6 farklı kavramsal kategoride toplanmıştır. Yapılan iki uygulamanın verileri karşılaştırılmış ve oluşturulan 2 kavramsal kategori her iki uygulamada da ortak kategoriler olarak çıkmıştır. Bu kategoriler farklılıklar bir arada ve ilginin yoğun olması gereken ortam kategorileridir. Her iki uygulama da aynı kategoride metafor üreten öğretmen adayı sayısı 39 iken her iki uygulama sonucunda farklı kategoride metafor üreten öğretmen adayı sayısı ise 50 dir. Veri analizleri sonucu öğretmen adaylarının oluşturdukları metaforlar her iki uygulama sonucunda da

aynı temalar altında toplanmıştır. Bu temalar bitki, mekan, yer-gök, eşya, topluluk, yiyecek, insan ve diğer temalarıdır.

Anahtar Kelimeler : Birleştirilmiş sınıf, öğretmen adayı , metafor.

Sayfa Adedi : 97

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Kemal KÖKSAL

**METAPHORS ABOUT FOR THE MULTIGRADE CLASS CONCEPT
BY 4TH GRADE STUDENTS OF DIVISION OF CLASSROOM
INSTRUCTION EDUCATION
(GAZI UNIVERSITY EXAMPLE)**

**Merve Yurdakul
GAZI UNIVERSITY
INSTITUTE OF EDUCATIONAL SCIENCES
July, 2019**

ABSTRACT

The aim of this research is to determine the metaphors for the purpose of fourth grade classroom teacher students the multigrade classes concept. In this context, since the study group of the research is easily accessible, the 2017-2018 educational year constitutes fourth grade students of Gazi University Department of Education. The group of study include, 86 female and 14 male totally 100 last class teacher candidates. This research consist two process, the first implementation was made before teacher candidates don't take of multigrade class teaching lesson and the second implementation was made after teacher candidates take of multigrade class teaching lesson. The aim of this research is to determine the impact of multigrade class teaching lesson on teacher candidates thanks to metaphors. The data of the research collected by the researcher with form as 'Multigrade Classes are similar to Because '. There is also a section on the form that includes personal information of candidate teachers. The researcher firstly explained the concept of metaphor and gave an example for the concept of metaphor. Then, teacher candidates were given 15 minutes and expected to write a metaphor that came first their minds for the concept about the multigrade class. The same steps were taken after taking the multigrade class teaching. The research is qualitative research and content analysis method is used in the analysis of data. The first implemantation result is that teacher candidates produced 78 different metaphors and in the second, teacher candidates produced 69 different metaphors. The metaphors that were created as a result of both applications were collected in 6 different conceptual categories. The data of the two implementations were compared and two conceptual categories ,which is created, is consisted as common

categories in both implementations. These categories include differences and it needs to more interest. The number of teacher candidates, who created metaphors in the same category, are 39 but the number of teacher candidates, who created metaphors in different categories, are 50 in the both implementation. As a result of data analysis, metaphors, which were created by teacher candidates, were collected under the same themes in two implementations. These themes are plant, place, earth-sky, things, community, food, human and other themes.

Key Words : Multigrade Class, teacher candidate, metaphor
Page Number : 97
Supervisor :Lecturer Dr. Kemal KÖKSAL

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZ.....	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiv
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.2.1. Alt Amaçlar	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Varsayımlar.....	5
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.6. Tanımlar.....	6
BÖLÜM II.....	7
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR	7
2.1. Birleştirilmiş Sınıf Kavramı	7
2.2. Birleştirilmiş Sınıfı Ortaya Çıkaran Nedenler	8
2.3. Dünyada Birleştirilmiş Sınıf Uygulaması.....	9

2.4. Türkiye’de Birleştirilmiş Sınıf Uygulaması	11
2.5. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğrenme-Öğretme Süreci	13
2.5.1. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretmenli Dersler	13
2.5.2. Birleştirilmiş Sınıflarda Ödevli Dersler	14
2.6. Birleştirilmiş Sınıf Oluşturma Biçimleri	15
2.7. Birleştirilmiş Sınıflarda Ünitelerin Oluşturulma Biçimleri	16
2.8. Birleştirilmiş Sınıflarda İlgi ve Seviye Grupları	18
2.8.1. Seviye Grupları	18
2.8.2. İlgi Grupları	19
2.8.3. Seviye ve İlgi Gruplarının Faydaları	19
2.8.4. Seviye ve İlgi Gruplarının Sınırlılıkları	20
2.8.5. Birleştirilmiş Sınıfta Yardımcı Öğrenci Kavramı	20
2.9. Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasının Avantajları	21
2.10. Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasının Dezavantajları	22
2.11. Birleştirilmiş Sınıflarda Sınıf Yönetimi	23
2.12. Birleştirilmiş Sınıflarda Ölçme Değerlendirme	25
2.13. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretmen Kavramı	26
2.14. Birleştirilmiş Sınıflarda Karşılaşılan Sorunlar	28
2.15. Metafor Kavramı	30
2.16. İlgili Araştırmalar	32
BÖLÜM III	38
YÖNTEM	38
3.1. Araştırmanın Modeli	38
3.2. Çalışma Grubu	39
3.3. Veri Toplama Aracı	40
3.4. Verilerin Toplanma Süreci	41
3.5. Verilerin Analizi	42
BÖLÜM IV	44
BULGULAR ve YORUMLAR	44
4.1. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim Dersini Almadan Önce Öğretmen Adaylarının Oluşturdukları Metaforlar	44
4.2. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim Dersini Almadan Önce Öğretmen Adaylarının Oluşturduğu Metaforların Kavramsal Kategorileri	48

4.3. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim Dersini Aldıktan Sonra Öğretmen Adaylarının Oluşturdukları Metaforlar	55
4.4. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim Dersini Aldıktan Sonra Öğretmen Adaylarının Oluşturduğu Metaforların Kavramsal Kategorileri	58
4.5. Öğretmen Adaylarının Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim Dersini Almadan Önce ve Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim Dersini Aldıktan Sonra Ürettikleri Metaforların Karşılaştırması	66
4.5.1. İki Uygulama Sonucunda Aynı Kategoride Metafor Üreten Öğretmen Adaylarının Ürettikleri Metaforların Karşılaştırması.....	67
4.5.2. İki Uygulama Sonucunda Farklı Kategoride Metafor Üreten Öğretmen Adaylarının Ürettikleri Metaforların Karşılaştırması.....	75
BÖLÜM V	85
SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER.....	85
5.1. Sonuçlar.....	85
5.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	85
5.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	86
5.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	87
5.2. Tartışma	88
5.3. Öneriler	91
KAYNAKLAR.....	93

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Birleştirilmiş Sınıflı Okullarda Sınıfların Oluşturulma Biçimleri.....	16
Tablo 2. Birleştirilmiş Sınıflı Okullarda Mihver Derslerin Dağılımı.....	17
Tablo 3. Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı	39
Tablo 4. Çalışma Grubunun Mezun Olunan Okul Türüne Göre Dağılımı	40
Tablo 5. Mezun Olunan İlkokulun Yerleşim Birimi	40
Tablo 6. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim Dersini Almadan Önce Oluşturulan Metaforlar	45
Tablo 7. Birleştirilmiş Sınıf Üzerine Oluşturulan Metafor Temaları	47
Tablo 8. Birleştirilmiş Sınıf Kavramına Yönelik Farklılıklar Bir Arada Kategorisi	48
Tablo 9. Birleştirilmiş Sınıf Kavramına Yönelik Uyum Yakalanması Gereken Ortam Kategorisi.....	50
Tablo 10. Birleştirilmiş Sınıf Kavramına Yönelik İlginin Yoğun Olması Gereken Ortam Kategorisi.....	51
Tablo 11. Birleştirilmiş Sınıf Kavramına Yönelik Varılması Gereken Ortak Bir Amaç İçin Birleşilen Yer Kategorisi.....	52
Tablo 12. Birleştirilmiş Sınıf Kavramına Yönelik Mecburiyet Sonucu Oluşan Ortam Kategorisi.....	53
Tablo 13. Birleştirilmiş Sınıf Kavramına Yönelik Aynı Anda Birçok İş Yaptıran Ortam Kategorisi.....	54
Tablo 14. Birleştirilmiş Sınıflara Öğretim Dersini Aldıktan Sonra Oluşturulan Metaforlar	55
Tablo 15. Birleştirilmiş Sınıf Üzerine Oluşturulan Metafor Temaları	57
Tablo 16. Birleştirilmiş Sınıf Kavramına Yönelik Farklılıklar Bir Arada Kategorisi	59
Tablo 17. Birleştirilmiş Sınıf Kavramına Yönelik İlginin Yoğun Olması Gereken Ortam Kategorisi.....	60
Tablo 18. Birleştirilmiş Sınıf Kavramına Yönelik Bütünden Güzel Olan Ortam Kategorisi	62
Tablo 19. Birleştirilmiş Sınıf Kavramına Yönelik Çeşitli Yöntemler Uygulatan Ortam Kategorisi.....	63
Tablo 20. Birleştirilmiş Sınıf Kavramına Yönelik Çözüm Yolu Olan Ortam Kategorisi	64
Tablo 21. Birleştirilmiş Sınıf Kavramına Yönelik Rahatsızlık Veren Ortam Kategorisi	65
Tablo 22. Birleştirilmiş Sınıf Üzerine Oluşturulan Metaforların Karşılaştırılması	67

ŞEKİLLER LİSTESİ

<i>Şekil 1.</i> Birleştirilmiş sınıflarda karşılaşılan sorunlar	29
---	----

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
EFA	Education For All
F	Frekans
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
N	Öğretmen Adayı Sayısı
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

BÖLÜM I

GİRİŞ

Araştırmanın amacı sınıf eğitimi anabilim dalı 4. sınıf öğrencilerinin birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik oluşturdıkları metaforları belirlemek ve analiz etmektir. Bu bölümde ise araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve çeşitli tanımları yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Eğitim bireylerin toplum yaşamında yer alabilmeleri, toplum yaşamına ayak uydurabilmeleri, gerekli bilgi ve becerileri edinip, kişiliklerini geliştirebilmelerine yardım etmedir. Eğitim, bireyin yaşamında kasıtlı ve amaçlı olarak istendik davranış değişikliği gerçekleştirme süreci olarak tanımlanmıştır (Şişman, 2009, s. 6-7). Eğitim bir bilim dalıdır. Eğitim bir anlamda kişinin kazandıklarını anlatır ve bazen öğrenim karşılığında kullanılmaktadır (Başaran, 2007). Bir toplumun gelişmesinde ve ileriye gitmesinde eğitimin rolü büyüktür.

Eğitim informal eğitim ve formal eğitim olarak eğitimciler tarafından iki başlıkta toplanmıştır. Gelişigüzel meydana gelen eğitim informal eğitimidir. İnformal eğitim sokakta, caddede, işte, ailede kısaca hayatın her alanında programsız, sistemsiz, plansız bir şekilde yapılan eğitimidir. Başaran, (2008) informal eğitimi toplumsal eğitim kurumu olarak nitelendirmiş ve toplumda bildiklerini, yaptıklarını öğreten birey ile bunları öğrenen birey arasında bir eğitsel ilişki olduğunu ifade etmiştir.

Formal eğitim ise programlı, sistemli, planlı bir şekilde yapılan eğitimidir. İnformal eğitimde kişi taklit ve model alma yoluyla öğrenir. Bu öğrenme gerçekleşirken olumlu veya olumsuz davranışlar da edinilebilir. Formal eğitim ise, önceden oluşturulan bir plân ve program dâhilinde öğretim yoluyla gerçekleştirilen amaçlı bir süreçtir. Eğitim başından sonuna kadar kontrollü olarak sürdürülür ve sonucunda bir değerlendirme basamağı yer

alır. Formal eğitim kendi içinde örgün eğitim ve yaygın eğitim olarak iki kola ayrılmaktadır. Yaygın eğitim herhangi bir sebeple örgün eğitimini tamamlayamamış kişilere onların istek ve ihtiyaçları doğrultusunda sunulan eğitim şeklinde tanımlanabilir. Örgün eğitim ise milli eğitimin amaçları doğrultusunda okul çatısı altında sistemli bir şekilde yapılan eğitimidir. (Fidan, 2012, s. 3-5).

Türk Eğitim Sisteminin de okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise, yüksek öğrenim şeklinde kademelere ayrılan kolu örgün eğitimi oluşturmaktadır. Türk Eğitim Sisteminin önemli kademelerinden birisi de temel eğitimidir. İlkokul temel bilgi ve becerilerin kazandırıldığı bir kademedir. İlkokulda kazanılan bilgi ve beceriler bir üst öğrenim kademesine de temel teşkil eder niteliktedir. Bu nedenle de ilkokul Türk Eğitim Sisteminde önemli bir yere sahiptir.

İlkokullar bağımsız sınıflı olabildiği gibi birleştirilmiş sınıflı ilkokullar da vardır. Öğrenci azlığı, öğretmen azlığı, derslik azlığı gibi nedenlerle farklı seviye gruplarındaki öğrencilerin aynı anda aynı derslikte okumalarını sağlayan uygulamaya birleştirilmiş sınıf denir. Çınar (2004), birleştirilmiş sınıfı yeterli öğrencinin ve fiziki kapasitenin olmadığı yerlerde öğrencilerin birleştirilmesi suretiyle eğitim öğretim yapılması olarak ifade etmiştir. Doğan (2000), "Kırsal yerleşim birimlerindeki zorunlu eğitim çağına gelmiş çocuklara, ilköğretim hizmeti vermek amacıyla düzenlenmiş, bünyesinde birleştirilmiş sınıf bulunan okullardır" şeklinde ifade etmektedir. "Birleştirilmiş sınıf uygulaması köye yönelik bir öğretim uygulaması olmasının yanında, ülkemiz eğitim sistemi içinde yer alan sekiz yıllık ilköğretim uygulamasının birinci kademesine yönelik bir uygulamadır" (Erdem, 2008) Birleştirilmiş sınıflar mahalle, köy, mezra gibi yerleşim birimlerinin öğretmen ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Birleştirilmiş sınıf uygulaması Türkiye'nin sadece belli bölgelerini kapsayan bir uygulama olmayıp, Türkiye'nin bütün bölgelerinde, bütün şehirlerinde var olan bir uygulamadır. Birleştirilmiş sınıf uygulamasının dünyadaki sayısal verileri incelendiğinde uygulamanın oldukça yaygın olduğu görülmektedir. Ayrıca gelişmemiş ya da az gelişmiş ülkelere özgü olmadığı da apaçık bir gerçektir. Birleştirilmiş sınıf uygulamasını gerekli kılan en önemli etkenin demografik etken olduğu görülmektedir (Yıldız, 2009). Birleştirilmiş sınıf uygulamasının dezavantajlarının yanı sıra birçok avantajının olduğu göz ardı edilmiştir. Bu uygulama eğitim sistemimizin hep ihmal edilen yanı olarak görülmüştür. Oysaki birleştirilmiş sınıf uygulaması sorun değil daima bir çözüm yolu olmuştur. Birleştirilmiş sınıf uygulaması ile Türkiye'nin birçok yerinde pek çok öğrenci eğitim hakkına kavuşmuştur.

Eğitimin en önemli unsurlarından ve olmazsa olmazlarından birisi öğretmenlerdir. Öğretmenlik vicdani yükümlülüğün fazla olduğu, geleceğe yön veren en önemli mesleklerdendir. Sınıf öğretmenliği alanından mezun olan bir öğretmenin ilk çalışacağı okul genellikle kırsal bölgeler ve bu bölgelerdeki birleştirilmiş sınıflar olmaktadır. Bu durum, araştırmacıyı geleceğin birleştirilmiş sınıf öğretmeni adaylarına yönelik bir çalışma yapmaya yönlendirmiştir. Gazi Üniversitesi Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı 4. Sınıf öğrencileri diğer bir ifadeyle öğretmen adayları araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Öğretmen adayları son sınıfta teorik olarak iki kredilik Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersini almaktadırlar. Birleştirilmiş sınıf uygulamasının hep aksayan yönleri üzerine durulmasının öğretmen adaylarını ne derece etkilediğini tespit etmek, sınıf öğretmeni adaylarının bu konuda ne düşündükleri ve düşüncelerini nasıl ifade ettiklerini öğrenmek çalışmanın amacını oluşturmaktadır. İnsanlar bazen duygu ve düşüncelerini olduğu gibi söylemekten çekinir. Bu durumda onlara duygu ve düşüncelerini ifade edebilmeleri için farklı seçenekler sunmak gerekir. Bu da araştırmacıyı metafor kavramına yönlendirmiştir.

Metaforlar, olayların oluşumu ve işleyişi hakkındaki düşünceleri yapılandıran, yönlendiren ve kontrol eden en güçlü zihinsel araçlardan biridir (Saban, 2004). Metafor yoluyla düşünceler direkt olarak değil dolaylı olarak aktarılmış olur. Metaforda benzetim yoluyla düşünceyi ifade etme vardır. Metafor, ön bilgilere yaşanmışlıklara ve deneyimlere dayanarak bilginin zihinde yapılanmasını sağlar. Bireyin kendini anlamasına da yardımcı olan güçlü zihin imgeleridir. Metaforlar benzetim kurularak yapılır fakat her metaforda da benzetim olmak zorunda değildir. Metaforlar hep söz sanatı olarak düşünülür oysaki metaforların önemi bundan daha fazladır. Metaforlar, bireyleri çok yönlü düşünmeye teşvik eder. Metafor kullanımı, genel olarak dünyayı kavramaya yardım eden bir düşünme ve görme biçimi anlamına gelir (Çelikten, 2006). Metafor, bir kavramı başka bir kavrama benzeterek anlatmak demektir. O iki kavramın birbirine benzerliği az olabilir, ama birini çok iyi tanıyarak bize ikincisini daha iyi anlama olanağını sağlar. Metafor semboldür yani çağrışımcıdır (Ocak ve Gündüz, 2006). Metaforların anlam değeri gerçek anlama yakın ve yoğundur. Öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik algılarını metafor yoluyla incelemek onların birleştirilmiş sınıfa hangi gözle baktıklarını keşfetmek ve açıklamaktır. Bu bağlamda, araştırmanın amacı Gazi Üniversitesi Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı 4. Sınıf Öğrencilerin Birleştirilmiş Sınıf uygulamasına ilişkin görüşlerini metafor yöntemini kullanarak tespit etmektir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Birleştirilmiş sınıf uygulamasının daha etkili ve daha verimli olabilmesi maksadıyla, bağımsız sınıflarda uygulanan program 2000-2001 eğitim-öğretim yılından itibaren birleştirilmiş sınıflarda da aynen uygulanmaya başlanmıştır. (MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 122 sayılı karar, 18.05.2000) Bu karardan sonra, birleştirilmiş sınıflı okullarda çalışacak olan öğretmen adaylarından bazıları, üniversitede uygulamaya yönelik öğrendiklerini okullarda uygulayamayacakları endişesine kapılabilirler. Bu uygulama öğretmenlerin değişik sıkıntılar yaşamasına da sebep olabilir. Örneğin bağımsız sınıfta haftada on saat okutacağı bir dersi, dört sınıf bir arada bağımsız sınıf programını uygulayarak on saat okutması, öğretmen adaylarına farklı duygular ve kaygılar yaşatabilir.

Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıflar uygulamasına yönelik ön bilgilerinin, lisans düzeyinde birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersini aldıktan sonra ne oranda değiştiğini bilmek önemli bir husustur. Araştırma, Eğitim Fakültesi Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalı 4. Sınıfın son dönem öğrencilerinin iki kredi saatlik Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersini almadan önce bu derse ilişkin zihinlerinde oluşturdukları metaforlar ile dersi aldıktan sonra oluşturdukları metaforları analiz etmeyi ve karşılaştırmayı amaçlamaktadır.

1.2.1. Alt Amaçlar

Araştırmanın alt amaçları aşağıdaki gibidir.

- 1- Sınıf öğretmeni adayı 4. Sınıf öğrencilerinin “Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim” dersini almadan önce birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik metaforları nedir?
- 2- Sınıf öğretmeni adayı 4. Sınıf öğrencilerinin “Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim” dersini aldıktan sonra birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik metaforları nedir?
- 3- Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersini almadan önce ve sonra üretilen metaforların benzer ve farklı özellikleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Türkiye’de okullaşma oranının en yüksek olduğu öğretim kademesi ilkokullardır. Türkiye’nin coğrafi yapısı ve yerleşim birimlerinin dağınıklığına rağmen, nüfus yoğunluğu az olan kırsal bölgelerde ilkokullar açılarak, tüm vatandaşların zorunlu temel eğitim sürecinden yararlanması amaçlanmıştır (Köklü, 2000). İlkokulların geneli bağımsız sınıflı

ilkokullar iken, bazıları birleştirilmiş sınıflı ilkokullar olarak eğitim hizmeti sunmaktadır. Birleştirilmiş sınıflı okullar, çoğunlukla kırsal bölgelerde öğrenci sayısı, öğretmen sayısı, derslik sayısının azlığından kaynaklanan nedenlerden dolayı açılmaktadır. Sistemde bir sorun olarak değil, bir çözüm olarak vardır. Ama bu çözümün ciddi sorunları da vardır. Ancak gerek eğitim hizmeti sunan, gerekse eğitim hizmetinden yararlananların çoğu, birleştirilmiş sınıflar uygulamasını sorun olarak görmektedirler. Alanyazın tarandığında, araştırmaların çoğunda birleştirilmiş sınıflar uygulamasının sorunlarından çok, birleştirilmiş sınıflar uygulamasına sorun olarak değinilmektedir.

Bu araştırma; öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersini almadan önce ve dersi aldıktan sonra birleştirilmiş sınıf uygulamasına ilişkin metaforlarını tespit etmek, böylelikle birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin öğretmen adaylarının algılarında değişiklik yapıp yapmadığını gözlemlemek, değişiklik yaptıysa da hangi yönde nasıl bir değişiklik olduğunu tespit etmesinden dolayı diğer çalışmalardan farklıdır.

Birleştirilmiş sınıflı okullar da çalışacak öğretmen adaylarının görüşlerinin önemli olduğu dolayısıyla bu görüşlerin bilinmesi ve dikkate alınması etkililiği ve verimliliği artıracaktır. Öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf uygulamasına yönelik algılarını metaforik olarak tespit etmek, uygulamanın aksayan yönlerinin iyileştirilmesine, geliştirilmesine ve öğretmen adaylarının eğitim sürecine daha etkili ve verimli katılmalarına olanak sağlayabilir.

1.4. Varsayımlar

Araştırmanın varsayımları aşağıdaki gibidir.

1. Veri toplama araçlarının, araştırmanın konusuna ve amacına uygun olduğu varsayılmaktadır.
2. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının gerçek görüşlerini yansıttıkları varsayılmaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

- 1-Araştırma 2017-2018 eğitim öğretim yılı ile sınırlıdır.
- 2-Araştırma Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı'nda öğrenim gören dördüncü sınıfa devam eden öğretmen adayları ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Birleştirilmiş Sınıf: Öğretmen yetersizliği, öğrenci azlığı gibi nedenlerden dolayı özellikle köy ve kasaba ilkokullarında farklı seviyeye sahip öğrencilerin bir sınıfta toplanarak eğitim öğretim faaliyetlerinin sürdürülmesi olarak ifade edilmiştir (Çınar, 2004).

Metafor: Metaforlar, olayların oluşumu ve işleyişi hakkındaki düşüncelerimizi yapılandıran ve yönlendiren kontrol eden en güçlü zihinsel araçlardan biridir (Saban, 2004).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR

Bu bölümde birleştirilmiş sınıflar ve metafor kavramı ile ilgili yapılan literatür taramasına ayrıca birleştirilmiş sınıf ve metafor kavramıyla alakalı ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Birleştirilmiş Sınıf Kavramı

Türkiye’de gelişmiş il ve ilçe merkezlerinde bağımsız sınıflı ilkokullar görülür. Köy, mezra gibi nüfusun az ve dağınık olduğu kırsal yerleşim yerlerinde ise birleştirilmiş sınıflı ilkokullar mevcuttur. 2012-2013 eğitim öğretim yılına kadar 5 sınıfın bir arada olduğu uygulama iken 2012-2013 eğitim öğretim yılı ile 4+4+4 sistemine geçilmiş ve 1,2,3 ve 4. sınıfları kapsayan bir uygulama haline gelmiştir. Okulda bulunan derslik ve öğretmen sayısına göre iki , üç veya dört sınıf bir arada olacak şekilde birleştirilmektedir. Bağımsız sınıf aynı yaş ve seviye grubundaki öğrencilerin tek öğretmenle bir derslikte eğitim görmeleridir. Birleştirilmiş sınıf ise farklı yaş ve seviye grubundaki öğrencilerin tek öğretmenle bir derslikte eğitim görmeleridir. Birleştirilmiş sınıflarda yaş grupları birbirinden farklı olan öğrenciler aynı sınıfta bulunurlar ve sürekli etkileşim içinde olurlar.

“Birden çok sınıfın birleştirilmesiyle oluşturulmuş bir öğrenci grubuyla bir öğretmen tarafından yapılan öğretime birleştirilmiş sınıflarda öğretim denir” (Köksal, 2009).

Palavan (2007)’a göre birleştirilmiş sınıflarda öğretimin sistemi, aynı sınıf içerisinde bulunan bir bölüm öğrencinin öğretmenle ders işlerken diğer bir bölüm öğrencinin de ödevlendirme yöntemiyle bireysel olarak çalışması şeklindedir. Birleştirilmiş sınıflar nüfusun az olduğu, öğrencinin az olduğu, dersliğin az olduğu yerlerde görülen bir uygulamadır.

“Birleştirilmiş sınıf uygulamasının var olmasına neden olan üç temel gerekçe vardır: öğrenci, öğretmen veya derslik sayısının yetersizliği” (Köksal, 2003).

Berry ve Little (2006) ise iki veya daha fazla sınıfın tek öğretmen sorumluluğunda olmasını birleştirilmiş sınıfta öğretim olarak tanımlamışlardır. Milli Eğitim Bakanlığı ise birleştirilmiş sınıfı birden fazla sınıfın birleştirilerek bir grup meydana getirmek suretiyle, bir öğretmen tarafından yetiştirilmesi şeklinde tanımlanmaktadır (MEB, 1988, s. 357).

Birleştirilmiş sınıf kavramı sadece Türkiye’de değil dünyanın pek çok ülkesinde görülen bir uygulamadır. Birleştirilmiş sınıf kavramının farklı ülkelerde farklı tanımları mevcuttur. Bu tanımların bazıları olumlu iken bazıları olumsuzdur. Bu farklı tanımlar birleştirilmiş sınıf hakkında düşünceleri yansıtır. Araştırmacılar gereksinimlerden kaynaklanan nedenler doğrultusunda birleştirilmiş sınıflar uygulaması için *çoklu seviyeli sınıflar* kavramını kullanmışlardır (Little”dan aktaran Yıldız, 2005). Ayrıca araştırmacılar şu kavramları da tercih etmişlerdir: karışık yaş grupları (mixed year), birimsel okul, aile grupları, birleşik sınıf, çift sınıf uygulaması (Berry ve Little, 2006). Birleştirilmiş sınıf uygulaması ile binlerce öğrenci aynı derslikte eğitim öğretim görmektedir. Bu durumun beraberinde birçok faydayı ve zararı da getirmektedir. Ancak birleştirilmiş sınıflarda öğretimin hep daha zor olduğu düşünülse de kalabalık ve heterojen yapıdaki bir bağımsız sınıfta öğretim birleştirilmiş sınıftan daha zor ve karmaşık olabilmektedir. Fakat bağımsız sınıflı bir ilkokulda öğretmene düşen sorumluluk ile birleştirilmiş sınıflı bir ilkokulda öğretmene düşen sorumluluk birbirinden farklıdır. Birleştirilmiş sınıflı bir ilkokulda öğretmene daha çok sorumluluk düşmektedir. Çünkü tek öğretmenli birleştirilmiş sınıfta öğretmen aynı zamanda müdür yetkilidir.

2.2. Birleştirilmiş Sınıfı Ortaya Çıkaran Nedenler

Birleştirilmiş sınıf kavramının ortaya çıkmasında birçok faktör etkili olmuştur. Bu faktörler coğrafik-ekonomik faktörler, yönetsel-eğitimsel problemler, politik sorunlar, eğitimsel nedenler olarak gruplanabilir. Coğrafik-ekonomik faktörler ile yönetsel-eğitimsel problemleri gereksinim sonucu birleştirilmiş sınıf oluşturma nedenleri başlığı altına almak mümkündür. Politik sorunlar ve eğitimsel nedenler ise tercih sonucu birleştirilmiş sınıf oluşturma nedenleri başlığı altına alınabilir. Türkiye’de birleştirilmiş sınıfın ortaya çıkış nedenleri öğrenci, öğretmen ve derslik azlığı olarak sınıflandırılabilir. Köylerden kentlere göçlerin yoğun yaşandığı dönemde köylerde öğrencilerin azlığı öğretmen gereksinimini ve

derslik gereksinimini azaltmış. “35-40 öğrencinin bulunduğu bir köye, beş derslikli okul yapmak ve beş öğretmen görevlendirmek yerine tek derslikli bir okul yaparak tek öğretmen görevlendirmek, öğrenci sayısının 60-70 olduğu bir köyde ise iki derslikli okul yaparak iki öğretmen görevlendirmek daha ekonomiktir” (Köksal, 2009, s.14).

Birleştirilmiş sınıf uygulamasının ortaya çıkmasına neden olan öğrenci azlığı faktörü yaşanan göçler sonucu ortaya çıkmıştır. Binbaşıoğlu (1999)’na göre kırsal kesimde yaşayan halk eğitim çağına gelmiş çocuklarının kendi yanlarında eğitim almalarını istemekte olduğunu yaşadıkları yerde okumalarını arzu ettiklerini söylemektedir. Pansiyonlu ve yatılı okula göndermektense birleştirilmiş sınıfı tercih etmektedirler. Dolayısıyla taşınmalı eğitimin olamayacağı dağlık alanlar ve ormanlık yerlerde birleştirilmiş sınıfların açılmasını zorunlu kılmaktadır. Little”dan aktaran Bilir, (2008) UNESCO’nun 2005 Herkes İçin Eğitim (EFA) raporunda birleştirilmiş sınıflarda öğretimin nedenlerini on başlık altında ele almıştır:

1. Göç sonucu nüfus yoğunluğunun azaldığı alanlardaki okullarda bir ya da iki öğretmen tüm sınıflardan sorumlu olması,
2. Az nüfuslu yerlerde bazı öğretmenler müstakil sınıf okuturken, bazı öğretmenlerin birleştirilmiş sınıfı bir arada okutmak durumunda olmaları,
3. Önceki dönemlerde normal öğretim yapan bölgelerdeki okullarda öğrenci ve öğretmen sayısının azalması,
4. Öğrenci sayısını ve nüfusun arttığı bölgelerdeki okullarda, artan kayıtlara rağmen öğretmen sayısının yeterli olmaması,
5. Velilerin çocuklarını daha başarılı varsaydıkları okullara göndermesi sonucu okullarda var olan öğrenci ve öğretmen sayısının azalması,
6. Sınıfa kabul edilmiş öğrenci sayısının, resmi sınıf mevcudunu aşması sonucu bazı öğrencilerin diğer bir sınıfın öğrencileri ile birleştirilmesine gerek duyulması,
7. Gezici okullar uygulaması yapılması öğretmenlerin taşınması geniş yaş ve sınıf aralığındaki öğrencileri kapsamı
8. Yeterli sayı ve nitelikte öğretmenin olmaması, göreve gelmeyen öğretmenlerin yerine öğretmen bulunamaması,
9. Okullardaki resmi öğretmen sayısının normal öğretimi destekleyecek yeterlilikte olmasına rağmen çeşitli nedenlerle uygulamadaki öğretmen sayısının az olması,
10. Bazı okulların genellikle müfredatın bir parçası olarak veya eğitim sistemindeki pedagojik reform gibi nedenlerle öğrencilerini normal öğretim yerine birleştirilmiş sınıf olarak organize etmesi (Little”dan aktaran Bilir, 2008).

2.3. Dünyada Birleştirilmiş Sınıf Uygulaması

Birleştirilmiş sınıf uygulaması Avrupa ve Kuzey Amerika’da 19. yüzyılın sonlarına doğru uygulanan en yaygın uygulamalardan biri olmuştur. Kentlerin gelişmesi sanayinin ilerlemesiyle benzer yaş gruplarının bir arada olduğu bağımsız sınıf uygulamasına geçilse

de kırsal kesimde birleştirilmiş sınıf uygulaması devam eden bir model olmuştur. 1960’larda birleştirilmiş sınıf uygulamasını azaltmak için İsveç’te çeşitli çözüm yolları aranmış ve bunun neticesinde servislerle öğrencilerin taşınmasına başlandı. Bu çözüm yolu diğer ülkelerde de hızlı bir şekilde yayıldı. Böylelikle amaç eğitimi daha kaliteli hale getirmektir. 1980’lerde ise Kuzey Ülkelerinde ekonomik, coğrafik, sosyal, eğitimsel nedenler birleştirilmiş sınıf uygulamasına tekrar önem kazandırmıştır. Bununla beraber gelişmekte olan ülkelere eğitim için yardım da bulunan kuruluşlar birleştirilmiş sınıfa yeniden önem vermeye başlamış oldular. Avusturalya’da coğrafi nedenlerden dolayı birleştirilmiş sınıflar varlığını sürdürmüştür. 1980’lerde Amerika ve Kanada’da nüfusun az olduğu kırsal bölgelerde, etkili bir eğitim modeli olarak uygulanmaktadır. Genel olarak birleştirilmiş sınıf uygulamasına olumsuz bakılsa da kaynakların ve bütçenin sınırlı olduğu yerlerde eğitime erişebilme açısından birçok ülkede birleştirilmiş sınıf önemli bir role sahip olmuştur (Brunswic ve Valerien, 2004). Birleştirilmiş sınıf uygulaması sadece gelişmekte olan ülkelere değil, pek çok ülkede uygulanmaktadır. Peru, Sri Lanka, Norveç, Vietnam, İngiltere, Fransa, Karayipler, Hindistan, Amerika Birleşik Devletleri, Yeni Zelanda, Kolombiya ve Samoa birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan ülkelere bazılarıdır (Unesco, 2001).

Yirminci yüzyılın sonlarında öğrencilerin yaşadığı yerlere yakın okulların öneminin anlaşılması ile birleştirilmiş sınıflar hakkında daha fazla olumlu yorumlar yapılmaya başlanmıştır. 1981 yılında Norveç’te yapılan “seyrek nüfuslu bölgeler projesi” birleştirilmiş sınıfların özellikle kırsalda neden eğitimin bir parçası olması gerektiğine iyi bir örnektir. Bu proje ile okullar çocukların kolayca uyum sağlayabileceği ve kendilerini geliştirebilecekleri sosyal bir ortamın parçası olarak düzenlenmiş, öğretmenlerin ve öğrencilerin birbirlerini iyice tanıdıkları ortam olmasına önem verilmiştir. Bununla birlikte ABD Ulusal Eğitim Enstitüsünün yaptırmış olduğu çalışma da bağımsız sınıfların, birleştirilmiş sınıflardan daha iyi eğitim verdiği ön yargısını sorgulayan güzel bir örnektir. Bu çalışmanın sonuç bölümünde şu açıklamaya yer verilmiştir. “Nasıl tanımlanırsa tanımlansın iyi okullar ve kötü okullar çeşitli büyüklükte olabilir. En basit şekli ile söylenecek olursa bağımsız sınıflardan oluşan büyük okulların otomatik olarak daha iyi eğitim verdiğini kanıtlayacak kesin deliller yoktur” (Kesten, Palavan, Dicle ve Mercan, 2008).

Tam anlamıyla güncel verilerin elde edilememesi dünya üzerindeki birleştirilmiş sınıf oranının kesin olarak bilinmesine imkân vermese de, farklı ülkeler için yıllara göre birleştirilmiş sınıf oranları aşağıdaki gibidir. (Little, 2004):

- 1988 yılında Avustralya'da Territories'in kuzeyindeki okulların %40'ını birleştirilmiş sınıftan oluşmaktaydı.
- 2000 yılında İngiltere'de ilkokullarının %25,4'ü birleştirilmiş sınıflı ilkokullardan oluşmaktaydı. Bu okullarda iki veya daha fazla sınıf tek öğretmenle okutulmaktaydı.
- 1996 yılında Hindistan'da ilkokulların %84'ünde üç veya daha az sayıda öğretmen bulunmaktaydı. Beş sınıf müfredatı okutulmaya başlayınca bazı öğretmenler her gün, günün bir bölümünde iki ya da daha fazla sınıftan sorumlu olmak zorunda kalmaktaydı.
- 1998'de Nepal'deki öğretmenlerin ilkokullara oranı 3,8'di. İlkokullar beş sınıflıydı. Öğrencilerin tüm gün okulda görevli olmaları gerektiği zamanlarda öğretmenlerin büyük çoğunluğu her gün, günün bir bölümünde iki ya da daha fazla sınıftan sorumlu olmak zorunda kalırlardı.
- 2002-2003 yılında Kuzey İrlanda'da, birleştirilmiş sınıfların, tüm sınıflara oranı %21,6'ydı.
- 1998 yılında Peru'da devlet ilkokullarının %78'i birleştirilmiş sınıflı okullardı. Birleştirilmiş sınıflı okulların %41'inde yalnızca bir öğretmen bulunurken, %59'undaki öğretmen sayısı birden fazlaydı. Kırsal alanlardaki devlet ilkokullarının %89,2'si birleştirilmiş sınıflı okullardı. Bu okulların %42'sinde yalnızca bir öğretmen görevliyken, %58'inde birden fazla öğretmen bulunmaktaydı.
- 1999'da Sri Lanka'da tüm devlet okullarının %63'ünde dört veya daha az sayıda öğretmen bulunmaktaydı.

2.4. Türkiye’de Birleştirilmiş Sınıf Uygulaması

Türkiye’de birleştirilmiş sınıflı eğitimin temelleri Osmanlı Devleti’nden bugüne uzanan bir süreçtir. 1926 yılında çıkarılan 789 sayılı Maarif Teşkilatına Dair Kanun’da şehir ve kasaba gündüz, şehir ve kasaba yatılı, köy gündüz ve köy yatılı olmak üzere dört tür okul bulunmaktaydı (Başaran,1996’dan aktaran Kesten, Palavan, Dicle & Mercan, 2008). Cumhuriyetin ilan edilmesiyle beraber eğitim öğretime verilen önem ve okullaşma oranı artmıştır. Birleştirilmiş sınıflarda öğretimin de içinde bulunduğu köy okullarındaki öğretim ile ilgili çalışmalar yapılmıştır. Türkiye’nin sosyal, ekonomik, coğrafi şartları birleştirilmiş sınıf uygulamasını zorunlu kılan sebeplerden olmuştur. Cumhuriyetin ilanından sonra yayınlanan Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile tüm öğretim kurumları Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlanmış ve 1924-1930 yılları arası programlar üzerine çalışmalar yapılmıştır. Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile ilköğretimin süresi beş yıl olmuş ve tek tip okul sistemine geçilmiştir.

1930 yılında Köy Mektepleri Müfredat Programı yürürlüğe girmiştir. Bu programda örnek ders çizelgelerine ve programın nasıl yürütüleceğine yer verilmiştir. Kısaca derslerin nasıl yürütüleceği bu programla açıkça ifade edilmiştir (Şahin, 2007). 1936 ilkokul programında ilk kez milli eğitimin temel ilke ve amaçlarına açıkça yer verilmiştir. 1936

yılında köy okulları içinde ayrı bir program hazırlanmıştır. 1939 yılında I. Maarif Şurası'nın aldığı kararla “tedrisat mekteplerinin öğrenim süresi şehirde ve köyde 5 yıllık olur” şeklinde düzenlenmiştir. Ayrıca I. Maarif Şuarası'nda alınan kararla “Köy Okulları Programı Projesi” hazırlanmış ve 1948 yılına kadar uygulanmıştır.

1948 yılına gelindiğinde Türkiye’de iki tip program uygulanıyordu. 1936 programı şehir ilkokullarında, 1930 yılında çıkarılan “Köy Mektepleri Müfredat Programı” ise, köylerde uygulanıyordu. Özellikle köylerde uygulanan program köy çocuklarının çevrelerine daha etkin uyum sağlamalarını amaçlıyordu (Arslan, 2000). Uygulanan bu iki program günün ihtiyaçlarına göre yeniden düzenlenerek 1948 ilkokul programı hazırlanmıştır. Bu program 20 yıl yürürlükte kalan program olmuştur. Bu süreçte bağımsız sınıflarda uygulanan program birleştirilmiş sınıflarda da uygulanmıştır. Bu süreçte birleştirilmiş sınıflarda birçok sorunla karşılaşmıştır. 1948 programında yaşanan bu sorunlar üzerine 1951-1952 yılları arasında güçlükleri belirlemek ve programı geliştirmek amacıyla Amerika’dan Kate Wofford Türkiye’ye davet edilmiştir (Cicioğlu, 1985). Wofford yaptığı 4 aylık incelemeler sonucu birleştirilmiş sınıfların programının değişmesi üzerine bir rapor vermiştir. Wofford birleştirilmiş sınıflarda sınıf sistemi yerine grup sistemini önermiştir.

1968 programında, birleştirilmiş sınıflı okulların öğretimi ve programı 57 sayfalık bir bölümde ayrıca yer almıştır (Tekışık, 2000). Yani bu programla ilk defa birleştirilmiş sınıflarla ilgili detaylı bilgilere yer verilmiş olup nasıl yürütüleceği ile alakalı hususlar belirtilmiştir. 2000-2001 yılından itibaren Talim Terbiye Kurulu’nun 122 sayılı kararı ile bağımsız sınıflarda uygulanan program birleştirilmiş sınıflarda da uygulanmaya başlanmıştır. Bu uygulama ile aynı programın uygulanması ile eğitim öğretimde birliğin sağlanması, uyumsuzlukların ortadan kalkması, ölçme değerlendirmede bütünlüğün sağlanması hedeflenmiştir (Köksal, 2005, s. 12).

2000-2001 eğitim-öğretim yılına kadar “Birleştirilmiş Sınıflar Programı” İlköğretim (İlköğretim I.Kademe) programı içinde ayrı bir program olarak yer almaktaydı. 2000-2001 eğitim-öğretim yılından itibaren yenilenmiş ve oldukça kolaylaştırılmıştır (Şahin, 2007).

Birleştirilmiş sınıf köylere yönelik bir uygulama olup eğitim sisteminin ilk sekiz yıllık eğitim öğretiminin birinci kademsine (1.2.3.4.5.) yönelik bir uygulamadır. 2012-2013 eğitim öğretim yılında eğitim sisteminde değişikliğe gidilerek 4+4+4 sistemine geçilmiş ve birleştirilmiş sınıf ilk dört yılı kapsayan bir uygulama haline gelmiştir. Birleştirilmiş sınıfın

olumsuz yönleri üzerine durulsa da Türkiye’de birleştirilmiş sınıf uygulaması sayesinde pek çok çocuk eğitim imkanına kavuşmuştur.

2.5. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğrenme-Öğretme Süreci

Birleştirilmiş sınıflarda eğitim öğretim iki şekilde gerçekleşmektedir. Bunlardan birincisi öğretmenin aktif olduğu ders anlattığı saatler ve diğeri ise öğretmenin pasif olduğu öğrencilerin kendi kendilerine çalıştıkları yani ödevlendirildikleri saatlerdir. Burada önemli olan ödevli ders saatindeki öğrencinin verimli ders çalışabilmesidir. Bunun içinde öğretmen ödevli ve öğretmenli ders saatlerini iyi kavramalı ve doğru plan yapmalıdır (Yıldırım, 2008).

Birleştirilmiş sınıflarda farklı seviye grubunda pek çok öğrenci aynı anda aynı sınıfta olduğu ve birleştirilmiş sınıflar için ayrı bir program bulunmadığı için bu şekilde bir eğitim öğretim söz konusu olmaktadır. Birleştirilmiş sınıfta görev yapan bir öğretmene bağımsız sınıfta görev yapan öğretmene göre daha fazla sorumluluk düşmektedir. Bunlardan biriside plan yapma konusudur. Planlar iki çeşittir. Birincisi yıl boyunca işlenecek, ulaşılabacak kazanımların olduğu ünitelendirilmiş yıllık plan bir diğeri ise gün içinde işlenecek derslerin planı olan günlük planlardır. Ünitelendirilmiş yıllık planlar sene başında bayram tatilleri, resmi tatiller, özel gün ve kutlamalar dikkate alınarak oluşturulan yıllık çalışma planıdır. Ünitelendirilmiş yıllık planlar hazırlanır ve idareye teslim edilir. Günlük planlar ise o gün işlenecek konular üzerine gün boyu yapılan planlardır. Birleştirilmiş sınıf öğretmeni hem aktif olarak anlatacağı dersleri planlamak hem de pasif olarak katılacağı ödevli saatleri planlayıp bu saatler için etkinliklerini önceden hazırlamak zorundadır.

2.5.1. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretmenli Dersler

Öğretmenin aktif olarak katıldığı derslere öğretmenli dersler denilmektedir. Bu derslerden öğretmen çalışma yaptığı gruba daha fazla zaman ayırmaktadır. Aynı zamanda ödevlendirilen grubunda çalışmalarını kontrol etmektedir. Öğretmenli derslerde öğretmenlerin ele alacakları konular ağır, karmaşık, zor konular ve öğrencilerin ilk defa karşılaştıkları konular olmalıdır. Bu ders saatlerinde öğrencilerin kendi başına öğrenemeyecekleri, öğrencilerin günlük hayatı için önemli olan onları geleceğe hazırlayan, öğrencilerin düzeyini aşan konular öğretmenli ders saatleri süresine bırakılmalıdır (Doğan, 2000 s.183). Köklü’ye (2000) göre ise öğretmenli ders saatleri ile ödevli ders saatleri

bütünlük oluşturmali ve uyum içinde olmalıdır. Öğretmenli ders saati ile ödevli ders saati arasında denge kurulmalıdır. Öğretmenli ders saatinde öğrencilerin tek başına öğrenemeyeceği konular seçilirken, ödevli ders saatlerinde öğrencilerin kendi başlarına yapabilecekleri etkinliklere yer verilmektedir. Birleştirilmiş sınıf öğretmenleri derslerinde şunlara dikkat etmelidir (Abay, 2006):

- Dersi kendisinin işleyip bitirmesinin yanı sıra öğrencilerin derse aktif bir şekilde katılmaları için gerekli araç gereç ve şartları hazırlamalı. Öğrencilerin kendi kendilerine çalışmalarında öğretmen rehber konumunda olmalıdır.
- Öğretmen bir konuyu ortak işlediği takdirde her sınıfın seviyesine uygun çalışmalar yürütmelidir.
- Öğrenciler, ödevli derslerin idaresi kısmında belirtilen kendi kendine çalışmada gerekli beceri ve alışkanlıkları kazanmalıdır.
- Birleştirilmesi zor olan konuların işlendiği durumlarda dersin yarısında bir sınıfın konusu diğer yarısında bir sınıfın konusu işlenmelidir.

2.5.2. Birleştirilmiş Sınıflarda Ödevli Dersler

Birleştirilmiş sınıflarda öğretmenin öğrencilerle daha az ilgilendiği, öğrencilerin kendi kendilerine çalıştıkları saatler ödevli derslerin olduğu saatlerdir. Ödevli ders saatleri öğrencilerin kendi kendilerine öğrenebilecekleri alt konuları çalışıp bilgi ve becerilerini artırdıkları derslerdir. Ödevli ders saatlerinde önemli görülen konular tespit edilir ve bunlar öğrencilere açıklanır. Öğrencilerin kendi başına öğrenebileceği konular seçilir ve ders öncesi ön hazırlık yapılır. (Doğan, 2000 s.184).

Öğretmen ödevli ders saatlerinde nasıl çalışma gerçekleştirmeleri konusunda öğrencileri bilgilendirir. Bu ders saatlerinde öğrenciler sadece öğrendikleri konuları tekrar eder. Aynı zamanda kendi kendilerine öğrenebilecekleri konular bu ders saatleri içerisine alınır.

Ödevli derslerde öğretmenler şunlara dikkat eder (Abay, 2006):

- Ödevli derslerde öğrencilere verilen etkinlikler öğretmen tarafından planlanır.
- Ödevli derslerde kullanılacak araç gereçler, öğrencilerin nasıl çalışacakları önceden tespit edilir, hazırlıklar yapılır.
- Öğrencilerin ödevli ders saatlerinde kullanacakları kaynakları ders kitapları, yardımcı kitaplar el altında, sınıf kitaplığında bulundurur.
- Öğretmen ödevli derslerin planlamasını yaparken bu planlamayı öğrencilerle birlikte yapar.

- Ödevli derslerin amacının öğrencileri susturmak olmadığı bu ders saatlerinin amacının, hedeflerinin olduğu öğrencilere açıklanır.
- Öğrencilere kendi kendilerine çalışma alışkanlığı kazandırılır.
- 1. ve 2. sınıfları ödevli çalışma saatlerinin süresi otuz dakikayı geçmemeli sıkıldıkları an başka etkinliğe geçilir.
- Öğrencilerin kendi kendilerine yaptığı çalışmalar öğretmen tarafından kontrol edilir ve öğrencilere etkinlikler sonucu geri dönüt verilir.

2.6. Birleştirilmiş Sınıf Oluşturma Biçimleri

Türk eğitim sisteminde ilköğretim ilk dört yılına “ilkokul” son dört yılına ise “ortaokul” denilen sekiz yıllık bir süreden oluşmaktadır. Bu iki kademe ise birbirinden farklı eğitim öğretim özellikleri göstermektedir. Birleştirilmiş sınıf uygulaması ise ilk dört yıllık kademedeki görülen bir uygulamadır. İlk dört yılda sınıf öğretmenliği son dört yıllık kademe de ise branş (dal) öğretmenliği uygulaması görülmektedir. 1951 yılında köy okullarımızı incelemek ve çözüm bulmak amacıyla Türkiye’ye gelen Amerikalı eğitimci K.Wofford “sınıf sistemi” uygulaması yerine “grup sistemi” uygulamasını önermiştir. Bu sistem uygulamaya konulmuş ve 1, 2 ve 3. sınıflar bir grup 4 ve 5. sınıflar ayrı bir grup olarak birleştirilmiştir. Gruplar için her yıl birbiri ile eşit güçlükte program uygulanmaktadır (Köklü, 2000).

Sekiz yıllık eğitim sürecinde ilk kademe olan 1, 2 ve 3. sınıflar bir grubu oluşturur ve buna A grubu 4. ve 5. sınıflar ise diğer bir grubu oluşturur ve buna B grubu denilir şeklindeydi. Fakat 2012-2013 eğitim öğretim yılında eğitim sistemimizde olan 4+4+4 değişikliği ile 5. sınıflar sekiz yıllık ilköğretim kademesinin ikinci bölümü olan ortaokul bünyesine alınmıştır. Bunun sonucunda oluşturulan gruplar değişmiş böylece 1 ve 2. sınıflar A grubunu 3. ve 4. sınıflar ise B grubunu oluşturur şeklinde değişmiştir.

Birleştirilmiş sınıf uygulamasında sınıfların oluşturulma biçimleri okulda bulunan derslik sayısı, öğrenci sayısı ve okuldaki öğretmen sayısına göre değişiklikler göstermektedir. Öğrencilerin sınıflara dağılımı önemli bir durumdur. Derslik sayısının büyüklüğü ve küçüklüğü de dikkate alınmalıdır. Öğrenci sayısının fazla olduğu gruplar büyük dersliklere, öğrenci sayısının az olduğu gruplar ise küçük dersliklere yerleştirilmelidir. Okuldaki öğretmen sayısı ise oluşturulacak grupların sayısında ve biçiminde önemli rol oynamaktadır.

- Tek öğretmen ve tek derslikli okullar: 1, 2, 3 ve 4. sınıflar birleştirilerek tek derslikte tek öğretmen ile yapılan eğitimidir. Sınıf yönetiminin ve eğitim öğretimin

en zor olduğu birleştirilmiş sınıf şeklidir. Dersler ğretmenli dersler ve ödevli dersler olarak işlenir.

- İki ğretmenli ve iki derslikli okullar: İki ğretmenli iki derslikli okullarda 1 ve 2. sınıflar bir grup 3 ve 4. sınıflar bir grup şeklinde birleştirilir.
- Üç ğretmen ve üç derslikli okullar: Üç derslik ve üç öğretmenin bulunduğu okullarda 1. sınıflar bir ğretmen tarafından 2. ve 3. sınıflar bir ğretmen tarafından 4. sınıflar ise üçüncü ğretmen tarafından okutulur. Bunun yanı sıra sınıf birleştirilmelerinde istisnalardan bahsedilebilir.

Tablo 1.

Birleştirilmiş Sınıflı Okullarda Sınıfların Oluşturulma Biçimleri

Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı	1. Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.sınıf
1	1		(1+2+3+4)		
2	2		(1+2)		(3+4)
2*	2	(1)		(2+3+4)	
2*	2		(1+2+3)		(4)
3	3	(1)		(2+3)	(4)
3*	3		(1+2)	(3)	(4)
3*	3	(1)	(2)		(3+4)

*Öğrenci sayısının fazla olduğu durumlarda tercih edilebilir.

Tablo 1 de verilen sınıf oluşturma biçimleri uygun şartlarda tercih edilen sınıf oluşturma biçimlerdir. Okulun bulunduğu öğrenci sayısı, derslik sayısı ve okulun içinde bulunduğu şartlara göre sınıf oluşturma biçimlerinde değişikliğe gidilebilir.

2.7. Birleştirilmiş Sınıflarda Ünitelerin ve Temaların İşlenişleri

1968 yılında sınıf sistemi uygulaması yerine grup sistemi uygulamasına yönelik program hazırlanmıştır. Bu programla beraber hayat bilgisi, sosyal bilgiler ve fen bilgisi dersi mihver ders olarak kabul edilmiştir. Hayat bilgisi dersi A grubu için I.yıl, II. yıl, III. yıl

olarak, B grubu içinde Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi dersleri I. yıl ve II. yıl olarak ünitelendirilmiş ve yıllara göre sırayla uygulanması uygun görülmüştür (Öztürk, 2007). 2000-2001 yılına kadar “birleştirilmiş sınıflar programı” ilkokul programı içerisinde ayrı bir program olarak yer alırken bu tarihten itibaren değişikliğe gidilmiştir. Talim ve Terbiye Kurulu’nun 18.05.2000 tarih ve 122 sayılı kararıyla bağımsız sınıflarda uygulanan programın birleştirilmiş sınıflarda da uygulanması kararı alınmıştır. Böylece bağımsız sınıflarda okutulan hayat bilgisi, sosyal bilgiler, fen bilgisi derslerinin birleştirilmiş sınıfta da okutulması kararlaştırılmış oldu.

Bu uygulamaya geçilmesiyle beraber (MEB, 2014a):

- İlkokullarda aynı program uygulanması
- Eğitim birliğin ve bütünlüğün sağlanması
- Program farklılığından doğan uyumsuzlukların ortadan kalkması
- Ölçme değerlendirme de ve üst öğrenim kademelerine geçilmesinde bütünlüğün sağlanması hedeflenmiştir.

2005 – 2006 öğretim yılından itibaren, birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında Hayat Bilgisi 1. sınıf (I.yıl) temaları, Sosyal Bilgiler ile Fen ve Teknoloji derslerinde 4. sınıf (I.yıl) üniteleri uygulanmaya başlanmıştır. Uygulama dönüşümlü olarak devam etmiştir (MEB, 2005, s. 362). Birleştirilmiş sınıflarda Türkçe ve Matematik gibi dersler her yıl bir önceki yıl kazanımını kapsayacak şekilde artarak devam ettiği için asla ortak işlenmemektedir.

Tablo 2.

Birleştirilmiş Sınıflı Okullarda Mihver Derslerin Dağılımı

2005-2006 yılından itibaren uygulama programının sıralanışı

Öğretim Yılı	Hayat Bilgisi Programı	Fen ve Teknoloji Programı
2005-2006	1.sınıf (I.yıl)	3.sınıf (I.yıl)
2006-2007	2.sınıf (II.yıl)	4.sınıf (II.yıl)
2007-2008	3.sınıf (III.yıl)	3.sınıf (I.yıl)
2008-2009	1.sınıf (I.yıl)	4.sınıf (II.yıl)

2012 yılında Türk Eğitim Sistemi'nde yapılan önemli değişiklik ile 1,2,3 ve 4 ler ilkokul 5,6,7 ve 8 ler ise ortaokul olarak belirlenmiştir. Yine yapılan bir değişiklikle Fen ve Teknoloji dersinin adı Fen Bilimleri olarak değiştirilmiş ve mihver ders olarak okutulmasına karar verilmiştir.

2014-2015 öğretim yılında ilkokulların 4. sınıfında Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 20.07.2010 tarih ve 75 sayılı kararı ile kabul edilen İlköğretim Okulu Haftalık Ders Çizelgesi'nin uygulanmasına devam edilerek çizelge bir sonraki eğitim- öğretim yılında uygulamadan kaldırılmıştır (MEB, 2014).

2.8. Birleştirilmiş Sınıflarda İlgil ve Seviye Grupları

Öğrenciler ilgil ve seviye gruplarına göre ayrılıp her öğrencinin bir grup içinde bireysel veya birlikte olarak çalışması ile yapılan öğretime grupla öğretim denilmektedir. Grupla öğretimi ilgil ve seviye grupları olarak ikiye ayırmak mümkündür.

2.8.1. Seviye Grupları

Her bir öğrenci ile teker teker ilgilenmek birleştirilmiş sınıflarda zordur. Öğretmen bu zorluğu aza indirmek için seviye kümeleri oluşturur. Seviye kümeleri birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin her bir öğrenciyle ayrı ayrı ilgilenme imkânı bulunmadığından olumsuzlukları asgari düzeye indirmek için oluşturmak zorunda olduğu kümelerdir (Köksal, 2003, s. 7-12).

Seviye grupları ders başarısı olarak birbirine yakın seviyede bulunan öğrencilerin birleştirildiği gruptur. Seviye grupları genellikle temel derslerde oluşturulur. Çünkü öğrenciler arasında akademik anlamda farklılık en çok bu derslerde gözlemlenir. Örneğin Türkçe, Matematik gibi dersler akademik anlamdan ayrışmaların yoğun olduğu derslerdir. Oluşturulan seviye kümelerinde öğrenciler farklı derslere göre farklı seviye gruplarında bulunabilirler.

Seviye grupları oluşturulurken öğrenci sayısı dikkate alınmaz. Seviye kümeleri oluşturulmadan önce öğretmen yeteri derecede gözlem yapmalıdır. Bu durumda öğretmene büyük sorumluluk yüklemektedir. Seviye grubunu belirlerken öğretmenler öğrencilerin akademik başarı durumlarını göz önünde bulundurmalıdırlar. Akademik başarısı yüksek bir

öğrencinin, düşük akademik düzeydeki bir grupta yer alması ya da öğrenme güçlüğü yaşayan bir öğrencinin akademik başarısı yüksek bir grupta yer alması çeşitli problemlere sebep olabilecektir (Karaman, 2006). Öğrenciler bir yıl boyunca aynı seviye grubunda durmak zorunda değildir. Başarı seviyesindeki artışına göre öğrencinin seviye grubu değişir. Seviye grupları oluşturulurken öğrencilere hissettirilmeden yapılır.

2.8.2. İlgili Grupları

İlgili grupları aynı ilgi alanından hoşlanan öğrencilerin bir araya gelmesi sonucu oluşan gruptur. Birleştirilmiş sınıflarda, Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Fen Bilimleri dersleriyle ifade ve beceri derslerinde öğrencilere ilgi duydukları konularda derinlemesine çalışma fırsatları hazırlamak için oluşturulan gruplara ilgi kümeleri denilir. İlgili kümeleri en az 3 en fazla 7 öğrencinin birleşmesiyle oluşur. İlgili gruplarında değişik görüşleri oylama gereksinimi duyulduğunda öğrenci sayısının tek olması öğretmenin işini kolaylaştırır. İlgili kümelerinin çalışmalarında çevrenin bulunduğu özelliğe göre projeler geliştirerek çeşitli gezi, gözlem ve deneysel çalışmalarla öğrenciler güdülenmeli ve özendirilmelidir (Köksal, 2009).

Öğretmenler sınıflarında bulunan öğrencileri tanımalı ilgi ve yeteneklerini bilmesi ilgili gruplarının oluşması için önemlidir. Bu sebeple öğretmenler sürekli gözlem yapmalı ve öğrenci tanıma etkinlikleri düzenlemelidir. İlgili grupları iyi analiz edilip oluşturulduğunda ve öğretmen rehberliğinin bulunduğu durumlarda öğrencinin kendi ilgi ve isteği doğrultusunda öğrenebileceği bir çalışma tekniğidir (Taşdemir, 2012).

İlgili kümelerinde tüm öğrencilerin etkinliklere katılımını sağlamak için gerekli teşviklerde bulunulmalıdır. Düşük kapasitedeki öğrencilerin katılımı için de etkinlikler düzenlenmelidir.

2.8.3. Seviye ve İlgili Gruplarının Faydaları

Seviye ve ilgili gruplarının faydaları şu şekildedir (Köksal, 2009):

- Planlı iş yapma birlikte planlama alışkanlığı kazandırır.
- Öğrenci kendi ilgi ve yeteneğine uygun bir kümede konuyu öğrenmek için yer alırsa daha istekle çalışır ve başarı oranı yüksek olur.

- Bir grup içerisinde yer almak grup üyeleriyle paylaşımda bulunmak grup içerisinde yardımlaşmak bireydeki özgüvenini artırır.
- Sorumluluk alma verilen görevi yerine getirme, karşılaştırma yapma, düşünme, konuşma, tartışma, inceleme, dinleme, paylaşma, eşleştirme gibi yeteneklerinin gelişmesine yardım eder.
- Öğrenciler ezber yapmak yerine yaparak yaşayarak öğrenme fırsatı yakalamış olurlar

2.8.4. Seviye ve İlgili Gruplarının Sınırlılıkları

Seviye ve ilgili gruplarının sınırlılıkları şu şekildedir (Köksal, 2009):

- Birleştirilmiş sınıflı okullarda yeterli araç gereçlerin bulunmaması etkinliklerin etkisiz ve verimsiz olmasına sebep olabilir.
- Öğretmenin grup çalışması ile ilgili yeterli bilgi ve deneyime sahip olmaması çalışmaları sınırlayabilir.
- Öğrencilerin çalışmalara yeterince hazırlanmamaları sınıf içindeki çalışmaları sınırlayabilir.
- Zamanın sınırlı olması verimli ve etkili çalışmayı kısıtlayabilir.
- Seviye gruplarının uygulamasına yönelik eleştiriler bu uygulamaya karşı alternatif uygulamaları gündeme getirmiştir. Bu yaklaşımların başında “Kubaşık Öğrenme” ve “Tam Öğrenme” stratejileri gelmektedir.

2.8.5. Birleştirilmiş Sınıfta “Yardımcı Öğrenci” Kavramı

Birleştirilmiş sınıf öğretmeni için zaman önemlidir. Her sınıf için öğretime ayrılan zaman oldukça kısıtlıdır. Bu durum da öğretmeni alternatifler aramaya yöneltmektedir. Bu alternatiflerden biri yardımcı öğrenci kavramıdır. Yardımcı öğrenci üst sınıflardaki zeki, becerikli, çalışkan arkadaşlarıyla iş birliği içinde bulanabilen, yardımlaşmayı seven öğrencilerden seçilir. Yardımcı öğrenciler okulda düzenin sağlanmasında, okulda temizlik konusunda, ödevlerin dağıtılması gibi işlerde öğretmene yardım ederek öğretmenin zaman kazanmasına katkı sağlar. Bu görev öğrencide “önderlik ve toplumsallaşma” özelliğini pekiştireceği için çok sayıda öğrenciye verilmelidir. Yardımcı öğrenci diğer öğrencilere örnek olacağı için yardımcı öğrenci seçinde dikkatli olunmalıdır (Köksal, 2009).

2.9. Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasının Avantajları

Eğitim öğrenciyi her yönden geliştiren bir araçtır. Okul, sadece öğrencilere bilgi veren yer değil aynı zamanda hayatın kendisidir. Birleştirilmiş sınıflarda Türk Eğitim Sistemi'nin göz ardı edilemeyecek bir gerçeğidir. Birleştirilmiş sınıflar hep olumsuz bir durum olarak görülmüştür. Oysaki birleştirilmiş sınıfların öğrencilere sağladığı birçok yararı vardır. Köksal, (2009)'a göre Birleştirilmiş sınıf uygulamasının avantajlarını şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Birleştirilmiş sınıf uygulaması ile çocuk kendi kendine çalışma, arkadaştan öğrenme, grup ile öğrenme becerileri kazanır. Çünkü bu uygulamalar birleştirilmiş sınıfta zorunluluktur.
- Öğrencilerde yarış yerine yardımlaşma kavramını geliştirir.
- Nüfusun az olduğu yerlerde büyük okullar yapmak yerine bir veya iki derslikli okul yapılarak ekonomik anlamda tasarruf edilmiş hem de bölge okulsuz kalmamış olur.
- Birden fazla sınıfa tek öğretmen görevlendirilmesi ile öğretmen ihtiyacını giderilmiş olur.
- En ucra köşelere bile öğretmen gönderilerek öğrencilerin eğitim hakkına erişimleri sağlanmış olmaktadır.
- Farklı yaş, deneyim ve bilgiye sahip öğrencilerin bir arada eğitim görmeleri onlara yardımlaşma ve birbirinden öğrenme imkanını sağlar.
- Birleştirilmiş sınıflarda zamanın büyük çoğunluğunda kendi kendine çalışan çocuk kendini yönetme ve zamanı yönetme becerisi kazanır.
- Bilgiyi kendi kendine veya grup çalışması sonucu öğrenen öğrencilerin bilgiyi ezberlemek yerine daha kalıcı öğrenmeleri fırsatını sunmaktadır.
- Öğrenci azlığı nedeni ile her öğrenci derse daha çok katılma imkanı bulabilmektedir.

Öğrencilerin bireysel çalışma, araştırma yapma, özyönetim, kendi kendine öğrenme becerilerini geliştirir (Erdem, 2015).

Birleştirilmiş sınıflarda öğretimde ödevli dersler iyi yürütüldüğü takdirde, öğrencilerin ilgi duydukları ve yetenekli oldukları alanlarda kendilerini geliştirme imkânları daha iyi olabilir. Böylelikle bireysel farklılıklara daha fazla önem verilmiş bu göre bir ortam hazırlanmış olacaktır (Erdem, 2015).

Arkadaştan öğrenme, grup çalışması, bağımsız çalışma, çevre ile bütünleşme eğitimin temele aldığı uygulamalardır. Birleştirilmiş sınıflarda ise bu uygulamalar bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü, birleştirilmiş sınıflarda grup çalışması kaçınılmazdır (Vural, 2005).

Eğitim hizmetini ülkemizde, kırsal alanlardaki yerleşim birimlerine götürmenin bir yolu da birleştirilmiş sınıflı okullardan geçmektedir. Küçük yaştaki çocukların ailelerinden ayrılmadan yaşadıkları yerlerde eğitim hakkını kullanma imkan ve fırsatı da birleştirilmiş sınıflı okullar sayesinde mümkün olmaktadır (Bilir, 2008).

UNESCO (1989)'a göre birleştirilmiş sınıfların avantajları şunlardır:

- Öğrenciler bağımsız çalışma becerisi ve kendi kendilerine çalışma yeteneklerini geliştirirler.
- Farklı yaş grupları arasında grup çalışmaları sonucu ortak ahlak, düşünce sistemi ve sorumluluk alma ortaya çıkar.
- Öğrenciler birbirlerine yardım etmeyle ilgili olumlu davranış geliştirirler.
- Birleştirilmiş sınıflarda hataları düzeltme imkanı ve öğrenilenleri zenginleştirme aktiviteleri bağımsız sınıflara oranla daha dikkatli bir şekilde devam ettirilir.

2.10. Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasının Dezavantajları

Çeşitli uygulamalar yapılsa dahi birleştirilmiş sınıf uygulamasının bağımsız sınıf uygulamasına göre bazı sıkıntı ve sınırlılıkları bulunmaktadır. Birleştirilmiş sınıf uygulamasının olumlu yönlerinin yanı sıra olumsuz yanları da mevcuttur. Bu olumsuzlukları şu şekilde sıralamak mümkündür.

- Birleştirilmiş sınıf okutan öğretmen aynı zamanda da müdür yetkili öğretmen olmaktadır. Dolayısıyla öğretmenin görev, yetki ve sorumlulukları önemli ölçüde artmaktadır. 2000-2001 yılından itibaren bağımsız sınıflarda uygulanan program birleştirilmiş sınıflarda da uygulanmaya başlanmıştır. Bağımsız sınıf öğretmeni tek bir sınıfı okuturken birleştirilmiş sınıf öğretmeni dört sınıfı birden okutmak durumunda olmaktadır (Köksal, 2009).
- Birleştirilmiş sınıflı öğretim uygulamasında öğretmenin 40 dakikalık bir dersi sadece ders anlatacağı sınıfa ayırması mümkün değildir. Aynı zamanda ödevli ders saati işleyen öğrencilere de rehberlik yapmak durumundadır. Bu da birleştirilmiş sınıflarda ders saatini 25-30 dakikaya indirmektedir.
- İçinde bulunulan koşullar ilköğretim programında belirtilen hedeflerin tümüne ulaşımını güçleştirmektedir.
- Sınıf öğretmenliği yapan bütün öğretmenlerin birleştirilmiş sınıf uygulaması hakkında yeteri kadar bilgi ve tecrübesi bulunmamaktadır.
- Birleştirilmiş sınıflarda derslerin bir kısmı ödevli saatler olarak geçmektedir. Bu saatler için öğretmen planını önceden yapmalı gerekli etkinlikleri hazırlamalıdır. Bu durumda öğretmenin derse hazırlık için harcadığı zaman ve enerji artmaktadır.
- Süreç ile ilgili bilgi ve tecrübeye sahip olmayan öğretmenler zaman zaman mesleki yetersizlik yaşayıp mutsuz olabilmektedir.

- Ayrıca yönetim ile ilgili işlerde yaşanan tecrübesizlik, köylerin merkeze olmasından dolayı belge evrak işlerinin sıkıntı oluşturmaları da öğretmenlere süreci zorlaştırmaktadır.
- Öğretmenlere gerekli rehberlik edilmemekte öğretmenler çoğu şeyi kendi çabaları ile yaşayarak öğrenip gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar.
- Bazı köy ortamlarında köy halkı okul ve öğrenci ihtiyaçları ile ilgilenmemelerinden öğretmen kendisi çözüm üretmek durumunda kalmaktadır.
- Köy okullarında yeteri kadar araç gereç bulunmaması, sosyal imkanların olmaması öğretmeni biran önce buradan gitme düşüncesine itmekte olup kendilerini işlerine verememesine neden olmaktadır.
- Birleştirilmiş sınıf öğretmeni öğrenme öğretme süreci ve yönetim işleri dışında okulda yardımcı bir elemanın bulunmayışı okuldaki temizlik işlerini, boya badana işlerini, soba yakma işlerini, yapım onarım işlerini, bakım işlerini öğretmene sorumlulukları da bulunmaktadır (Köksal, 2003, s.4; Taşdemir, 2012, s.54; Doğan, 2000; Öztürk, 2007, s. 31).

UNESCO (1989), birleştirilmiş sınıflarda öğrenme güçlüklerini şu başlıklar altında toplamıştır:

- Öğretim programından kaynaklanan güçlükler: Bağımsız sınıflar için hazırlanan programın birleştirilmiş sınıflar için uygulanması, yavaş ve hızlı öğrenen öğrencilerin derse dikkatlerini verme konusunda yetersiz olması.
- Öğrenme-öğretme sürecindeki güçlükler: Bazı sınıfların çok kalabalık olabilmesi, öğretmenin gerekli hazırlığı önceden yapmaması, araya girme dikkat dağılması gibi durumlarla karşılaşılabilme, öğretmenlerin sınıfı tek bir grup gibi görme ile uzun süre çalışma eğiliminde bulunması.
- Sınıf organizasyonu ve yönetimde karşılaşılan güçlükler: Bağımsız sınıflarda olduğu gibi tüm öğrencilerin yüzlerinin tahtaya dönük şekilde oturmaları sınıf yönetimi açısından sıkıntılara sebep olabilmektedir. Öğretmen herhangi bir grupla ders işlerken diğer grupların dikkatinin dağılması.

2.11. Birleştirilmiş Sınıflarda Sınıf Yönetimi

Öğrencilerin öğretime katıldıkları okul içinde bulunan mekanların tümüne sınıf denir. Sınıf öğrenci ve öğretmenden meydana gelen bir topluluktur ve bu topluluk ortak bir amacı

gerçekleştirmek için bir araya gelmiştir. Öğrencilerin iyi ve kalıcı bir öğrenme gerçekleştirebilmeleri için etkili bir sınıf ortamının olması gerekmektedir. Eğitim öğretim ortamında fiziki yapı, zamanı verimli kullanma, öğretim etkinlikleri gibi birçok etmen sınıf yönetimini etkileyen unsurlardır. Eğitimin temel unsurları sınıfın içinde yer alır bu nedenle sınıf yönetimi eğitimin ilk basamağını oluşturur. Eğitimin başarılı olabilmesi sınıf yönetiminin ne denli başarılı olduğuna bağlıdır denilebilir (Başar, 1999).

“Sınıf yönetimi, sınıfta etkili bir öğrenme öğretme sürecinin beklenen eğitsel başarıya ulaşılabilmesi için öğretmenin gerekli ortam ve koşulları hazırlayıp, sürdürmesidir” (Köksal, 2005a).

Sınıf kurallarının belirlenerek bu doğrultuda bir düzenin sağlanması, öğretim sürecinin etkili bir şekilde kontrol edilip zamanın verimli kullanılması, öğrenci davranışlarının biçimlendirilerek pozitif yönde bir sınıf ortamının gerçekleştirilmeye çalışıldığı bir süreç olarak söylenebilir (Çelik, 2003).

Eskiden sınıf yönetimi öğretmen hakimiyetinin olduğu otoriter bir durum olarak görülse de bu zamanla değişmiştir. Günümüzde sınıf yönetimi anlayışı sınıf ortamının öğrenmeleri geliştiren ve kalıcı hale getiren öğrencilerin de aktif katılım da bulunduğu bir süreç olarak görülmektedir.

Sınıf yönetimlerini genel olarak üç başlık altında incelemek mümkündür. Bunlar:

1-Geleneksel Yaklaşım: Bu yaklaşımın merkezinde öğretmen vardır. Bu yaklaşımda öğretmen kural koyucu, otoriter, yönetici, emir buyuran konumdadır. Öğrenci ise kurallara uyan, istenilen yapan, pasif konumdadır. Bu yaklaşımda kuralları yalnızca öğretmen koyar ve kurallar oldukça katıdır (Özel ve Bayındır, 2008).

2-Çağdaş Yaklaşım: Çağdaş sınıf yönetimi yaklaşımına göre ise sınıf bir sistemdir. Okul, çevre, aile, öğretmen, öğrencinin birleştiği, bütünleştiği alandır. Bu nedenledir ki sınıf ortamı günlük hayattan bağımsız değildir (Aydın, 2007). Merkezde öğrenciyi alan bir yaklaşımdır. Öğretmen öğrenciye liderlik yapan konumdadır. Sınıf kuralları ortak kararlar sonucunda belirlenir.

3-Yapılandırmacı Yaklaşım: Bu yaklaşıma dayanan sınıf yönetimleri gerçek demokrasi ortamının sağlandığı sınıf yönetimleridir. Hem öğretmen hem öğrenci aktif katılım sergiler. Bu yaklaşımda öğrenci sorgular ve zihinsel bir çaba içerisinde olur. Öğretmen öğrencinin bilgiye ulaşması için ona rehber eden konumdadır. Öğretmen sınıfta bir otorite değil gözlemci konumdadır. Bireyler bilgilere ezbere değil, düşünerek ulaştıkları için bu

yaklaşım ile birlikte bilişsel yönleri gelişir. Böylece, öğrenen, öğrenmeyi keşfedilmeyi bekleyen gizemli bir dünya olarak görür. Bu durum da öğrenenin motivasyonunu artırır ve öğreneni yeni bilgiler, yeni etkinlikler yapmaya yöneltir (Bilir, 2008).

Sınıf ortamı aynı anda birçok olayın meydana gelebileceği bir ortamdır. Birleştirilmiş sınıflarda bu durum daha da fazla olabilir. Düzenin olmadığı bir sınıf ortamında öğrenme gerçekleşmesin pek olası değildir. Bu nedenle öğretmen daima sınıfta olup biten olayların farkında olmalı gerektiği yerde gerekli ve yerinde müdahaleleri yapmalıdır. Sınıf yönetiminde etkisiz olan bir öğretmen otoriteyi daima elinde tutmaya çalışır. Sınıf yönetiminde etkili bir öğretmen ise sorunlar ortaya çıkmadan gerekli önlemleri alır.

Bir birleştirilmiş sınıf öğretmenin etkili bir sınıf yönetimi gerçekleştirebilmesi için yapması gerekenleri şu şekilde sıralamak mümkündür (Köksal, 2009):

- Birleştirilmiş sınıf öğretmeni öğretmen-öğrenci ve öğrenci-öğrenci arasındaki iletişimi etkili bir şekilde sağlamalıdır.
- Birleştirilmiş sınıf öğretmeni sınıfında iyi bir fiziksel ortam hazırlamalıdır. Sınıfta sıraların yerleştirilme biçimi, ısı, ışık, tahta, dolaplar, temizlik gibi durumlar fiziksel ortamı oluşturur. Bunların düzeni önemlidir.
- Birleştirilmiş sınıf öğretmeni öğrencilerini iyi tanımalı, sınıf ortamına katkıda bulunabilecek öğrencilerle etkileşim içinde olmalıdır.
- Birleştirilmiş sınıf öğretmen sınıfın psikolojik ortamını iyi hazırlamalıdır. Sınıfta “ben” duygusu yerine “biz” duygusu hakim olmalıdır.
- Birleştirilmiş sınıf öğretmeni tüm öğrencilerin kaygı ve korkudan uzak ders girmelerini sağlamalıdır.
- Birleştirilmiş sınıf öğretmeni sınıfın sosyal ortamını iyi hazırlamalıdır. Farklı yaş ve yaşantılara sahip öğrenciler bir aradadır. Öğretmen kazandırmak istediği olumlu, ortak davranışları ödüllendirerek öğrencilere kazandırmalıdır.
- Birleştirilmiş sınıf öğretmeni oluşan şartlara göre sürekli kendisini güncellemeli ve geliştirmelidir.
- Birleştirilmiş sınıf öğretmeni sınıfta yaşanan olaylara hakim olmalı ve yaşanan olumsuz durumlarda olaylara müdahale etmelidir.

2.12. Birleştirilmiş Sınıflarda Ölçme Değerlendirme

Eğitim öğretimin önemli bir parçası da değerlendirmedir. Değerlendirmen ile öğrencilerin neleri öğrenip neleri öğrenemediğini, beklenen bilgi, beceri ve tutumları kazanıp kazanmadıklarını tespit etmek amaçlanır. Değerlendirme ile öğretmen kendine geri dönüt sağlamış olur. Böylece bir sonraki eğitim öğretimini planlarken eksikleri görmüş olur ve planını buna göre yapar. Ayrıca eğitim sisteminin de eksik yanları değerlendirme ile tespit edilmiş olur. Birleştirilmiş sınıflarda da değerlendirme önemlidir. Farklı yaş ve seviye

grubundan öğrencilerin bulunması değerlendirmeyi güçleştirir ve çeşitlendirir. (Köksal, 2009) iyi bir değerlendirmede bulunması gerekenleri şu şekilde sıralamıştır.

- Öğrencilerin neyi bildiğini, ne anladığını, ne yapabileceğini keşfetmeye yardımcı olur.
- Öğrencilerin gelişim düzeylerindeki farklılıkları gösterir.
- Gelecekte öğretim planlaması yapmaya katkı sağlar.
- Öğrencilerin nasıl daha iyi öğrenebilecekleri yönünde ipuçları verir.
- Belli bir dönemde öğrencilerin ulaşması beklenen standartları değerlendirir.
- Öğrenciler öğrenmede güçlük çektiği konuları, zayıf yönlerini, yoksun oldukları bilgi ve becerileri görmemizi sağlar.
- Değerlendirme sürecinin paylaşımı ile öğrenciye, veliye geri dönüt verilmesini sağlar. Böylece öğrenci kendi öğrenme süreci hakkında bilgi sahibi olmuş olur.
- Programın uygulama, izleme ve geliştirme süreci ile ilgili kararların alınmasında öğretmene ve ilgili kişilere yardımcı olur.
- Öğrenme öğretmen sürecinin öğrencilerin öğrenebileceği şekilde tasarlanmasına katkı sağlar.

Eğitim sistemimiz sadece öğrenme ürününü değil öğrenme sürecinin de değerlendirilmesi ve izlenmesi gerektiği üzerinedir. Eğitim sistemimiz öğrencilerin edindiği bilgileri günlük hayata aktarabilme becerilerini de ölçmeyi gerektirir. Bu nedenle öğretmenler öğrencileri değerlendirirken farklı değerlendirme yöntemlerini bir arada kullanmalıdır. Böylece öğrencileri en doğru şekilde değerlendirmiş olacaktır. Boşluk doldurma, çoktan seçmeli sorular, doğru-yanlış, eşleştirme, açık uçlu sorular, kısa cevaplı sorular gibi değerlendirmelerin yanı sıra, süreci de değerlendirmek için gözlem, öz değerlendirme, öğrenci ürün dosyaları, projeler, posterler gibi yöntemleri de değerlendirme aşamasında kullanılır.

2.13. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretmen Kavramı

Kısakürek (2009), öğretmen de bulunması gereken nitelikleri şu şekilde sıralamıştır.

- Başkaları ile birlikte çalışabilmelidir.
- Bilgili, özellikle bilgi ve iletişim teknolojilerini iyi kullanabilmelidir.
- Toplumla ve toplum için çalışabilmelidir.
- Öğretmenler yükseköğretim veya dengi eğitim kurumlarından mezun olmalıdır.
- Öğretmen yetiştirme, uygun alan ve öğretmenlik meslekî eğitimini içermelidir.
- Öğretmen yetiştirme programları lisans, yüksek lisans ve doktora düzeylerinde olmalıdır. Böylece öğretmenlerin mesleklerinde ilerlemelerine olanak sağlanacaktır.
- Eğitimde yeni bilgilerin geliştirilmesi için “araştırma” ve “uygulama” desteklenmeli ve güçlendirilmelidir.
- Öğretmenlik mesleği, “yükseköğretimde yetiştirme” ve onu tamamlayan “meslek içinde sürekli yetiştirme” şeklinde bir bütün olarak görülmelidir.

Öğretmen eğitim öğretimin temel yapı taşıdır. Eğitim ve öğretimin olmazsa olmaz unsurlarından biridir. Öğretmen eğitim öğretimin sağlanmasından sorumlu olan, öğrenci ile daima iletişim içinde bulunan, programların uygulanması ve değerlendirmesini yapan, çağın niteliklerine göre kendisini daima geliştirmesi gereken kişidir. Öğretmenin sadece bir tek öğretme rolü değil birbirine bağımlı ve örtüşen birçok rolü vardır, öğretmen her şeyden önce bir eğitim uzmanı, aynı zamanda bir yönetici, bir danışman, bir psikolog, bir sosyolog, bir rehber, bir lider, insanı seven duyarlı iyi bir insandır (Demirbolat, 2006). Öğretmen öğrenciye önce insanlığı öğreten olmalıdır. Dolayısı ile öğretmen öğrenci değil insan yetiştirir. Öğretmenlik mesleği toplum tarafından üç ay tatili olan, yarım gün çalışılan, yapılabilecek en rahat iş olarak görülse de öğretmenlik bu değildir. Öğretmen olmuş veya öğretmen adayı olan bir insan mesleğe önce kendine şu soruyu sorarak başlamalıdır. Ben kendi çocuğumun öğretmeni olmak ister miydim? Bu soruyu cevaplamalı ve bu vicdani sorumluluğu yerine getireceğine inancı tam olmalıdır. Öğretmen hiçbir zaman adaletten ayrılmamalı ve velilerde öğretmenin eğitim öğretim sürecine karışmamalıdır.

Toplumlar eğitim ile ilerler ve gelişirler. Dolayısı ile öğretmenler toplumların kaderini değiştirebilecek insanlardır. Eğitimin öğretimin niteliği yetiştirilen öğretmen niteliği ile doğru orantılıdır. Birleştirilmiş sınıflarda da etkili bir eğitim öğretimin sağlanması için birleştirilmiş sınıflarda görev yapan ve ya görev yapacak öğretmenlerin yeteri bilgi birikimine sahip olması gereklidir. Bu anlamda üniversitelerde öğretmen adayları bunun için 4. sınıfın son döneminde 2 krediden oluşan “Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim” dersini almaktadırlar.

Türkiye’de birleştirilmiş sınıflar köy olgusuna dayanan bir uygulamadır. Bu sebeple yetiştirilen öğretmen adayları bunu bilmeli ve buna hazır bir şekilde yetiştirilmelidir. Birçok köy okulunda sınıf öğretmeni aynı zamanda müdür yetkili öğretmende olmaktadır. Bu durum da öğretmenin aynı zamanda yönetsel işleri de bilmesi gerektiği sonucunu çıkarmaktadır. Bir birleştirilmiş sınıf öğretmeni hem dersini anlatan hem de gerekli yazışmaları yapan ve aynı zaman da köyde yeri geldiğinde köylünün sorunlarıyla ilgilenendir. Bu bağlamda öğretmen öncelikle gittiği köyü iyi tanımalı ve bilmelidir.

Birleştirilmiş sınıf öğretmenleri göreve başladığında ilkin (Köklü, 2000):

- 1.Köyün kuruluşu ve tarihçesi
- 2.Köyün coğrafi yapısı
- 3.Köyün idari yapısı
- 4.Köyün ekonomik yapısı
- 5.Köyün toplumsal yapısı
- 6.Köyün gelenek ve göreneklerini inceler.

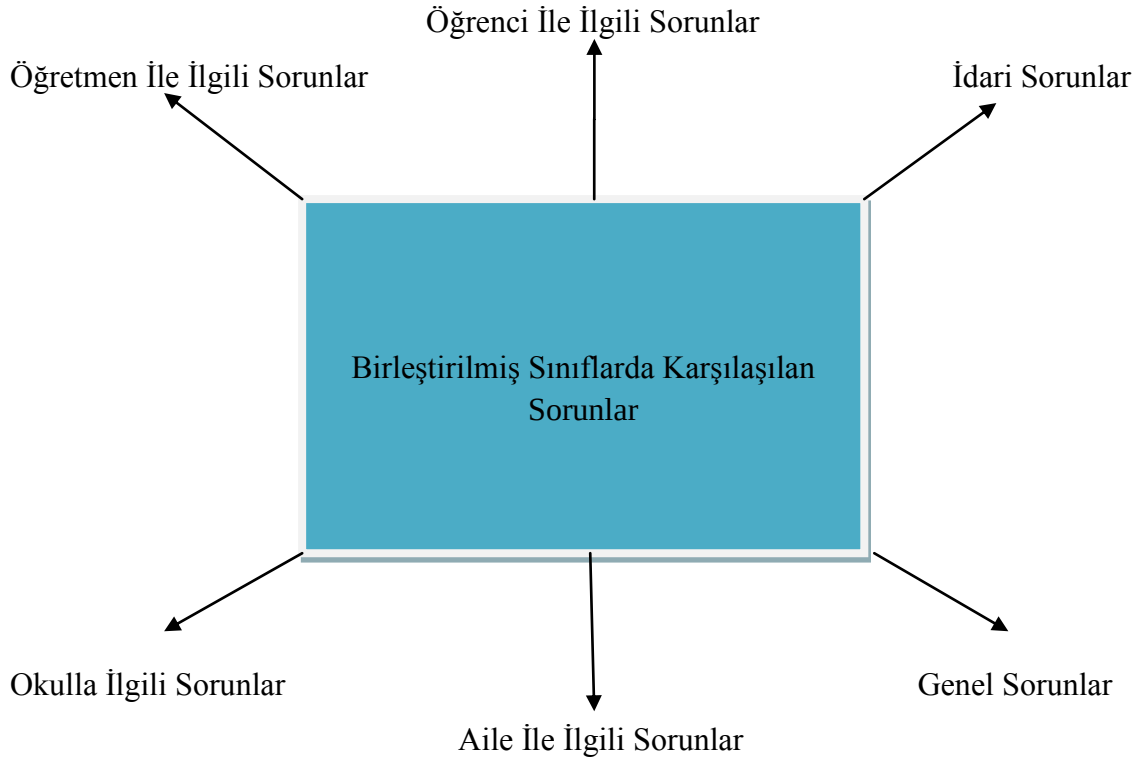
Öğretmen yapacağı bu işleri gereksiz işler olarak görmez. Bunları yapan öğretmen eğitim öğretimi etkili bir şekilde planlayacaktır. Dolayısıyla öğretmen yapılan bu incelemenin birleştirilmiş sınıfla öğretim yapacak olduğu sınıfın başarısını artıracak bir anahtar olarak görmeli ve bunun bilincinde hareket etmelidir (Erdem, 2008).

Birleştirilmiş sınıf öğretmeni farklı yaş grupları ile çalışmaktadır. Bu nedenle öğretmen farklı yaş gruplarının fiziksel, sosyal, duygusal, zihinsel özelliklerini bilir ve öğretimi planlarken bunları da göz önünde bulundurur.

Birleştirilmiş sınıfta öğrenciler eğitim öğretimin büyük bir bölümünde kendi kendilerine çalışmak zorundadırlar. Bu sebeple birleştirilmiş sınıf öğretmeni ödevli dersleri planlar yapılacak çalışmaları önceden hazırlar.

2.14. Birleştirilmiş Sınıflarda Karşılaşılan Sorunlar

Okulda karşılaşılan küçük bir sorun bile eğitim öğretimin aksamasına neden olabilmektedir. Karşılaşılan sorunlar öğretmeni, öğrenciyi, idareyi ileri boyutta olursa veliyi olumsuz yönde etkilemektedir. Bağımsız sınıflara göre olan ve şehir okullarına uygun olarak hazırlanan İlköğretim Programı ise köy şartlarının ilgi ve ihtiyaçlarına cevap verememektedir. Derslerin sayısı ve çeşidinin fazla oluşu, konuların dağınıklığı hem öğretmeni hem de öğrencileri pek çok sorunla karşı karşıya bırakmaktadır (Abay, 2006). Doğan (2000), birleştirilmiş sınıflarda karşılaşılan sorunları altı grupta toplamıştır.

Şekil 1. Birleştirilmiş sınıflarda karşılaşılan sorunlar

Öğretmen İle İlgili Sorunlar: Birleştirilmiş sınıfta görev yapan öğretmenler henüz yeni mezun aday öğretmenler olmaktadır. Dolayısı ile öğretmenler köye uyum sağlamada zorlanmaktadır. Sınıf öğretmenliği yapan öğretmenlerin tamamı birleştirilmiş sınıflar konusunda yeterli bilgiye sahip değildir (Köklü, 2000). Öğretmenin köye yerleşme sorunu, yeterli rehberlik hizmeti alamaması, güvenlik sorunu, birleştirilmiş sınıflara eğitim öğretim ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmama birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin yaşadığı başlıca sorunlardır.

Öğrenci İle İlgili Sorunlar: Sürekli devamsızlık yapan öğrenciler, okul kültürüne uyum sağlayamayan ve devamlı sorun çıkaran öğrenciler, öğrencilerin güvenliği, dil problemi yaşayan öğrenciler, özel eğitime muhtaç öğrenciler birleştirilmiş sınıflarda başlıca öğrenci ile ilgili sorunlardır.

İdari sorunlar: Birleştirilmiş sınıf öğretmenin aynı zamanda müdür yetkili öğretmen olması, öğretmenin idari işler ile ilgili tecrübe deneyime sahip olmayışı, gelen giden evrak yazışmaları için öğretmenin sürekli ilçeye gitmesi gerekmesi, veli toplantılarına gerekli özenin gösterilmeyişi başlıca idari sorunlar arasındadır. Hava ve yol şartlarının imkansızlığı nedeniyle, idari görevi üstlenen müdür yetkili öğretmenler, evrak ve belgeleri zamanında ilgili birime göndermekte sıkıntı yaşarlar (Abay, 2006).

Okul İle İlgili sorunlar: Birleştirilmiş sınıflı okullarda araç-gereç ve bilgisayar donanımının bulunmaması hem idari hem de öğretmenlik alanında sorunlar oluşturur. Okulun bina işleri, bakım ve onarımı öğretmenin sorumluluğundadır (Doğan, 2000). Birleştirilmiş sınıfların soba ile ısıtıyor olması ve bunun için gerekli kömür ve odunun sağlanmasında yaşanan sorunlar, sobayı yakacak kişinin olmaması, okulda temizliğin sağlanmasında yaşanan sıkıntılar, su sorunu, aydınlatma sorunu, okul bütçesi birleştirilmiş sınıflarda yaşanan başlıca okul ile ilgili sorunlardır.

Aile İle İlgili Sorunlar: Geçim kaynağı toprağa ve hayvancılığa bağlı olan kırsal alandaki aileler, ilköğretim çağındaki çocukların iş gücünden yararlanırlar ve birleştirilmiş sınıflı köy okullarında öğrencilerin çeşitli tesirler altında okula muntazaman devam etmeyişleri, onların derslerde ve okul çalışmalarında geri kalmalarına sebep olur (Doğan, 2000). Velilerin öğrencilerine karşı ilgisizliği, veliler ile yaşanan dil problemleri, ailelerin birçoğunun akraba oluşu ve yaşanan en küçük sorunların bile büyütülmesi, yapılan toplantılara katılmama, aile bağları arasında yaşanan sorunların öğrenci ilişkilerine aktarılması başlıca aile ile ilgili sorunlardır.

Genel Sorunlar: İlköğretim programının tüm hedeflerine ulaşabilmek güçleşmektedir. Koşullar ve özellikle zaman yetersizliği hedeflere erişmeyi güçleştirmektedir (Köksal 2009).

2.15. Metafor Kavramı

Metafor kelimesi Yunanca “meta” (değişmek) ve “pherein” (aktarmak) kelimelerinin bir araya gelmesiyle oluşan “metapherein” kelimesinden gelmektedir (Levine, 2005, s. 172). Metaforlar olayların oluşumu ve işleyişi hakkındaki fikirleri yönlendiren, kontrol eden, yapılandıran en güçlü zihinsel imgelerdir (Saban, 2004). Lakoff ve Johnson (2005) ise metaforu, aslında bir şeyi başka bir şeyin bakış açısı ile anlamak olarak açıklamaktadırlar. Metaforlar, genellikle söylemi süslemeye yönelik söz sanatından ibaret sayılır, ama önemi bundan çok daha fazladır. Metafor kullanımı, genel olarak dünyayı kavramamıza yardım eden bir düşünme ve görme biçimi anlamına gelir (Çelikten, 2006). Metaforlar üstü örtülü olarak zihinde bulunan bilgilerin aktarımını gerçekleştirir. Zihinde bulunan kavramların farklı bir şema ile açıklanması olarak da düşünülebilir. Metaforlar iki farklı kavram arasında ilişki kurmayı sağlarlar. Bu iki kavram arasında ilişki bir kavramın diğer bir kavrama benzeyen bir yönünün olması ile sağlanabilir. Metaforlar her zaman benzetme

şeklinde olmayabilir. Metafor kurma benzetim veya kıyaslama ile mecazi bir yolla gerçekleşir. Dolayısıyla metafor yoluyla birbiri arasında ilişki bulunmayan iki kavram arasında ilişki kurulmuş olur. Metaforlar bireylerin kendini ifade etme yeteneğini güçlendirir. Metaforlar dünyayı kavramaya yarayan düşünce sistemidir. Metaforlar aracılığı ile soyut olarak algılanan kavramlar zihindeki somut bir kavram ile açıklanabilir. Metafor bize gerçeğin bir resmini verdiği gibi topluluk bireyleri açısından “gerçeğin yaratılması veya oluşturulmasının” da araçlarıdır. Dolayısıyla, metafor toplum, birey veya belirli bir topluluğun “bilinç altını” yansıtır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Metaforlar anlatımı daha etkili kılan kavramlardır.

“Bir metafor, bir olguda neyi ayırt etmemiz gerektiğini saptar ve eş zamanlı bir şekilde bu olguyu daha geniş açıdan görmemizi sağlar” (Arnett, 1999).

Bir metafor da genel olarak iki kavram bulunur. Bu kavramlardan birisi hedef kavram diğeri ise kaynak kavramdır (Foceville, 2002). Hedef kavram kişinin yabancı olduğu kavram olup kişi bu kavram üzerine bir metafor oluşturur ve oluşturulan bu metafor ise kaynak olur. Bu oluşturmayı yaparken benzetme, bir kıyaslama veya yerine koyma ile bunu yapar.

Metaforlar ile anlatılmak istenilenleri çok farklı şekilde ifade etmek mümkündür.

Örneğin Morgan’dan aktaran Saban (2004), örgütlerin doğasını anlamada ve açıklamada sekiz farklı metafordan yararlanmaktadır:

- Makine olarak örgütler (örneğin, bu tarz düşünce biçiminin bürokratik örgütlerin gelişimini nasıl beslediği),
- Organizma veya canlı sistemler olarak örgütler (örneğin, belli örgüt türlerinin belli çevre koşullarına nasıl daha iyi uyum sağladığı),
- Beyin olarak örgütler (örneğin, öğrenen bir örgütün nasıl gerçekleşebileceği),
- Kültür olarak örgütler (örneğin, örgütlerdeki değerlerin, fikirlerin veya normların örgütsel yaşamı yönlendiren ortak anlam modelleri olarak nasıl oluştuğu),
- Politik sistem olarak örgütler (örneğin, örgütsel faaliyetleri şekillendiren farklı çıkarlar, çatışmalar ya da iktidar oyunlarının bir örgütü nasıl etkilediği),
- Ruhların hapisanesi olarak örgütler (örneğin, insanların kendi bilinçaltı yaşamlarının kapanına nasıl kısıtlandıkları),
- Akış ve dönüşüm olarak örgütler (örneğin, diyalektik mantığın modern bir örgüt oluşturmada nasıl etkili olduğu)
- Tahakküm araçları olarak örgütler (örneğin, örgütlerin kendi amaçlarına ulaşmak için insanları nasıl kullandığı (Morgan’dan aktaran Saban, 2004).

Metaforlar bireylerin yaşantısı ile doğrudan etkileşim içindedir. Bireyin ruh hali, geçmiş yaşamı, bulunduğu sosyo-kültürel çevre oluşturulan metaforlar üzerinde etkilidir. Bireyin

kendini ifade edebilme yeteneği de metaforlar aracılığı ile tespit edilebilir. Oluşturulan metafordan yola çıkarak bireyin iç dünyasını, kişilik yapısını da anlamak mümkün olur. Birçok alana hizmet eden metaforlar eğitim alanında da kullanılmaktadır. Metaforların, özellikle, yapılandırmacı öğrenme yaklaşımıyla yakından bir ilgisi bulunmaktadır (Semerci, 2007). Çünkü metafor eski bilgilerimizi yeniden yapılandırmamızı ve yeni oluşturduğumuz bir şema ile bunu açıklamamızı sağlayan zihinsel bir süreçtir. Bu nedenle metaforlar eğitimin her kademsinde kullanılabilir. Eğitim ortamlarında kullanılan metaforların önemli işlevleri vardır. Booth'dan aktaran Eker ve Sıcak, (2016) metaforların işlevlerini şöyle belirtmektedir;

- Metaforların, söylediği ya da belirtmek istediği anlam bir dereceye kadar bağlamı değiştirebilir.
- Metaforların anlam değeri, her zaman için gerçek anlam değerinden daha yoğundur. Metaforların anlam değerleri görecelidir.
- Metaforların anlam değerleri toplumsaldır.
- Bireylerin kullandıkları metaforlar, bireyin kişiliğine ilişkin ipuçları taşırlar.
- Metaforlar, bireyde düşünme derinliği yaratırlar.
- Metaforlar, farklı bilim dallarında veri toplama aracı olarak kullanılabilir bir özelliğe sahiptirler (Booth'dan aktaran Eker ve Sıcak, 2016).

2.16. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde ulusal alandan birleştirilmiş sınıflar ve metafor kavramı ile ilgili yapılan araştırmalar sunulmuştur.

Şahin (2003), birleştirilmiş sınıf uygulamasına ilişkin öğretmen görüşleri adlı çalışmada Ankara ilinde birleştirilmiş sınıf okutan 75 öğretmen ile yüz yüze görüşme yapmıştır. Görüşmeler sonucu öğretmenlerin birleştirmiş sınıf uygulamasının mesleki şevk ve motivasyonlarını olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Öğretmenler bu uygulamayla ilk kez karşılaştıklarından yeterli olamama korkusu yaşadıkları, mesleki yalnızlık, kendine güvensizlik gibi duyguları yaşadıkları, öğretmenlerin birçoğunun bağımsız sınıflarda görev yapmak istedikleri sonuçlarına ulaşmıştır. Öğretmenler birleştirilmiş sınıf uygulamasının sonlandırılması gerektiğini söylemişler bunun sebepleri arasında ise ulaşım, barınma, sosyal yaşam alanı, temel ihtiyaçların karşılanmasındaki güçlükler gibi sebepleri de sıralamışlardır.

Saban (2004), giriş düzeyindeki öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar adlı araştırmasında Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı'nda 2003-2004 eğitim ve öğretim yılı güz döneminde "Öğretmenlik Mesleğine Giriş" dersini alan 74'ü normal öğretim ve 77'si de

ikinci öğretim olmak üzere toplam 151 öğrenci ile çalışmasını yürütmüştür. Araştırmanın sonuçlarına göre öğretmen adayları öğretmen kavramına ilişkin 54 farklı metafor üretmişlerdir. İlk beş sırada yer alan metaforlar bahçıvan, su, güneş, heykeltıraş ve çiftçi olmuştur. Oluşturulan bu metaforlar 6 farklı kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler bilgi sağlayıcı olarak öğretmen, şekillendirici ve biçimlendirici olarak öğretmen, tedavi edici olarak öğretmen, eğlendirici olarak öğretmen, bireysel gelişimi destekleyici olarak öğretmen, yol gösterici ve yönlendirici olarak öğretmen şekilde kategorileştirilmiştir.

Yıldız (2005), birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin birleştirilmiş sınıf uygulamasına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi adlı çalışmasında Ankara iline bağlı ilköğretim okullarında görevli ve birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenler ile çalışmasını yürütmüştür. Bu bağlamda 97 birleştirilmiş sınıf öğretmenine anket uygulamıştır. Araştırmada bağımsız sınıf ile birleştirilmiş sınıflarda aynı programın uygulanmasına, birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretim sürecini sınırlandıran durumlara ilişkin öğretmen görüşlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırmanın sonucu göre birleştirilmiş sınıf öğrencilerinin birbirlerinden öğrenme imkanlarında, arkadaşlarına ve okula karşı olumlu tutumlar göstermelerinde, kendini yönetme ve kendi kendine öğrenme yeteneklerinde, sosyal davranışlarında, kişisel sorumluluklarını yerine getirmede ve benlik kavramı düzeylerinde artma olacağı gibi ifadeler yer alan maddelere katılım düzeyinin orta olduğu görülmüştür. Öğretmenler birleştirilmiş sınıfın avantajlarına ilişkin maddelerin hiç birine tamamen katılmamışlardır. Bu durumda birleştirilmiş sınıf uygulamasının avantajlarının tam olarak gerçekleşmediği sonucuna götürmüştür. Bağımsız sınıflarda uygulanan programın birleştirilmiş sınıflarda da uygulanması maddelerine öğretmenlerin katılmadığı görülmüştür. Öğretmenler birleştirilmiş sınıfta öğrencileri bireysel olarak geliştirmenin bağımsız sınıflardan daha kolay olduğu maddelere de katılmamışlardır. Araştırma sonuçları birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretim sürecini; öğretmenlerin sorumluluklarının artması, dersler ve hazırlıklar için zaman yetersizliği, öğrencilerin araştırma imkanlarının yetersizliği, yetkililerden gerekli yardımı görememe, birleştirilmiş sınıflarda öğretimle ilgili formasyon ve deneyim eksikliği, mesleki işbirliğinin yetersizliği, sosyal yaşam sınırlılığı, rehberlik ihtiyaçlarının yeterli düzeyde sağlanamaması gibi durumların sınırladığını göstermiştir.

Bayar (2009), sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıf uygulamasına ilişkin görüşleri adlı çalışmasında 2007-2008 eğitim öğretim yılı Gazi Üniversitesi son sınıf öğrenciler ile çalışmasını yapmıştır. Toplam 239 öğretmen adayı ile yürütülmüş olan çalışmada 202 öğretmen adayına araştırmacı tarafından geliştirilen anket uygulanırken kalan 37 adaydan

ise görüşme tekniği kullanılarak veri toplanmıştır. Araştırma sonunda öğretmen adayları birleştirilmiş sınıfta en sık yaşanan sorunun öğrencilerin dikkat dağınıklığı olduğunu ifade etmişlerdir. Birleştirilmiş sınıfın avantajlarına ilişkin soruya ise öğretmen adayları öğrencinin az olduğu bölgelerde eğitim devam etmesi için birleştirilmiş sınıfın önemli öğretmensiz saatlerde kendi kendilerine çalışma yapan öğrencilerin bireysel çalışma alışkanlığı ediniyor olmaları olduğunu vurgulamışlardır. Araştırmaya katılan öğretmen adayları bağımsız sınıflarda uygulanan programın birleştirilmiş sınıflarda da aynen uygulanmasını haksız bir uygulama olarak görmüşlerdir. Öğretmen adayları Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersinin daha faydalı olabilmesi için zorunlu olarak birleştirilmiş sınıf okutan köy okullarında staj yapılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Aslan (2013), birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin öğretmen kavramı ile ilgili algılarının metaforik incelenmesi adlı çalışmasında birleştirilmiş sınıfta görev yapan öğretmenler çalışma grubunu oluşturmaktadır. 2012–2013 eğitim-öğretim yılında Elazığ ilinde birleştirilmiş sınıfta görev yapan 47 sınıf öğretmeni ile çalışma yürütülmüştür. 44 öğretmen adayının kağıdı çalışma kapsamına alınıp 3 öğretmenin kağıdı araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Araştırmaya katılan öğretmen adayları 29 adet farklı metafor üretmişlerdir. İlk üç sırada yer alan metaforlar sırasıyla şöyledir: 1. Bahçıvan (%13,63); 2. Ebeveyn (%13,63); 3. Güneş (%9,18). Metaforların 18 tanesi canlı 11 tanesi ise cansız varlıklara benzetilmiştir. Bu çalışmada ortaya çıkan sonuçlar şöyledir. Birleştirilmiş sınıf, birden fazla sınıfın aynı derslik içerisinde bir araya getirilerek oluşturulan sınıflardır. Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenler, öğretmenlik mesleğinin yanı sıra tesisatçılık, bahçıvanlık, boya-badanacılık mesleklerini de yapmaktadırlar. Bu da, bu okullarda görev yapan öğretmenlerin öğretmenlik mesleği ile ilgili algılarını etkilemektedir. Bu bağlamda oluşturulan metaforlar 5 farklı kavramsal kategori altında toplanmıştır. Bu kategorilere göre birleştirilmiş sınıf öğretmenleri öğretmen kavramını bilgi sağlayıcı, şekillendirici, yol gösterici, bireysel gelişimi destekleyici ve sabır örneği olarak görmektedirler.

Külekçi (2013), 4+4+4 eğitim sistemi kapsamında birleştirilmiş sınıf uygulamasına ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi adlı çalışmasında 4+4+4 eğitim sisteminin birleştirilmiş sınıflara olumlu ve olumsuz yansımalarını belirlemek amacıyla birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerle görüşmeler yapmıştır. Görüşmeler sonucu çoğunluk birleştirilmiş sınıfları olumsuz yönde etkilediğini söylemiştir. Bunun sebebi ise 60 aylık çocukların birinci sınıfa gelecek olmaları olarak belirtmişlerdir. Öğretmenler bu yaş

grubunun gelişimi ile ilgili yeteri bilgiye sahip olmadıklarını söylemişler. Bağımsız sınıflarda uygulanan programın birleştirilmiş sınıflarda da uygulanıyor olması olumsuz etkileyen bir durumdur sonucuna ulaşılmış. 4+4+4 siteminin olumlu yanı olarak 5. Sınıf öğrencilerin ortaokula dahil edilmesi ile öğrencilerin azalması ve böylece diğer öğrencilerle ilgilenecek daha çok vaktin kalması olarak belirtmişlerdir.

Yılmaz, Göçen ve Yılmaz (2013), öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algıları metaforik bir çalışma olan araştırmalarında 2011-2012 güz döneminde Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü 5 farklı ana bilim dalında öğrenim gören 370 öğretmen adayı ile çalışmalarını yürütmüşlerdir. Öğretmen adayları, öğretmen kavramını anne-baba, aile, bahçıvan, rehber, ışık, çoban gibi metaforlarla açıklamıştır. Öğretmen adaylarının oluşturduğu metaforlar şekillendirici, yol gösterici, bilgi kaynağı, statüsüz, esnek, model ve kutsal bir iş yapan öğretmen kategorileri altında toplanmıştır.

Taşdemir (2014), sınıf öğretmeni adaylarının ilk görev yeri ve performans algıları ile birleştirilmiş sınıf üzerine oluşturdukları metaforları ortaya çıkarma adlı çalışmasında çalışma grubunu 2010–2011 öğretim yılı Bahar dönemi Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Programı son sınıf öğrencilerin tümü oluşturmaktadır. 29 kız 36 erkek olmak üzere toplam 64 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada veri aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının ilk çalışacakları okulun teknolojik açıdan gerekli donanımına sahip olmaları okul ve çevresinin sosyal, kültürel ve diğer özellikler bakımından olumlu olmasını belirtmişlerdir. Ayrıca çalışmaya katılan adayların %42'si birleştirilmiş sınıfta çalışmaya hazır olduklarını %38'in teorik açıdan hazır fakat uygulama bakımından hazır olmadıklarını %58'i birleştirilmiş sınıfta öğretmenlik yapacak donanımda görmediği sonucuna ulaşmıştır. Katılımcılar birleştirilmiş sınıflı okul kavramı ile ilgili 5 farklı kategoride, 47 farklı türde toplam 60 adet metafor oluşturmuşlardır. Bunlardan 10'u bitki, 11'i insan-hayvan, 23'ü eşya, 11'i kurum-organizasyon ve 5'i de farklı temalı metaforlardan oluşmaktadır. Metaforların temaları okul sınıfın farklı özellikte öğrencilerden oluştuğu karmaşık zor bir yapıda olduğu yönünde içeriklerdir. Birleştirilmiş sınıf öğretmeni kavramı hakkında ise 5 farklı kategoride, 37 farklı türde toplam 52 adet metafor oluşturmuşlardır. Bunlardan 28'i insan, 8'i masal kahramanı, 10'u eşya, 3'ü hayvan ve 3'ü de farklı temalı metaforlardan oluşmaktadır. Metaforların temaları; genelde birleştirilmiş sınıf öğretmenin zor şartlar altında çalışacağı, çok farklı ortam ve öğrencilerle etkileşimde bulunmak zorunda kalacağı,

bu olumsuzluklara karşın kendilerinin çok nitelikli ve donanımlı olması gerektiğinin bilincinde ve bu donanımı ile zorlukların üstesinden gelineceği yönünde pozitif vurgulama yapmışlardır.

İlter (2015), sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıf kavramına ilişkin metaforik algıları adlı çalışmasında 2013-2014 eğitim öğretim yılı Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümü son sınıf öğrencilerinden oluşan 78 öğretmen adayı ile çalışmıştır. Çalışmada birleştirilmiş sınıf kavramına ilişkin toplam 60 adet metafor geliştirilmiş ve 6 ayrı kavramsal kategori oluşturulmuştur. Çalışmada birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik öğretmen adaylarının metaforları incelendiğinde en çok tercih edilenlerin “geniş aile, aile, çiçek bahçesi, gür orman ve aşure” olduğu görülmektedir. Metaforlar analiz edildiğinde oluşturulan 6 ayrı kavramsal kategori ise sosyal bilişsel düzey ve yeteneklerde çeşitlilik, yaşam kaynağı, tamamlayıcı destekleyici hizmet, zorlu yaşam mücadelesi, aile ortamı, hiyerarşik düzen şeklindedir.

Eker ve Sıcak (2016), sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıflı öğretime ilişkin zihin imgeleri (metaforları) adlı çalışması birleştirilmiş sınıf ve birleştirilmiş sınıfta görev yapan öğretmen kavramına ilişkin metafor belirlemeye yönelik bir çalışmadır. 105 sınıf öğretmeni adayı ile çalışılmıştır. Sınıf öğretmeni adayları birleştirilmiş sınıf kavramına ilişkin daha çok “gökkuşağı”, “karmaşık”, “çiçek bahçesi”, “yolcu otobüsü”, “Osmanlı”, “aşure”, pizza”, “opera salonu” gibi metaforlar üretmişlerdir. Öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıfı karmaşık, zor ve farklı özellikteki öğrencilerden oluşan yapı olarak görmelerine rağmen ortak amaca hizmet edecek yapıda pozitif içerikli gördükleri sonucuna ulaşmıştır. Birleştirilmiş sınıf kavramına ilişkin heterojen yapı olarak birleştirilmiş sınıf, rahatsız edici ve sıkıntı verici sınıf, saf temiz değerli yapı olarak sınıf, yardımlaşma ve dayanışma ortamı olarak sınıf kategorileri oluşturulmuştur. Birleştirilmiş sınıf öğretmeni kavramına yönelik ise oluşturulan metaforlar “bahçıvan”, “güneş”, “ev hanımı”, “evli-çocuklu bayan”, “orkestra şefi” metaforlarıdır. Bu metaforların yanı sıra “mutfak robotu”, “padişah”, “otobüs şoförü”, “sabır küpü”, “çok fonksiyonlu makine”, “mikser”, “mum”, “ahtapot” ve “arı” gibi metaforlar oluşturmuşlardır. Bu metaforlar ise yetiştiren, yönlendiren, şekillendiren öğretmen, çok yönlü öğretmen, kısıtlı imkanlarla ve zorluklarla mücadele eden öğretmen, enerji ve bilgi kaynağı olan öğretmen şeklinde 4 farklı kategori altında toplanmıştır. Birleştirilmiş sınıflarda öğretimin planlanması, uygulanması, ölçme-değerlendirme ve sınıfın yönetimi bağımsız sınıflara göre daha karmaşık ve güç olduğu sonucuna götürmektedir.

Yapılan alışmalar incelendiğinde ğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf ve ğretmen kavramına ilişkin görüşleri, birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik oluşturulan metaforlar, ğretmen kavramına yönelik oluşturulan metaforlar üzerine durulmuş ve uygulamalar tek yönlü yapılp tamamlanmıştır. Bu alışma da ise amaç ğretmen adaylarının Birleştirilmiş Sınıflarda ğretim dersini almadan önce birleştirilmiş sınıflar hakkında oluşturdukları metaforları ve Birleştirilmiş Sınıflarda ğretim dersini aldıktan sonra birleştirilmiş sınıf üzerine oluşturulan metaforları tespit etmek ve karşılaştırma yapmaktır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanma sürecine ve verilerin analizine yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma nitel araştırma türündedir. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda, gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Nitel araştırmalarda kültür analizi, olgu bilim, kuram oluşturma, durum çalışması ve eylem araştırması türünde farklı araştırma desenleri/yaklaşımı-stratejileri kullanılabilir (Büyüköztürk vd. 2008; Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırma da sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik algılarını belirleyebilmek için nitel araştırma desenlerinden olgu bilim deseni (fenomenoloji) kullanılmıştır. Olgu bilim, farkında olunan ancak derinlemesine bilgiye sahip olunmayan deneyim, algı, yönelim ve durumlarla ilgilidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Kısaca olgu bilim tam anlamıyla kavranamayan olguları araştırmayı amaçlayan desendir. Nitel araştırma yaklaşımları içerisinde, metaforların ya da diğer bir deyişle mecazların kullanımı, bireylerden derinlemesine görüş alınması ve düşünce, duygu sistemlerinin anlaşılması açısından önem taşımaktadır (Girmen, 2007, s.75). Bu araştırmada da birleştirilmiş sınıf kavramına ilişkin sınıf öğretmeni adaylarının algıları metafor yoluyla tespit edilmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 Eğitim Öğretim yılı içerisinde Ankara ilinde Gazi Üniversitesi Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı'nda sınıf öğretmenliği okuyan 106 dördüncü sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemiyle örneklem seçimine gidilmiştir. 106 öğretmen adayından dağıtılan forma eksik cevap veren 2 öğretmen adayı ve Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersini üstten almış olan 4 öğretmen adayının doldurdukları formlar çalışma kapsamı dışında tutulmuştur. Böylece araştırmanın ilk aşaması 100 öğretmen adayı ile yürütülmüştür.

Araştırmanın modeli ve deseni gereği araştırma sonuçları başka üniversitelere ya da gruplara veya farklı senelerde eğitim öğretim görmüş öğrencilere genellenme amacı gütmemektedir. Bu nedenle araştırmanın evrenini yalnızca 2017-2018 eğitim-öğretim yılında, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrenciler ile ilgili demografik bilgiler Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3.

Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	%
Kadın	86	86
Erkek	14	14
Toplam	100	100

Görüldüğü gibi çalışma grubu 86 kadın öğretmen adayı ve 14 erkek öğretmen adayı toplamda ise 100 öğretmen adayından oluşmaktadır. Çalışmaya katılanların %86'sı kadın %14'ü ise erkektir.

Tablo 4.

Çalışma Grubunun Mezun Olunan Okul Türüne Göre Dağılımı

Okul Türü	N	%
Bağımsız sınıf	94	94
Birleştirilmiş sınıf	6	6
Toplam	100	100

Öğretmen adaylarını mezun olunan okul türüne bakıldığında 94 öğretmen adayı bağımsız sınıflı ilkokuldan, 6 öğretmen adayı ise birleştirilmiş sınıflı ilkokuldan mezun olduğu görülmektedir. Böylece çalışmaya katılanların %94 ü bağımsız sınıflı ilkokul mezunu iken %6 sı ise birleştirilmiş sınıflı ilkokul mezunudur.

Tablo 5.

Mezun Olunan İlkokulun Yerleşim Birimi

Mezun Olunan Yerleşim Birimi	N	%
Köy Merkezi	21	21
İlçe Merkezi	49	49
İl Merkezi	30	30
Toplam	100	100

Çalışmaya katılan öğretmen adaylarının 21 i köy, 49 u ilçe merkezinde ve 30 u il merkezinde bir ilkokuldan mezun olmuştur. Böylece çalışmaya katılanların %21 i köy, %49 u ilçe, %30 u ise il merkezindeki ilkokuldan mezundur.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının “Birleştirilmiş Sınıf” kavramına ilişkin algılarını ortaya çıkarmak amacıyla veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından önceden hazırlanan bir form dağıtılıp uygulanmıştır. Bu form iki bölümden oluşmaktadır. Kişisel bilgileri içeren (cinsiyet, mezun olunan ilkokul türü, ilkokuldan mezun olunan yerleşim birimi) şeklinde kısa bir bölüm ve “Birleştirilmiş Sınıf benzer/gibidir. Çünkü.....” şeklinde bir sorudan oluşan bölümdür.

Araştırmacıların verilen bu boşlukları gerekçeleriyle birlikte tamamlamaları istenmiştir. Öğretmen adaylarının bu cümleleri tamamlamaları istenmiştir. Metafor analizine dayalı çalışmalarda “gibi” kavramı “metafor konusu” ile “metafor kaynağı” arasındaki benzerliği daha net şekilde belirtmek için kullanılır. “Çünkü” kavramıyla da benzetimler için “mantıksal bir dayanak” oluşturmaları sağlanır (Saban, 2009).

3.4. Verilerin Toplanma Süreci

“Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim” dersi Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı 4.sınıfın son döneminde okutulan bir derstir. Bu sebeple araştırmada verilerin toplanma süreci iki aşamadan olmuştur. Öğretmen adayları “Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim” dersini almadan önce ilk uygulama, öğretmen adayları “Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim” dersini aldıktan sonra ise ikinci uygulama yapılmıştır. Uygulamanın ilk aşaması 2017-2018 eğitim öğretim yılı bahar dönemi şubat ayında Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersinin ilk gününde gerçekleştirilmiştir. Öncelikle araştırmacı uygulama yapacağı sınıfta metafor kavramını açıklamış ve canlı, cansız bütün varlıklar kullanılarak metafor oluşturabilecekleri ifade etmiştir. Ayrıca metafor kavramı ile ilgili bir örnek de verilmiştir. Araştırmacı tarafından hazırlanan formlar öğretmen adayı sayısı kadar çoğaltılmıştır. Her formda yazan “Birleştirilmiş Sınıf benzer/gibidir. Çünkü.....” şeklindeki soruyu tamamlamaları için 15 dakika süre verilmiştir. İkinci aşama ise 2017-2018 eğitim öğretim yılı bahar dönemi mayıs ayında “Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim” dersinin son ders gününde yapılmıştır. Araştırmacılara sayıları kadar çoğaltılan içeriği aynı olan yeni formlar dağıtılmış ve aynı şekilde 15 dakika süre verilerek metafor oluşturmaları istenmiştir. Öğretmen adaylarına uygulanan ilk form üzerine kendi belirleyecekleri bir şifre oluşturmaları istenmiş ve bunun için ayrı bir bölüm oluşturulmuştur. Öğretmen adaylarından oluşturdukları bu şifreyi unutmamaları istenmiştir. Uygulamanın ikinci aşamasında aynı şifre bölümü tekrardan form üzerinde oluşturulmuş ve öğretmen adaylarından bir önceki aşamada oluşturdukları şifreyi ikinci form üzerine de oluşturmaları istenmiştir. Araştırmacı böylelikle aynı öğretmen adayının iki farklı zamanda oluşturduğu metaforu tespit etme imkanına kavuşmuştur.

3.5. Verilerin Analizi

Oluşturulan metaforlar için içerik analizden yararlanılmıştır. İçerik analizinde amaç elde edilen verileri açıklayacak kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu amaçla verilerin kavramsallaştırılması, daha sonra ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların belirlenmesi sürecini içermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Öğrencilere uygulanmış olan iki ayrı form karşılaştırılmış ve iki ayrı form da analiz edilmiştir. Çalışmada herhangi bir metafor içermeyen, gerekçe sunulmayan ve formda kişisel bilgiler kısmını eksik dolduran öğretmen adaylarının kağıtları araştırmaya dahil edilmemiştir.

Öğretmen adaylarının oluşturdukları metaforlar analiz edilirken şu süreç izlenmiştir.

1- Verilerin adlandırılması aşaması: Bu aşamada öğretmen adaylarının oluşturdukları metaforlardan bir liste yapılmıştır. Yapılan listedeki metaforlar alfabetik bir sıraya göre tekrardan listelenmiştir. Birbirinin aynısı olan metaforlar tek bir metafor olarak sayılmıştır. Yapılan bu işlemler Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersini aldıktan sonra yapılan ikinci form içinde aynen uygulanmıştır. Formu eksik dolduran veya metafor üretmeyen kağıtlar geçersiz olarak sayılmıştır.

2- Verilerin tasnif edilmesi (eleme) aşaması: Bu aşamada içerik analizi yöntemi kullanılarak metaforlar birbiri ile benzerlikleri yönünden gruplara ayrılmıştır. Oluşturulan metaforların gerekçeleri tek tek okunmuş bu gerekçelerin birbiriyle ortak özellik taşıyan olanları gruplara ayrılmıştır. Hem birinci form hem ikinci form için bu işlemler ayrı ayrı gerçekleştirilmiştir.

3- Kategori geliştirme aşaması: Birleştirilmiş sınıf kavramı üzerine oluşturulan metaforlar ortak özellikleri bakımından ayrıldıkları gruplarda bir araya getirildi. Birinci ve ikinci uygulama sonucu 6 farklı metafor kategorisi elde edilmiştir. Kategoriler oluşturulurken oluşturulan metafordan ziyade metaforun gerekçesini açıklayan “çünkü” kısımları incelenmiş ve bu bağlamda ortak bir payda da toplanmıştır. Kategoriler oluşturulurken birleştirilmiş sınıflar üzerine yapılan çalışmalar da dikkate alınmıştır.

4- Geçerlilik güvenirlik aşaması: Geçerlilik ve güvenirlik araştırmanın inandırıcılığı artırmak için iki önemli ölçüttür. Araştırmada geçerliliği sağlamak için oluşturulan metaforlar ve gerekçeleri ayrıntılı bir biçimde incelenmiştir. Nitel araştırmalarda

katılımcılardan doğrudan alıntılarının yapılması ve alıntılarının ekleme yapılmadan doğal haliyle sunulması güvenilirliği artırmaktadır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2014). Araştırmada güvenilirliği artırmak için öğretmen adaylarının oluşturdukları metaforlardan doğrudan alıntılama yapılarak örnekler verilmiştir. Elde edilen bulguların sunumu için etik açıdan uygun olması için her bir öğretmen adayının doldurduğu form kağıdı 1 den 100 e kadar numaralandırılmış ve cinsiyetlerine göre doğrudan alıntı yapılırken E1 (erkek 1), K4 (kadın 4) şekilden şifrelenmiştir. Ayrıca oluşturulan kategori listesinde iki uzman görüşüne başvurulmuştur. Metafor kategorileri oluşturulurken alanında iki uzmanın görüşleri dikkate alınarak araştırmacı tarafından kategoriler oluşturulmuştur.

BÖLÜM IV

BULGULAR ve YORUMLAR

Bu bölümde araştırmanın amacı doğrultusunda ele alınan ana problem ve alt problemlerin çözümü için toplanan verilerin çözümlenmesi sonucu elde edilen bulgular ve bu bulgulara ait yorumlar bulunmaktadır.

4.1. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim Dersini Almadan Önce Öğretmen Adaylarının Oluşturdukları Metaforlar

Sınıf öğretmeni adaylarının “Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim” dersini almadan önce birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik metaforları nedir şeklinde olan birinci alt probleme ilişkin öğretmen adaylarının oluşturduğu metaforlar aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 6.

Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim Dersini Almadan Önce Oluşturulan Metaforlar

Metafor sırası	Metafor adı	Frekans (f)
1.	Acemi Asker Birliği	1
2.	Ağaç	1
3.	Alet Çantasında Farklı İşlevde Vida	1
4.	Alman Milli Futbol Takımı	1
5.	Ankara	1
6.	Anne	1
7.	Araba Kullanmak	1
8.	Askeri Birliklerin Ordusu	1
9.	Aşure	2
10.	Aynı Anda Dört Çeşit Yemek Yapma	1
11.	Aynı Kaşıktaki Farklı Sebzeler	1
12.	Bahçe	5
13.	Bahçedeki Farklı Çiçek	1
14.	Balkonda Meyve Sebze Yetiştiren İnsan	1
15.	Beş Parmak	1
16.	Beyaz Renk	2
17.	Bir Aile İçindeki Kardeş	1
18.	Bir Annenin Büyüttüğü Çocuk	1
19.	Bitki	3
20.	Bostan Bahçesi	1
21.	Büyük Bir Deniz	1
22.	Büyük Market	1
23.	Çiçek Bahçesi	3
24.	Çiçek Demeti	1
25.	Çiçekçi Dükkanı	2
26.	Çiftçi	2
27.	Çok Çocuklu Aile	1
28.	Çok Uluslu Bir Ülke	1
29.	Dolmuş Şoförü Olmaya	1
30.	Dondurma Kabıyla Buzluğa Konulan Yiyecek	1
31.	Farklı Sosyal Medyaları Birlikte Kullanma	1
32.	Futbol Takımı	1
33.	Galaksi	2
34.	Geniş Aile	1
35.	Gökkuşağı	2
36.	Gökyüzü	1
37.	Gül	1
38.	Gül Bahçesi	1
39.	Havası İnmiş Futbol Topu	1
40.	Hayvanat Bahçesi	1
41.	İğneli Çiçekten Arının Bal Toplaması	1
42.	İnsan Vücudu	1
43.	İnsan Vücudundaki Organ	1
44.	Kalem Kutusu	1
45.	Kalemlikteki Kalemler	1
46.	Karışık Bir Turşu	1
47.	Karışık Kebap	1
48.	Karışık Meyve Tabağı	1

49.	Karışık Pide	1
50.	Koro Ekibi	1
51.	Kum Talaş Demir Tozu Karışımı	1
52.	Kumbara	1
53.	Kültürler	1
54.	Kümes	1
55.	Manav	1
56.	Meclis	1
57.	Mevsim Salatası	1
58.	Meyve Bahçesindeki Farklı Meyve Ağacı	1
59.	Mollanın Hayatı	1
60.	Mozart Dinleme	1
61.	Nar	2
62.	Okyanus	1
63.	Opera Gösterisi	1
64.	Orman	6
65.	Pazar Yeri	1
66.	Şehirler Arası Otobüs	1
67.	Şiir Kitabı	1
68.	Tablo	1
69.	Tarla	3
70.	Topluluk	1
71.	Trafikteki Araç	1
72.	Tribündeki Seyirci	1
73.	Türkiye	1
74.	Türlü Yemeği	1
75.	Uzay	1
76.	Üniversite	1
77.	Yemek Pişirmeye	1
78.	Yurt Odası	1
Toplam		100

Tablo 6 da öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf kavramı üzerine oluşturdukları metaforların alfabetik sıraya göre dağılımları gösterilmiştir. İlk yapılan uygulama sonucunda 100 öğretmen adayı birleştirilmiş sınıf kavramı üzerine 78 farklı metafor üretmiştir. Burada geçerli olan metaforların metafor konusu ve kaynağı arasında anlamlı bir ilişki içinde olmasına dikkat edilmiştir. Tablo 6 ya bakıldığı zaman sırasıyla en çok üretilen ilk üç metafor ise: orman, bahçe, çiçek bahçesi olmuştur.

Tablo 7.

Birleştirilmiş Sınıf Üzerine Oluşturulan Metafor Temaları

Tema	F
Bitki	13
Mekan	2
Eşya	10
Yiyecek	15
Yer-Gök	6
Topluluk	18
İnsan	10
Diğer	4
Toplam	78

Öğretmen adayları bitki alanında 13 farklı metafor (bahçedeki farklı çiçek, bostan bahçesi, orman, tarla, bitki, çiçek demeti, çiçekçi dükkanı, gül bahçesi, çiçek bahçesi, ağaç, meyve bahçesindeki farklı meyve ağacı, bahçe, gül), mekan alanında 2 farklı metafor (kümes, hayvanat bahçesi), eşya alanında 10 farklı metafor (şiir kitabı, kumbara, kalem kutusu, kalemlikteki kalemler, tablo, alet çantasındaki farklı işlevde vida, havası inmiş futbol topu, trafikteki araçlar, araba kullanmak, beyaz renk), yiyecek alanında 15 farklı metafor (karışık pide, nar, mevsim salatası, aşure, yemek pişirmeye, karışık meyve tabağı, aynı kaşıktaki farklı sebzeler, karışık bir turşu, manav, büyük market, türlü yemeği, aynı anda dört çeşit yemek pişirmeye, iğneli çiçekten arının bal toplaması, dondurma kabına konulup buzluğa kaldırılan yiyecekler, karışık kebab), yer-gök alanında 6 farklı metafor (büyük bir denize, gökyüzü, okyanus, uzay, galaksi, gökkuşağı), topluluk alanında 18 farklı metafor (topluluk, Türkiye, alman milli futbol takımı, üniversite, yurt odası, pazar yeri, askeri birliklerin ordusu, çok uluslu ülke, Ankara, koro ekibi, acemi asker birliği, opera gösterisi, meclis, futbol takımı, tribündeki seyirci, çok çocuklu aile, geniş aile, şehirler arası otobüs), insan alanında 10 farklı metafor (bir aile içindeki kardeş, molların hayatı, insan vücudu, beş parmak, dolmuş şoförü olmaya, balkonda sebze meyve yetiştiren insan, insan vücudundaki organ, çiftçi, bir annenin büyüttüğü çocuk, anne), herhangi bir alana dahil edilemeyen ise 4 farklı metafor (Kültürler, Mozart dinleme, kum, talaş, demir tozu karışımı, farklı sosyal medya uygulamalarını birlikte kullanma) üretmişlerdir.

4.2. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim Dersini Almadan Önce Öğretmen Adaylarının Oluşturduğu Metaforların Kavramsal Kategorileri

Çalışmada öğretmen adaylarının Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersini almadan önce “birleştirilmiş sınıf” kavramına yönelik sahip olduğu metaforlar altı kategoride toplanmıştır. Bu kategoriler oluşturulurken her metafora ilişkin öğretmen adaylarının öne sürdüğü mantıksal dayanaklar dikkatli bir şekilde analiz edilmiştir. Bu analiz sonucu aynı gerekeceyi ifade eden metaforlar bir araya getirilmiştir. Bir araya getirilen bu metaforlara ise uygun bir kategori ismi verilmiştir. Bunlar:

- Farklılıklar bir arada
- Uyum yakalanması gereken ortam
- İlginin yoğun olması gereken ortam
- Varılması gereken ortak bir amaç için birleşme
- Mecburiyet sonucu oluşan ortam
- Aynı anda birçok iş yaptıran ortam olarak altı kategoriden oluşmaktadır.

Öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf kavramına ilişkin metaforları ve oluşturulan kavramsal kategoriler aşağıda sırasıyla sunulmuştur.

Tablo 8 da öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf kavramı üzerine ürettikleri “farklılıklar bir arada” kategorisi ve bu kategoride üretilen metaforlar verilmiştir.

Tablo 8.

Birleştirilmiş Sınıf Kavramına Yönelik Farklılıklar Bir Arada Kategorisi

Kavramsal Kategori	Metaforlar	Metafor Frekansı (öğrenci sayısı)	Metafor adeti
Farklılıklar bir arada	Acemi asker birliği, uzay, gökyüzü, asker birliklerin ordusu, kumbara, üniversite, ağaç, bitki, şiir kitabı, bir mollanın hayatı, aynı kaşıktaki farklı sebzeler, alet çantasındaki farklı işlevde vida, galaksi, orman, kümes, gökkuşağı, yemek pişirme, pazar yeri, bahçe, çiçek bahçesi, aşure, gül bahçesi, yurt odası, meyve bahçesindeki farklı meyve ağacı, çok uluslu ülke, okyanus, aile içindeki kardeş, büyük bir denize, nar, bostan bahçesi, çiçekçi dükkanı, alman milli futbol takımı, karışık pide, topluluk, çiçek demeti, Türkiye, tarla, hayvanat bahçesi, mevsim salatası, beyaz renk, karışık meyve tabağı, geniş aile, tablo, kalemlikteki kalem, kalem kutusu , çok çocuklu aile, türlü yemeği, kum talaş demir tozu karışımı	60	47
Toplam Metafor			47

Tablo 8 da görüldüğü gibi öğretmen adayları birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik farklılıklar bir arada kategorisinde 47 farklı metafor üretmişlerdir. Öğretmen adayları birleştirilmiş sınıfı farklı yaş grubu, farklı seviye ve farklı özellikte öğrencilerin bir arada toplandığı farklılıkların bir arada olduğu ortam olarak görmektedirler. Öğretmen adaylarının bu konudaki ürettikleri metaforlar ve gerekçeleri aşağıda verilmiştir.

“Birleştirilmiş sınıf ağaç gibidir. Çünkü her dalı birbirinden farklı yapılardan oluşur”(K 73).

“Birleştirilmiş sınıf ormana benzer. Çünkü ben yaş farklılıklarını göz önüne alarak bu benzetmeyi yapıyorum. Ormanda yeni yeni filizlenen bir ağaç ile yillanmış ağaçlar bir arada bir bütünlük oluşturuyor. Sadece ağaçlar değil, çiçekler ve bitkilerde. Ağaçlar tür olarak birbirinin aynısı olsalar da aslında hepsinin dallarını güneşe uzatışları hatta köklerinin toprakta ilerleyişi bile farklıdır. Tıpkı birbirinden farklı duyguları düşünceleri olan öğrencilerimiz gibi”(K 31).

“Birleştirilmiş sınıf bostan bahçesi gibidir. Çünkü bostan bahçesinde farklı tür sebzeler yetiştirilir. Birleştirilmiş sınıflarda da karışımına hem yaş hem bireysel özellik bakımından farklı bireyler çıkacaktır”(E 86).

“Birleştirilmiş sınıf çiçek demetine benzer. Çünkü çiçek demetindeki çiçekler özellik, renk, koku vs yönleriyle birbirinden farklıdır. Birleştirilmiş sınıflardaki öğrencilerde yaşı, yaşantı, öğrenme düzeyi vs yönleriyle birbirinden farklı bireysel özelliklere sahiptir” (K 34).

“Birleştirilmiş sınıf beyaz renk gibidir. Çünkü beyaz renkte aslında içerisinde bütün renkleri bulundurur ancak biz onu tek renk olarak görürüz. Birleştirilmiş sınıflarda böyledir. İçerisinde birçok farklı yaş grubu ve farklı çocuklar bulunur. Bu farklılığa rağmen onların hepsi bizim gözümüzde bütündür” (K 78).

“Birleştirilmiş sınıf gökkuşağına benzer. Çünkü gökkuşağında da farklı renkler bir aradadır. Tıpkı 1,2,3 ve 4. sınıfların bir sınıfta olduğu gibi. Bu yönden benzerlik kurdum”(K 28).

“Birleştirilmiş sınıf geniş aile gibidir. Çünkü sınıftaki öğrenciler ve ailedeki bireylerin her birinin yaşları farklı, her bir aile bireyi ya da öğrenci farklı bilgiye, sevgiye ve ilgiye ihtiyaç duyar. Bu yönleriyle geniş aileye benzetiyorum” (K 12).

“Birleştirilmiş sınıf askeri birliklerin ordusu gibidir. Çünkü askeri birliklerin ordusu her türden her ilden farklı farklı insanların birleşmesinden oluşur. Birleştirilmiş sınıflarda farklı türden insanların aynı çatı altında birleştirilmesidir. Ordularda insanlar aynı çatı altında birleşip eğitim görüyor” (K 19).

“Birleştirilmiş sınıf pazar yerine benzer. Çünkü Pazar yerinde farklı bireysel özelliklere sahip birçok insan vardır “(K 6).

“Birleştirilmiş sınıf aşure gibidir. Çünkü her yaştan hepsi birbirinden farklı özelliklere sahip öğrenciler bir aradadır” (K 68).

“Birleştirilmiş sınıf büyük bir denize benzer. Çünkü içerisinde her türden canlı bulunur denizin. Farklı farklı şeyler bulunur. Aynı bu deniz gibi birleştirilmiş sınıfta da birbirinden çok farklı öğrenciler bir aradadır “(K 92).

Tablo 9 da öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf kavramı üzerine ürettikleri “uyum yakalanması gereken ortam” kategorisi ve bu kategoride üretilen metaforlar verilmiştir.

Tablo 9.

Birleştirilmiş Sınıf Kavramına Yönelik Uyum Yakalanması Gereken Ortam Kategorisi

Kavramsal Kategori	Metaforlar	Metafor Frekansı (öğrenci sayısı)	Metafor adeti
Uyum Yakalanması Gereken Ortam	Beş parmak, futbol takımı, büyük markete, meclis, bir insan vücudu, galaksiye, karışık bir turşu, orman, opera gösterisi, aşure, koro ekibi	11	11
Toplam Metafor			11

Tablo 9 da görüldüğü gibi öğretmen adayları birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik uyum yakalanması gereken ortam kategorisinde 11 farklı metafor üretmişlerdir. Öğretmen adayları birleştirilmiş sınıfı bir arada uyum içinde yaşanılması gerekli ortam olarak görmektedirler. Yaşanılan herhangi bir aksilikte bütünün etkileneceği bir ortam olarak belirtmektedirler. Öğretmen adaylarının bu konudaki ürettikleri metaforlar ve gerekçeleri aşağıda verilmiştir.

“Birleştirilmiş sınıf meclis gibidir. Çünkü bünyesinde birden farklı grubu barındırır. Grupların çatışmadan uyum içerisinde ortak bir amaçta birleşmesi önemlidir “(K 48).

“Birleştirilmiş sınıf koro ekibine benzer. Çünkü farklı sesler yaş grupları bulunur. Her biriyle tek tek ilgilenilir. Uyum sağlanır. Sesler eğitilir” (K 65).

“Birleştirilmiş sınıf büyük markete benzer. Çünkü büyük marketlerde manav, şarküteri, gibi ayrı ayrı birimler bir arada ve uyumludur. Birleştirilmiş sınıflarda da 1,2,3, ve 4. sınıf öğrencileri bir arada ve uyumlu eğitim görmek durumdadır” (K 35).

“Birleştirilmiş sınıf futbol takımı gibidir. Çünkü herkesin kademesi, yapması gereken öğrenmesi kendini geliştirmesi gereken görevler farklıdır. Ama birbirleriyle ne kadar iyi organize olup çalışırlarsa birey olarak hepside o kadar başarılı olur” (K 96).

“Birleştirilmiş sınıf beş parmak gibidir. Çünkü elimizdeki parmaklardan bir tanesine bir şey olsa diğer parmaklarımızda bundan etkilenir. Birleştirilmiş sınıflarda da bütün sınıflar birbirleriyle bağlantılıdır” (K 25).

Tablo 10 de öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf kavramı üzerine ürettikleri “ilginin yoğun olması gereken ortam” kategorisi ve bu kategoride üretilen metaforlar verilmiştir

Tablo 10.

Birleştirilmiş Sınıf Kavramına Yönelik İlginin Yoğun Olması Gereken Ortam Kategorisi

Kavramsal Kategori	Metaforlar	Metafor Frekansı (öğrenci sayısı)	Metafor adeti
İlginin Yoğun Olması Gereken Ortam	Nar, farklı sosyal medyaları bir arada kullanma, bahçe, çiçek bahçesi, annenin büyüttüğü çocuk, tarla, çiftçi, Ankara, anne	13	9
Toplam Metafor			9

Tablo 10 da görüldüğü gibi öğretmen adayları birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik ilginin yoğun olması gereken ortam kategorisinde 9 farklı metafor üretmişlerdir. Öğretmen adayları bu kategoride birleştirilmiş sınıfı ilginin yoğun olması gereken yer olarak tarif etmişlerdir. Birleştirilmiş sınıfta farklı yaşta öğrencilerin bir arada olması ve her öğrenci ile tek tek ilgilenilmesi gereken yer olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının bu konudaki ürettikleri metaforlar ve gerekçeleri aşağıda verilmiştir.

“Birleştirilmiş sınıf bahçeye benzer. Çünkü hem aynı tür özelliklere sahip hem de farklı tür özellikleri barındıran bir yapıdadır. Hepsi özel ve biriciktir ve ayrı ayrı ilgi ister” (E 90).

“Birleştirilmiş sınıf çiçek bahçesine benzer. Çünkü kimi çiçekler daha çabuk kimi çiçekler daha geç büyür. Hepsi ilgi ister ve o ilgi gösterilmezse solar ve çiçek açmaz. Siz hepsiyle ayrı ayrı ilgilenebilirsiniz ortaya mis gibi kokan bir çiçek bahçesi çıkar” (K 85).

“Birleştirilmiş sınıf nar gibidir. Çünkü bize bir tane sınıf (nar) verilir ama içinde bir sürü öğrenci (nar taneleri) vardır. Her nar tanesi aynı ve eşit birbirinden farkı yok. Hepsi ayrı ayrı ilgiye, öğrenmeye muhtaç taneler” (K 97).

“Birleştirilmiş sınıf tarlaya benzer. Çünkü her çeşit her sınıf öğrenciye ayrı özen gösterildiği gibi tarladaki ayrı ayrı her bir bitkiye özen gösterilmesi gerekir” (K 54).

Tablo 11 de öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf kavramı üzerine ürettikleri “varılması gereken ortak bir amaç için birleşilen yer ” kategorisi ve bu kategoride üretilen metaforlar verilmiştir.

Tablo 11.

Birleştirilmiş Sınıf Kavramına Yönelik Varılması Gereken Ortak Bir Amaç İçin Birleşilen Yer Kategorisi

Kavramsal Kategori	Metaforlar	Metafor Frekansı (öğrenci sayısı)	Metafor adeti
Varılması Gereken Ortak Bir Amaç İçin Birleşilen Yer	Trafikteki araçlara, tribündeki seyirci, Kùltürler, şehirler arası otobùs, manav,	5	5
Toplam Metafor			5

Tablo 11 de görüldüğü gibi öğretmen adayları birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik varılması gereken ortak bir amaç için birleşilen yer kategorisinde 5 farklı metafor üretmişlerdir. Öğretmen adayları bu kategoride birleştirilmiş sınıfı ortak bir amaç uğruna birleşmiş ve amaçlarına ulaşmak için aynı ortamı paylaşmak zorunda olan yer olarak belirtmektedirler. Öğretmen adaylarının bu konudaki ürettikleri metaforlar ve gerekçeleri aşağıda verilmiştir.

“Birleştirilmiş sınıf manava benzer. Çünkü manavda olan bütün meyvelerin tadı, türü, rengi vb farklıdır. Fakat hepsinin orada bulunma amacı aynıdır” (K 62).

“Birleştirilmiş sınıf şehirler arası otobüs gibidir. Çünkü bir şoför nereye gideceğinden emin bir şekilde bazen dinlenerek bazen hızlanarak yolcularını istenilen durağa ulaştırır” (K 5).

“Birleştirilmiş sınıf tribündeki seyirciler gibidir. Çünkü büyüklükleri, tavırları, sesleri, sözleri farklıdır ama hepsinin amacı mutlu olabileceği sonucu almak, beklemektir” (K 20).

Tablo 12 te öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf kavramı üzerine ürettikleri “mecburiyet sonucu oluşan ortam” kategorisi ve bu kategoride üretilen metaforlar verilmiştir.

Tablo 12.

Birleştirilmiş Sınıf Kavramına Yönelik Mecburiyet Sonucu Oluşan Ortam Kategorisi

Kavramsal Kategori	Metaforlar	Metafor Frekansı (öğrenci sayısı)	Metafor adeti
Mecburiyet Sonucu Oluşan Ortam	Dondurma kabıyla buzluğa konulan yiyecek, balkonda meyve sebze yetiştiren insan, karışık kebab, insan vücudundaki organlar, havası inmiş futbol topu, Mozart dinleme, gül, iğneli çiçekten arının bal toplaması	8	8
Toplam Metafor			8

Tablo 12 te görüldüğü gibi öğretmen adayları birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik mecburiyet sonucu oluşan ortam kategorisinde 8 farklı metafor üretmişlerdir. Öğretmen adayları bu kategori altında birleştirilmiş sınıf zorunluluklar sonucu ortaya çıkan bir durum olduğunu belirtmektedirler. Öğretmen adayları bu kategori altında birleştirilmiş sınıf uygulamasını Türkiye açısından olumsuz görmektedirler. Öğretmen adaylarının bu konudaki ürettikleri metaforlar ve gerekçeleri aşağıda verilmiştir.

“Birleştirilmiş sınıf dondurma kabıyla buzluğa konulan yiyecek gibidir. Çünkü aslında o yiyecekler o kaba ait değildir. Ancak uygun başka bir kap olmadığı için oraya koyulup saklanması uygun görülmüştür” (K 52).

“Birleştirilmiş sınıf havası inmiş futbol topuna benzer. Çünkü işlevini tam yerine getiremez ama varlığını sürdürür” (K 75).

“Birleştirilmiş sınıf bir gül gibidir. Çünkü güzel yanları varken öğretmene ve öğrenciye zarar veren dikenleri de vardır”(K 56).

“Birleştirilmiş sınıf karışık kebab gibidir. Çünkü karışık kebab da bütün her şey ayrı ayrı güzeldir. Her şeyden tatmış olursun ama tabağın hepsini bitirmek seni zorlar. Birleştirilmiş sınıflarda da tüm sınıfları deneyimlemiş olursun onları ayrı ayrı görürsün. Fakat hepsiyle uğraşmak tıpkı tabaktaki kebabın tamamını bitirmek gibi zordur” (K 32).

“Birleştirilmiş sınıf balkonda meyve sebze yetiştiren insan gibidir. Çünkü mekan kısıtlıdır. Yetiştirici çok istekli ve ilgilidir” (E 71).

Tablo 13 de öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf kavramı üzerine ürettikleri “aynı anda birçok iş yaptıran ortam ” kategorisi ve bu kategoride üretilen metaforlar verilmiştir.

Tablo 13.

Birleştirilmiş Sınıf Kavramına Yönelik Aynı Anda Birçok İş Yaptıran Ortam Kategorisi

Kavramsal Kategori	Metaforlar	Metafor Frekansı (öğrenci sayısı)	Metafor adeti
Aynı Anda Birçok İş Yaptıran Ortam	Araba kullanmak, dolmuş şoförü olmaya, aynı anda dört çeşit yemek yapmaya,	3	3
Toplam Metafor			3

Tablo 13 te görüldüğü gibi öğretmen adayları birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik aynı anda birçok iş yaptıran ortam kategorisinde 3 farklı metafor üretmişlerdir. Öğretmen adayları bu kategori altında birleştirilmiş sınıfı birçok işi yaptıran yer olarak tasvir etmektedirler. Birleştirilmiş sınıfı sürekli aktif olunması gereken bir ortam olarak görmektedirler. Öğretmen adaylarının bu konudaki ürettikleri metaforlar ve gerekçeleri aşağıda verilmiştir.

“Birleştirilmiş sınıf dolmuş şoförü olmaya benzer. Çünkü dolmuş şoförü aynı anda birden çok iş yapmak zorundadır. Trafiğe dikkat ederek emniyetle kullanılmalı aynı zamanda ücretleri alıp para üstünü saymalı, ücret ödemeyenleri tespit etmeli, yanındaki arkadaşı ile konuşurken radyoda çalan şarkıyı dinleyebilmelidir” (K 91).

“Birleştirilmiş sınıf araba kullanmak gibidir. Çünkü araba kullanırken el,göz,ayak koordinasyonu sağlanır. Siz gözüünüzle aynaya bakarken aynı zamanda arabayı kullanmaya devam edersiniz. Sınıf da öyledir. Bir yandan ders yaparsınız bir yandan sınıf yönetimi sağlarsınız” (K 79).

“Birleştirilmiş sınıf aynı anda dört çeşit yemek yapmaya benzer. Çünkü bu mutfakta çorba, pilav, karnıyarık, sütlaç aynı anda yapılır. Çorba karıştırılmadan önce pirinçler ıslatılır ya da patlıcanlar doğrandıktan sonra süt hazırlanır” (K 42).

4.3. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim Dersini Aldıktan Sonra Öğretmen Adaylarının Oluşturdukları Metaforlar

Çalışmanın ikinci aşaması “Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim” dersini aldıktan sonra birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik öğretmen adaylarının oluşturdukları metaforlar nedir şeklindedir. Çalışmanın ilk aşamasında 100 öğretmen adayı uygulanan formu cevapladı. Çalışmanın ikinci aşamasında 7 öğretmen adayının sınıfta bulunmaması, 4 öğretmen adayının da uygulanan formu eksik doldurması sebebi ile çalışma 89 öğretmen adayı ile yürütüldü. İkinci alt probleme ilişkin öğretmen adaylarının oluşturduğu metaforlar aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 14.

Birleştirilmiş Sınıflara Öğretim Dersini Aldıktan Sonra Oluşturulan Metaforlar

Metafor sırası	Metafor adı	Frekans (f)
1.	Ağacın dalları ve yaprakları	1
2.	Ağaç	2
3.	Ailenin çocukları	1
4.	Akvaryum	1
5.	Anne	1
6.	Annenin çocuklara olan sevgisi	1
7.	Araba Kullanmak	1
8.	Aşure	4
9.	Aynı toprakta yetişen bitki	1
10.	Aynı topraktaki farklı bitki	1
11.	Bahçe	3
12.	Bahçedeki farklı farklı çiçekler	1
13.	Bal	1
14.	Bayram Şekeri	1
15.	Bir ormanı oluşturan hayvan ve bitkiler	1
16.	Boş tarlada elimize verilen tohum	1
17.	Büyük bir market	1

18.	Çiçek	2
19.	Çiçek bahçesi	4
20.	Çiçek buketi	1
21.	Çiçek sepeti	1
22.	Çiçek tarlası	1
23.	Çiçek tohumları	1
24.	Çiftlik	1
25.	Çok çocuklu bir aile	1
26.	Çorba	1
27.	Deniz	1
28.	Dondurma kabına koyulan sarma	1
29.	Dünya	1
30.	Ekmek yapımı	1
31.	Farklı milletteki iki insanın evlenmesi	1
32.	Gökkuşağı	4
33.	Güneş sistemi	2
34.	Hastane	1
35.	İçi malzeme dolu çanta	1
36.	İçinde birkaç nesil barındıran aile	1
37.	Kalem kutusu	1
38.	Karışık kebab	1
39.	Karışık meyve tabağı	1
40.	Karışık pide	1
41.	Kocaman bir okyanus	1
42.	Kümes	1
43.	Laboratuar	1
44.	Lunapark	1
45.	Matruşka	1
46.	Mevsim salatası	1
47.	Meyve bahçesi	1
48.	Meyve Sepeti	1
49.	Mülteci kampı	1
50.	Müzikal	1
51.	Nebatat bahçesi	1
52.	On çocuklu bir anne	1
53.	Ordu	1
54.	Orkestra	1
55.	Orman	5
56.	Osmanlı Devleti	1
57.	Otobüs	1
58.	Papatya yaprakları	1
59.	Pazar arabasına alınan meyveleri yerleştirme	1
60.	Renkli kalemler	2
61.	Salata	1
62.	Sera	1
63.	Türkiye	1
64.	Türlü yemeği	1
65.	Üzüm salkımındaki üzüm taneleri	1
66.	Yapboz parçaları	1
67.	Yemek	2

68.	Yemek yapmaya	1
69.	Yuva	1
Toplam		89

Tablo 14 de öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf kavramı üzerine Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersini aldıktan sonra oluşturdıkları metaforların alfabetik sıraya göre dağılımları gösterilmiştir. İkinci yapılan uygulama sonucunda 89 öğretmen adayı birleştirilmiş sınıf kavramı üzerine 69 farklı metafor üretmişlerdir. Burada geçerli olan metaforların metafor konusu ve kaynağı arasında anlamlı bir ilişki içinde olmasına dikkat edilmiştir. Tablo 15 e bakıldığı zaman sırasıyla en çok üretilen ilk dört metafor ise: aşure, çiçek bahçesi, gökkuşağı, orman olmuştur.

Tablo 15.

Birleştirilmiş Sınıf Üzerine Oluşturulan Metafor Temaları

Tema	F
Bitki	19
Mekan	3
Eşya	5
Yiyecek	16
Yer-Gök	4
Topluluk	16
İnsan	3
Diğer	3
Toplam	69

Öğretmen adayları bitki alanında 19 farklı metafor (boş tarlada elimize verilen tohum, bahçedeki farklı farklı çiçekler, orman, çiçek sepeti, çiçek bahçesi, bahçe, nebatat bahçesi, çiçek tarlası, aynı toprakta yetişen bitki, ağacın dalları ve yaprakları, meyve bahçesi, çiçek, bir ormanı oluşturan hayvan ve bitkiler, aynı topraktaki farklı bitki, ağaç, çiçek buketi, sera, papatya yaprakları, çiçek tohumu), mekan alanında 3 farklı metafor (kümes, akvaryum, çiftlik), eşya alanında 5 farklı metafor (kalem kutusu, renkli kalemler, matruşka, içi malzeme dolu çanta, yapboz parçaları), yiyecek alanında 16 farklı metafor (aşure, bayram şekeri, meyve sepeti, karışık meyve tabağı, karışık pide, çorba, karışık kebab, ekmek yapımı, türlü yemeği, dondurma kabına koyulan sarmalar, salata, yemek, üzüm

salkımındaki üzüm taneleri, yemek yapma, mevsim salatası, bal), yer-gök alanında 4 farklı metafor (kocaman bir okyanus, güneş sistemi, deniz, gökkuşağı), topluluk alanında 16 farklı metafor (otobüs, ordu, lunapark, çok çocuklu bir aile, on çocuklu bir anne, Türkiye, müzikal, içinde birkaç nesil barındıran aile, dünya, orkestra, yuva, büyük bir market, mülteci kampı, hastane, laboratuvar, Osmanlı Devleti), insan alanında 3 farklı metafor (anne, ailenin çocukları, farklı milletteki iki insanın evlenmesi), herhangi bir alana dahil edilemeyen ise 3 farklı metafor (Pazar arabasına alınan meyveleri yerleştirme, annenin çocuklara olan sevgisi, araba kullanma) üretmişlerdir.

4.4. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim Dersini Aldıktan Sonra Öğretmen Adaylarının Oluşturduğu Metaforların Kavramsal Kategorileri

Çalışmada öğretmen adaylarının Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersini aldıktan sonra “birleştirilmiş sınıf” kavramına yönelik sahip olduğu metaforlar altı kategoride toplanmıştır. Bu kategoriler oluşturulurken her metafora ilişkin öğretmen adaylarının öne sürdüğü mantıksal dayanaklar dikkatli bir şekilde analiz edilmiştir. Bu analiz sonucu aynı gerekçeyi ifade eden metaforlar bir araya getirilmiştir. Bir araya getirilen bu metaforlara ise uygun bir kategori ismi verilmiştir. Bunlar:

- Farklılıklar bir arada
- İlginin yoğun olması gereken ortam
- Bütünden güzel olan ortam
- Çeşitli yöntemler uygulatan ortam
- Çözüm yolu olan ortam
- Rahatsızlık veren ortam

Öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf kavramına ilişkin Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersini aldıktan sonra ürettikleri metaforları ve oluşturulan kavramsal kategoriler aşağıda sırasıyla sunulmuştur.

Tablo 17 de öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf kavramı üzerine Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersinin aldıktan sonra ürettikleri “farklılıklar bir arada” kategorisi ve bu kategoride üretilen metaforlar verilmiştir.

Tablo 16.

Birleştirilmiş Sınıf Kavramına Yönelik Farklılıklar Bir Arada Kategorisi

Kavramsal Kategori	Metaforlar	Metafor Frekansı (öğrenci sayısı)	Metafor adeti
Farklılıklar bir arada	Güneş sistemi, aşure, bal, mevsim salatası, orman, üzüm salkımındaki üzüm taneleri, çiçek buketi, ağaç, içi malzeme dolu çanta, matruşka, çiçek, salata, kümes, deniz, dünya, çiçek bahçesi, renkli kalemler, karışık kebab, bahçe, çorba, gökkuşağı, karışık pide, renkli kalemler, çiftlik, ailenin çocuklarına, çok çocuklu bir aile, kalem kutusu, meyve sepeti, bayram şekeri, lunapark, ordu, nebatat bahçesi, okyanus, karışık meyve tabağı, çiçek sepeti, Osmanlı Devleti	43	36
Toplam Metafor			36

Tablo 16 da görüldüğü gibi öğretmen adayları birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik farklılıklar bir arada kategorisinde 43 öğretmen adayı 36 farklı metafor üretmişlerdir. Öğretmen adayları birleştirilmiş sınıfı farklı yaş grubu, farklı seviye ve farklı özellikte öğrencilerin bir arada toplandığı farklılıkların bir arada olduğu ortam olarak görmektedirler. Öğretmen adaylarının bu konudaki ürettikleri metaforlar ve gerekçeleri aşağıda verilmiştir.

“Birleştirilmiş sınıf güneş sistemine benzer. Çünkü güneş sisteminde de birbirinden farklı gezegenler, yıldızlar ve galaksiler bulunur. Birleştirilmiş sınıflarda da farklı öğrenci gruplarının bir araya gelmesiyle oluşur. Bu yönüyle güneş sistemine benzer” (K 89).

“Birleştirilmiş sınıf ağaca benzer. Çünkü bir gövde etrafında birçok yaprak bulunur. Bu yapraklardan bazıları çok düzgün bazıları ise diğerlerine göre daha az düzgündür. Birleştirilmiş sınıf da aynı bunun gibi farklılık içerir” (E 66).

“Birleştirilmiş sınıf çiçek bahçesine benzer. Çünkü bir çiçek bahçesi farklı renklerde , farklı şekillerde çiçekleri barındırırken birleştirilmiş sınıfta aynı ortamda farklı yaş gruplarını, farklı fikir ve düşüncelere sahip bireyleri ve farklı yetenekteki bireylerin bir arada olabilmesine zemin hazırlamaktadır” (E 43).

“Birleştirilmiş sınıf orman gibidir. Çünkü farklı yaş ve olgunluktaki çocuklardan oluşuyor. Kimi daha yeni dikilmiş bir fidanken kimi meyvelerini vermeye başlıyor” (K 31).

“Birleştirilmiş sınıf gökkuşağı gibidir. Çünkü birleştirilmiş sınıflarda farklı yaş grupları olduğu gibi gökkuşağında da farklı renk grupları vardır” (K 28).

“Birleştirilmiş sınıf nebatat bahçesine benzer. Çünkü farklı kokular, farklı dokular, farklı görünüşler, farklı boylarla, farklı cisimlerle bitkiler bahçesi bir görsel şölen oluşturur. Birleştirilmiş sınıflarda da farklı düzeylerde gruplar görsel şölen oluşturur” (K 17).

“Birleştirilmiş sınıf karışık meyve tabağına benzer. Çünkü birçok farklı yaştan ve sınıftan öğrenci bir arada bulunuyor. Hepsinin farklı güzellikleri ve özellikleri var. Hepsinin yetiştirilme özellikleri farklıdır” (K 13).

“Birleştirilmiş sınıf kümese benzer. Çünkü birleştirilmiş sınıfta farklı türde, seviyede öğrenciler bir arada bulunur. Kümeste de civciv, tavuk, horoz vs bir arada yaşar. Bu yönden benzemektedir” (K 51).

“Birleştirilmiş sınıf bal gibidir. Çünkü arılar yüzlerce farklı çiçeğin polenin toplayarak bal yapar. Birleştirilmiş sınıf da farklı özellikleriyle yaşlarıyla değişik olan öğrencilerden oluşur” (K 84).

“Birleştirilmiş sınıf çiçek sepetine benzer. Çünkü öğrencilerin her biri çiçektir ama her birinin farklı rengi ve kokusu vardır” (K 12).

“Birleştirilmiş sınıf çiçek bahçesi gibidir. Çünkü her çiçekten birer tane alıp bir arada topluyor. Birleştirilmiş sınıfta da her sınıftan öğrenciler bir arada toplanıyor” (K 15).

Tablo 17 da öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf kavramı üzerine Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersini aldıktan sonra ürettikleri “ilginin yoğun olması gereken ortam” kategorisi ve bu kategoride üretilen metaforlar verilmiştir.

Tablo 17.

Birleştirilmiş Sınıf Kavramına Yönelik İlginin Yoğun Olması Gereken Ortam Kategorisi

Kavramsal Kategori	Metaforlar	Metafor Frekansı (öğrenci sayısı)	Metafor adeti
İlginin Yoğun Olması Gereken Ortam	Çiçek tohumları, yemek, hastane, çiçek bahçesi, annenin çocuklarına olan sevgisi, farklı milletteki iki insanın evlenmesi, pazar arabasına alınan meyveleri yerleştirme, aynı topraktaki	12	12

farklı bitki, ekmek yapımı, on çocuklu anne, bahçedeki farklı farklı çiçekler, anne	
Toplam Metafor	12

Tablo 17 de görüldüğü gibi öğretmen adayları birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik ilginin yoğun olması gereken ortam kategorisinde 12 farklı metafor üretmişlerdir. Öğretmen adayları bu kategoride birleştirilmiş sınıfı ilginin yoğun olması gereken yer olarak tarif etmişlerdir. Birleştirilmiş sınıfta farklı yaşta öğrencilerin bir arada olması ve her öğrenci ile tek tek ilgilenilmesi gereken yer olduğunu belirtmişlerdir. Her öğrenci için özel bir ilgi olması gereken yer olarak görmektedirler. Öğretmen adaylarının bu konudaki ürettikleri metaforlar ve gerekçeleri aşağıda verilmiştir.

“Birleştirilmiş sınıf elimize verilen çiçek tohumları gibidir. Çünkü siz onlara emek vermeden gelişmezler. Nasıl bitkiyi sadece ekmekle büyümüyorsa çocuklarda sadece ders anlatarak gelişmez. Hepsi ayrı ayrı ilgi ister. Kimi gölgeyi sever kimi güneşi. Kimi az su ister kimi çok. Eğer ona uygun şekilde ilgilenmezseniz solar. Hepsine gerekli ilgiyi verirseniz karşınızda rengarenk bir çiçek bahçesi bulursunuz” (K 85).

“Birleştirilmiş sınıf hastane gibidir. Çünkü her öğrenciyi ilgi ve ihtiyacına göre tedavi eder” (K 73).

“ Birleştirilmiş sınıf çiçek bahçesine benzer. Çünkü çiçek bahçesinde her türlü farklı farklı çiçekler vardır. Hepsinin boyu, cinsi özelliği farklıdır. Hepsiyle tek tek ilgilenmeli ayrı ayrı ihtiyaçlarına karşılık vermeliyiz” (K 67).

“Birleştirilmiş sınıf Pazar arabasına alınan meyveleri yerleştirmek gibidir. Çünkü alınanları belli bir özene göre koyarız. Ezilecekleri üste sağlamaları alta koymak gerekir. Yani 1. sınıflarla özel ilgilenmemiz gibi” (K 49).

“Birleştirilmiş sınıf bir anne gibidir. Çünkü bir anne de farklı yaş gruplarından çocuklara sahiptir ancak hepsine aynı ilgiyi sevgiyi vermeye çalışır” (K 2).

“Birleştirilmiş sınıf bahçedeki farklı farklı çiçekler gibidir. Çünkü her birinin bakımı ayrı, suyunu, toprağını ayrı ayrı vermek ayrı ayrı ilgilenmek gerekir. Bakmazsan solar, bakarsan açar. Güzel bir çiçek olur” (K 7).

Tablo 18 da öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf kavramı üzerine Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersini aldıktan sonra ürettikleri “bütünden güzel olan ortam” kategorisi ve bu kategoride üretilen metaforlar verilmiştir.

Tablo 18.

Birleştirilmiş Sınıf Kavramına Yönelik Bütünden Güzel Olan Ortam Kategorisi

Kavramsal Kategori	Metaforlar	Metafor Frekansı (öğrenci sayısı)	Metafor adeti
Bütünden Güzel Olan Ortam	Yapboz parçaları, araba kullanma, papatya yaprakları, aşure, yemek, bahçe, orkestra, türlü yemeği, çiçek tarlası, gökkuşağı, Türkiye, müzikal, içinde birkaç nesil barındıran aile, bir ormanı oluşturan farklı hayvanlar ve bitkiler	16	14
Toplam Metafor			14

Tablo 18 de görüldüğü gibi öğretmen adayları birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik bütünden güzel olan ortam kategorisinde 16 öğretmen adayı 14 farklı metafor üretmişlerdir. Öğretmen adayları bu kategoride birleştirilmiş sınıfı bütün şekilde bir arada olduğunda güzel olduğunu bir parçasının bile eksik olması halinde özelliğini kaybedeceğini, birlikte ve uyum içinde olması gerekli bir yer olarak görmüşlerdir. Uyum içinde güzel bir ahenk oluşturan yer olduğu belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının bu konudaki ürettikleri metaforlar ve gerekçeleri aşağıda verilmiştir.

“Birleştirilmiş sınıf yapboz parçaları gibidir. Çünkü yapbozun bir parçası eksik kalırsa ne olduğu anlaşılmaz. Yapboz ancak parçaları tamken bütün oluşturur. Birleştirilmiş sınıfta yapbozun bütün halidir” (K 79).

“Birleştirilmiş sınıf araba kullanmaya benzer. Çünkü her şey belli bir düzen ve sistem dahilinde yürütülür. Tek bir adım bile eksik kaldığında o sistem çalışmaz” (K 78).

“Birleştirilmiş sınıf yemeğe benzer. Çünkü nasıl bir yemekte tüm malzemeler olmalı. Birisi bile eksik olursa yemeğin tadı tuzu olmaz. Birleştirilmiş sınıfta aynıdır. Herkes birbirine muhtaçtır. Birisi eksik olursa tam anlamıyla olmaz. En önemlisi aşçı yemeğine sevgisini katar öğretmende öğrencilerine” (K 59).

“Birleştirilmiş sınıf orkestra gibidir. Çünkü her bir nota uyum içerisinde içinde bulunduğu gruba hizmet eder. Her biri birbirinden farklı müzik aletleri (öğrenciler) aynı ortam içerisinde yoğrulursa bir bütün olur” (K 48).

“Birleştirilmiş sınıf gökkuşağı gibidir. Çünkü gökkuşağı gibi farklı renkleri içinde barındırır. Renkler bütünlük içinde ahenk oluşturur. İşte birleştirilmiş sınıfta farklı öğrencilerin bütünlük içinde ahenk oluşturmalarıdır” (E 86).

“Birleştirilmiş sınıf Türkiye’ye benzer. Çünkü farklı farklı bireyler yeri geldiğinde bir olmayı bütün olmayı bilirler. Farklılıkların uyumu, harmonisi vardır” (K 35).

“Birleştirilmiş sınıf renkli kalemler gibidir. Çünkü farklı sınıflardan gelen rengarenk öğrenciler aynı sınıfta eşsiz bir tablo oluşturur” (K 9).

“Birleştirilmiş sınıf bir müzikale bezer. Çünkü birden fazla seviye grubuyla bir arada bir ahenk oluşturur” (K 38).

Tablo 19 de öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf kavramı üzerine Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersini aldıktan sonra ürettikleri “çeşitli yöntemler uygulatan ortam” kategorisi ve bu kategoride üretilen metaforlar verilmiştir.

Tablo 19.

Birleştirilmiş Sınıf Kavramına Yönelik Çeşitli Yöntemler Uygulatan Ortam Kategorisi

Kavramsal Kategori	Metaforlar	Metafor Frekansı (öğrenci sayısı)	Metafor adeti
Çeşitli Yöntemler Uygulatan Ortam	Gökkuşağı, laboratuvar, yuva, aşure, meyve bahçesi, aynı toprakta yetişen bitki, sera	7	7
Toplam Metafor			7

Tablo 19 da görüldüğü gibi öğretmen adayları birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik çeşitli yöntemler uygulatan ortam kategorisinde 7 farklı metafor üretmişlerdir. Öğretmen adayları bu kategoride birleştirilmiş sınıfı birçok farklı öğretim yöntemi kullanılması gereken sınıf ortamı olarak ifade etmişlerdir. Farklı seviye gruplarına göre farklı öğretim yöntemleri uygulanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmen adaylarının bu konudaki ürettikleri metaforlar ve gerekçeleri aşağıda verilmiştir.

“Birleştirilmiş sınıf laboratuara benzer. Çünkü yaparak, yaşayarak, deneyerek öğrenilir” (K 77).

“Birleştirilmiş sınıf gökkuşağı gibidir. Çünkü birbirinden farklı öğrencileri bir arada barındırır. Her öğrenci gökkuşağı gibi farklı renkleri simgeler. Bu renkler birbirine karışınca güzelleşir. Yani çocuklar bilgilerini paylaşıp beraber akran çalışmaları yaparak birbirine faydalı olur” (K 65).

“Birleştirilmiş sınıf meyve bahçesine benzer. Çünkü meyve bahçesindeki çeşitli meyve ağaçlarının bakımı için bahçıvan ayrı işlemler yapıyorsa birleştirilmiş sınıf öğretmeni de sınıfındaki farklı seviyedeki öğrenciler için farklı çalışmalar yapar” (K 26).

“Birleştirilmiş sınıf seraya benzer. Çünkü aynı çatı altında farklı türden bitkiler aynı yerde yaşamlarını sürdürürler. Çiftçiler gelişimlerinde bitki türlerine göre farklı yöntemler uyguladılar” (K 69).

Tablo 20 de öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf kavramı üzerine Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersini aldıktan sonra ürettikleri “çözüm yolu olan ortam” kategorisi ve bu kategoride üretilen metaforlar verilmiştir.

Tablo 20.

Birleştirilmiş Sınıf Kavramına Yönelik Çözüm Yolu Olan Ortam Kategorisi

Kavramsal Kategori	Metaforlar	Metafor Frekansı (öğrenci sayısı)	Metafor adeti
Çözüm Yolu Olan Ortam	Akvaryum, dondurma kabına koyulan sarmalar, güneş sistemi, ağacın dalları ve yaprakları, orman, çiçek, büyük bir market, yemek yapmaya, boş tarlada elimize verilen tohum	9	9
Toplam Metafor			9

Tablo 20 de görüldüğü gibi öğretmen adayları birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik çözüm yolu olan ortam kategorisinde 9 farklı metafor üretmişlerdir. Öğretmen adayları bu kategoride birleştirilmiş sınıfı eğitim sistemimizin bir çözümü, olması gereken bir düzen olarak ifade etmişlerdir. Bu kategoride öğretmen adayları birleştirilmiş sınıfın olumlu

yanlarına dikkat çekmişlerdir. Öğretmen adaylarının bu konudaki ürettikleri metaforlar ve gerekçeleri aşağıda verilmiştir.

“Birleştirilmiş sınıf akvaryuma benzer. Çünkü akvaryumda yaşayan canlılar için ortak bir yaşam alanı vardır. Bu canlılar daha iyi şartlarda da yaşayabilirler. Fakat en iyi ortam akvaryumdur. Bu nedenle birleştirilmiş sınıflarda içinde bulunulan şartlara göre en iyi çözüm yoludur” (K 60).

“Birleştirilmiş sınıf dondurma kabına koyulan sarmalar gibidir. Çünkü dolabı ilk açtığımızda o kabın içinden dondurma çıkmasını hayal edersiniz. Sarma çıktığında ise hayal kırıklığına uğrarsınız. Ancak o sarmaları koyacak başka bir alternatifiniz yoksa ya da en iyisi oysa o kabın önemini anlarsınız” (K 52).

“Birleştirilmiş sınıf güneş sistemine benzer. Çünkü güneş sistemindeki gezegenlerden birinin bağımsız sınıf, birinin birleştirilmiş sınıf, birinin yatılı, taşınmalı olduğu düşünülürse herhangi birinin sistemden ayrılmasının sorun yaratacağı gibi birleştirilmiş sınıfların da sistemde olmaması eğitim öğretim açısından sorun yaratır” (K 42).

“Birleştirilmiş sınıf orman gibidir. Çünkü nasıl ormanda ağaçlar, çiçekler, böcekler ormana hayat veriyor ise birleştirilmiş sınıflarda var olan öğretmen, öğrenci sisteme hayat verir” (E 11).

“Birleştirilmiş sınıf ağacın dalları ve yaprakları gibidir. Çünkü birleştirilmiş sınıfta ağacın dalları ve yaprakları gibi olmazsa olmaz bir durumdur” (K 25).

Tablo 21 de öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf kavramı üzerine Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersini aldıktan sonra ürettikleri “rahatsız edici ortam” kategorisi ve bu kategoride üretilen metaforlar verilmiştir.

Tablo 211.

Birleştirilmiş Sınıf Kavramına Yönelik Rahatsızlık Veren Ortam Kategorisi

Kavramsal Kategori	Metaforlar	Metafor Frekansı (öğrenci sayısı)	Metafor adeti
Rahatsızlık Veren Ortam	Mülteci kampı, otobüs	2	2
Toplam Metafor			2

Tablo 21 de görüldüğü gibi öğretmen adayları birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik rahatsızlık veren ortam kategorisinde 2 farklı metafor üretmişlerdir. Öğretmen adayları bu kategoride birleştirilmiş sınıfı eğitim sistemimizin bir yarası, olmaması gereken hoşnutsuzluk veren bir durum olarak görmüşlerdir. Öğretmen adaylarının bu konudaki ürettikleri metaforlar ve gerekçeleri aşağıda verilmiştir.

“Birleştirilmiş sınıf mülteci kampı gibidir. Çünkü kimse gereken ilgiyi göstermiyor. Çoğu insan rahatsız” (E 71).

“Birleştirilmiş sınıf otobüse benzer. Çünkü herkes gitmek istediği yere gider” (K 5).

4.5. Öğretmen Adaylarının Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim Dersini Almadan Önce ve Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim Dersini Aldıktan Sonra Ürettikleri Metaforların Karşılaştırması

Çalışmanın amacı öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf kavramı üzerine ürettikleri metaforları Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersini almadan önce ve aldıktan sonra tespit etmektir. Bu amaçla 2017-2018 Eğitim Öğretim yılında Gazi Üniversitesi Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı 4. Sınıf öğrencilerine iki farklı uygulama farklı zamanlarda yapılmıştır. Birinci uygulama 2017-2018 Eğitim Öğretim yılı bahar dönemi Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersinin ilk günü uygulandı. İkinci uygulama ise 2017-2018 Eğitim Öğretim yılı bahar dönemi Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersinin son günü uygulandı. Öğretmen adaylarından form üzerine kendi belirleyecekleri bir şifre oluşturmaları istendi. Yapılan iki uygulamada metaforlar analiz edildi. Oluşturulan bu metaforlar sebeplerine göre kategorize edildi. Öğretmen adaylarının iki farklı zamanda ürettikleri metaforlar karşılaştırıldı. Karşılaştırma sonucunda 39 öğretmen adayının iki uygulamada birleştirilmiş sınıf kavramı üzerine ürettiği metafor kategorisinin aynı olduğu görüldü. 50 öğretmen adayının ise iki farklı uygulamada birleştirilmiş sınıf kavramı üzerine ürettiği metafor kategorisinin farklı olduğu görüldü.

Tablo 22.

Birleştirilmiş Sınıf Üzerine Oluşturulan Metaforların Karşılaştırılması

Öğretmen Adayı	F
Birinci ve ikinci uygulamada aynı kategoride metafor üreten öğretmen adayı sayısı	39
Birinci ve ikinci uygulamada farklı kategoride metafor üreten öğretmen adayı sayısı	50
Toplam	89

4.5.1. İki Uygulama Sonucunda Aynı Kategoride Metafor Üreten Öğretmen Adaylarının Ürettikleri Metaforların Karşılaştırması

Aşağıda öğretmen adaylarının iki uygulama sonucunda oluşturduğu metaforlar sırasıyla verilmiştir. Bu kategoride her iki uygulamada aynı metafor kategorisinde metafor üreten öğretmen adaylarının ürettikleri metaforlar gerekçeleri ile birlikte verilmiştir.

Birinci Uygulama

“Birleştirilmiş sınıf galaksiye benzer. Çünkü galaksiler yıldızlardan, gezegenlerden vb. bir sürü şeyden oluşur. Birleştirilmiş sınıflar da birden çok kademenin bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Bu yönüyle galaksilere benzer” (K 89).

İkinci Uygulama

“Birleştirilmiş sınıf güneş sistemine benzer. Çünkü güneş sisteminde de birbirinden farklı gezegenler, yıldızlar ve galaksiler bulunur. Birleştirilmiş sınıflar da farklı öğrenci gruplarının bir araya gelmesiyle oluşur. Bu yönüyle güneş sistemine benzer” (K 89).

Her iki uygulamada da öğretmen adayının oluşturduğu metafor farklılıklar bir arada kategorisine dahil edilmiştir.

Birinci Uygulama

“Birleştirilmiş sınıf tarla gibidir. Çünkü bir tarlayı bölümlere bölüp aynı tarla içinde farklı sebzeler ekeriz, aynı suyla belki farklı miktarda sularız. Aynı toprakta büyürler. Birleştirilmiş sınıfta farklı düzeyde öğrenciler aynı sınıfta aynı öğretmenden farklı düzeylerde eğitim alır” (K 88).

İkinci Uygulama

“Birleştirilmiş sınıf aşureye benzer. Çünkü aşurenin farklı malzemeleri farklı yaş grubundaki öğrenciler gibidir. Aşureyi yapan malzemeleri iyi ayarlarsa ortaya çok güzel bir tat çıkar. Birleştirilmiş sınıf öğretmeni eğitimi iyi verirse öğrenciler arasında güzel bir enerji olur” (K 88).

Her iki uygulamada da öğretmen adayının oluşturduğu metafor farklılıklar bir arada kategorisine dahil edilmiştir.

Birinci Uygulama

“Birleştirilmiş sınıf bir aile içindeki kardeşler gibidir. Çünkü bir ailede farklı yaşlarda çocuklar olabilir. Örneğin 10,9,7,6 yaşlarında çocuklar olabilir. Bunlar aile ortamında birlikte yaşarlar. Biri ödevini yaparken diğeri okuduğu metni anlatabilir. Ya da diğeri kalemini açabilir. Birleştirilmiş sınıfta böyledir. Farklı yaş grubundaki öğrenciler aynı ortamda eğitim alıyorlar” (K 87).

İkinci Uygulama

“Birleştirilmiş sınıf ağaç gibidir. Çünkü ağacında meyveleri farklı boyuttadır. Ama zamanı gelince hepsi olgunlaşır” (K 87).

Her iki uygulamada da öğretmen adayının oluşturduğu metafor farklılıklar bir arada kategorisine dahil edilmiştir.

Birinci Uygulama

“Birleştirilmiş sınıf hayvanat bahçesine benzer. Çünkü hayvanat bahçesinde de farklı farklı türler bir arada bütün bir sistemi oluşturur. Hepsinin ayrı ayrı özelliği vardır. Birleştirilmiş sınıfta da aynı şekilde her bireyin farklı özelliği vardır ve bir bütün oluşturur” (K 84).

İkinci Uygulama

“Birleştirilmiş sınıf bal gibidir. Çünkü arılar yüzlerce farklı çiçeğin polenini toplayarak bal yapar. Birleştirilmiş sınıfta da farklı özellikleriyle, yaşlarıyla değişik olan öğrencilerden oluşur” (K 84).

Her iki uygulamada da öğretmen adayının oluşturduğu metafor farklılıklar bir arada kategorisine dahil edilmiştir.

Birinci Uygulama

“Birleştirilmiş sınıf mevsim salatasına benzer. Çünkü birçok sebze öğrenciyi simgeler. Birleştirilmiş sınıf genelini salataya benzetebiliriz” (K 83).

İkinci Uygulama

“Birleştirilmiş sınıf mevsim salatasına benzer. Çünkü birçok sebzenin birleşmesiyle salata oluşur. Birleştirilmiş sınıfta farklı sınıf gruplarından oluştuğu için salataya benzer”(K 83).

Her iki uygulamada da öğretmen adayının oluşturduğu metafor farklılıklar bir arada kategorisine dahil edilmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf okyanusa benzer. Çünkü içerisinde farklı seviyede türde başka canlılar barındırır” (K 82).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf doğal bir ormana benzer. Çünkü her çeşit çocuğu içinde barındırır” (K 82).

Her iki uygulamada da öğretmen adayının oluşturduğu metafor farklılıklar bir arada kategorisine dahil edilmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf beyaz renge bezer. Çünkü bütün renkleri içinde barındırdığı gibi bütün ilkokul kademlerini içinde barındırır” (K 81).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf Osmanlı Devleti’ne benzer. Çünkü içinde birden fazla kültürden insan barındırdığı gibi birleştirilmiş sınıflarda da farklı seviyelerde öğrenciler mevcut. İkisini de yönetmek güçlü bir emek ve irade ister” (K 81).

Her iki uygulamada da öğretmen adayının oluşturduğu metafor farklılıklar bir arada kategorisine dahil edilmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf bir narın parçacıkları gibidir. Çünkü narın içindeki irili ufaklı birbirinden farklı tanecikler birleştirilmiş sınıftaki sınıf düzeylerine ve bireysel farklılıktaki öğrencilere benzetilebilir” (K 76).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf üzüm salkımındaki üzüm taneleri gibidir. Çünkü birleştirilmiş sınıfta birbirinden farklı hazır bulunuşlukta öğrenciler yer alıyor. Üzüm tanelerinin irili ufaklı oluşu gibi öğrencilerde birbirinden farklılık gösteriyor” (K 76).

Her iki uygulamada da öğretmen adayının oluşturduğu metafor farklılıklar bir arada kategorisine dahil edilmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf kümese benzer. Çünkü birleştirilmiş sınıf birbirinden fazla bilgi öğrenmiş, gelişmiş bir üst kademedeki öğrencilerin aynı ortamda olduğu sınıftır” (K 51).

İkinci Uygulama

“Birleştirilmiş sınıf kümese benzer. Birleştirilmiş sınıfta farklı türde, seviyede öğrenciler bir arada bulunur. Kümeste civciv, tavuk, horoz, vs. bir arada yaşar. Bu yüzden benzemektedir” (K 51).

Her iki uygulamada da öğretmen adayının oluşturduğu metafor farklılıklar bir arada kategorisine dahil edilmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf Türkiye gibidir. Çünkü her yaştan ve kültürden gelen çocuklar birlikte eğitim görüyorlar. Farklı derslere sahip olsalar da aynı yerde yaşarlar” (K 45).

İkinci Uygulama

“Birleştirilmiş sınıf dünya gibidir. Çünkü içinde her türden milleti barındırdığı, farklı düşüncelerin içinde bulunduğu bir yapıdır. Birleştirilmiş sınıfta bireyler ve öğrenci yaşları birbirinden farklı olmasına karşılık birlikte eğitim öğretim görürler” (K 45).

Her iki uygulamada da öğretmen adayının oluşturduğu metafor farklılıklar bir arada kategorisine dahil edilmiştir.

Birinci Uygulama

“Birleştirilmiş sınıf çiçekçi dükkanı gibidir. Çünkü tüm öğrenciler çiçek gibidir, farklıdır, özeldir. Her birinin ayrı bir kokusu ve rengi vardır tıpkı çiçekler gibi. Bir çiçekçi dükkanındaki çiçeklere her gün özenle bakar, sular, yaşatır. Birleştirilmiş sınıflarda da her

öğrenci grubu, sınıf düzeyi, dili, dini, cinsiyeti, ten rengi, düşünceleri ayırt edilmeksizin özenle yetiştirilmeli ve ülke geleceğini renklendiren mis kokulu çiçeklere dönüştürülmelidir” (K 43).

İkinci Uygulama

“Birleştirilmiş sınıf çiçek bahçesine bezer. Çünkü bir çiçek bahçesi farklı renklerde, farklı kokularda, farklı şekillerdeki çiçekleri barındırırken bünyesinde birleştirilmiş sınıfta aynı ortamda farklı yaş grupları, farklı fikir ve düşüncelere sahip bireylerin ve farklı yetenekteki bireylerin bir arada olabilmesine zemin hazırlamaktadır” (K 43).

Her iki uygulamada da öğretmen adayının oluşturduğu metafor farklılıklar bir arada kategorisine dahil edilmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf çok uluslu ülke gibidir. Çünkü her sınıf düzeyi farklı bir etnik gruba benzer ve yaş grubu bakımından diğer gruptan farklılık gösterir. Fakat farklı yönlerine rağmen aynı çatı altında eğitim görmek durumundadırlar. Tıpkı farklı milletten insanların aynı ülkenin vatandaşları olarak yaşamaları gibi” (K 41).

İkinci Uygulama

“Birleştirilmiş sınıf çiçek bahçesi gibidir. Çünkü her çocuk çiçekler gibi farklıdır. Hepsinin ihtiyacı, isteği, özellikleri de birbirinden farklıdır” (K 41).

Her iki uygulamada da öğretmen adayının oluşturduğu metafor farklılıklar bir arada kategorisine dahil edilmiştir.

Birinci Uygulama

“Birleştirilmiş sınıf ormana benzer. Çünkü ben yaş farklılıklarını göz önüne alarak bu benzetmeyi yapıyorum. Ormanda yeni yeni filizlenen bir ağaç ile yillanmış ağaçlar bir arada bir bütünlük oluşturuyor. Sadece ağaçlar değil, çiçekler ve bitkilerde. Ağaçlar tür olarak birbirinin aynısı olsalar da aslında hepsinin dallarını güneşe uzatışları hatta köklerinin toprakta ilerleyişi bile farklıdır. Tıpkı birbirinden farklı duyguları düşünceleri olan öğrencilerimiz gibi”(K 31).

İkinci Uygulama

“Birleştirilmiş sınıf ormana benzer. Çünkü farklı yaş ve olgunluktaki çocuklardan oluşuyor. Kimi daha yeni dikilmiş bir fidanken kimi ilk meyvelerini vermeye başlıyor” (K 31).

Her iki uygulamada da öğretmen adayının oluşturduğu metafor farklılıklar bir arada kategorisine dahil edilmiştir.

Birinci Uygulama

“Birleştirilmiş sınıf yurt odasına benzer. Çünkü bir yurda yerleşildiği zaman aynı yaşıt, aynı düşünce, fikir ve gelişim göstermeyen bireylerle aynı ortamı paylaşıyor. Aynı zamanda onlarla sürekli vakit geçirip, yaşa bakamadan güzel anılar paylaşıyor” (E 29).

İkinci Uygulama

“Birleştirilmiş sınıf çorba gibidir. Çünkü çorbanın içerisinde çeşitli malzemeler bulunmaktadı.” (E 29).

Her iki uygulamada da öğretmen adayının oluşturduğu metafor farklılıklar bir arada kategorisine dahil edilmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf gökkuşağı gibidir. Çünkü gökkuşağında farklı renkler bir aradadır. Tıpkı 1., 2., 3. ve 4. Sınıfların bir sınıfta olduğu gibi. Bu yönden benzerlik kurdum” (K 28).

İkinci Uygulama

“Birleştirilmiş sınıf gökkuşağı gibidir. Çünkü birleştirilmiş sınıflarda farklı yaş gurupları olduğu gibi gökkuşağında da farklı renk gurupları vardır” (K 28).

Her iki uygulamada da öğretmen adayının oluşturduğu metafor farklılıklar bir arada kategorisine dahil edilmiştir.

Birinci Uygulama

“Birleştirilmiş sınıf çok çocuklu bir aileye benzer. Çünkü farklı yaş gurupları, sınıf seviyesi içerir. Hepsine ulaşmak ve birlikte bir şeyler yapmak gerekir. Bir ailenin de çocukları farklı yaş grubudur ve yanı ortamda aynı imkanla yetişir” (K 27).

İkinci Uygulama

“Birleştirilmiş sınıf çok çocuklu bir aile gibidir. Çünkü ailede baba veya anne çocuklarına bilgi verirken herkese aynı anda aynı mekanda verir” (K 27).

Her iki uygulamada da öğretmen adayının oluşturduğu metafor farklılıklar bir arada kategorisine dahil edilmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf karışık pide gibidir. Çünkü her yaştan, tipten, düzeyden çocuklar bulunur. Farklı lezzetler yani” (E 23).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf karışık pide gibidir. Çünkü Birçok farklı öğrenme stiline sahip, farklı düzeylerde öğrenciler bulunuyor. Bu yüzden karışık pide gibi farklı lezzeti var” (E 23).

Her iki uygulamada da öğretmen adayının oluşturduğu metafor farklılıklar bir arada kategorisine dahil edilmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf acemi asker birliğine benzer. Çünkü askere ilk gittiğinde farklı eğitim seviyesi ve kültür düzeyindeki insanlar bir arada bir komutan himayesi altında eğitim görürler. Bu yönden benzettim” (K 22.)

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf ailenin çocuklarına benzer. Çünkü eskiden ailelerde çocuklar fazlaydı ve çocukların yaşları birbirine yakındı. Anne babalar her çocuk için ayrı ayrı eğitim vermek yerine aynı anda hepsine eğitim verip büyütüyorlardı” (K 22).

Her iki uygulamada da öğretmen adayının oluşturduğu metafor farklılıklar bir arada kategorisine dahil edilmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf uzay gibidir. Çünkü içinde her yaştan bireysel farklılıkları olan farklı zekalardan öğrenciler vardır. Ben bunu gezegenlere, uzaya benzettim. Uzayda Venüs, Mars, Jüpiter, Dünya vs. değişik gezegenler ve farklı birçok şey bulunduğu için evrenin bir parçasıdır. Bu öğrencilerde o okulun bir parçasıdır. Hepsi farklı özellikte olsa da” (K 21).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf lunapark gibidir. Çünkü içerisinde her çeşit oyuncak var. Eğlenen, mutlu olunan bir yer. Öğrencilerde birleştirilmiş sınıfta farklılar ve eğlenebilirler, mutlu olabilirler. Herkes farklı farklı çeşit çeşittir” (K 21).

Her iki uygulamada da öğretmen adayının oluşturduğu metafor farklılıklar bir arada kategorisine dahil edilmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf kalemlikteki kalemler gibidir. Çünkü hepsi farklıdır ama hepsi aynı kalemlige girer. Birleştirilmiş sınıftaki farklı grup öğrencilerin aynı sınıfa girmesi gibi” (K 14).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf kocaman bir okyanus gibidir. Çünkü içindeki her balığın ismi balıktır görünüşte ama hepsi farklı bir balıktır ve hepsinin ismi farklıdır” (K 14).

Her iki uygulamada da öğretmen adayının oluşturduğu metafor farklılıklar bir arada kategorisine dahil edilmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf karışık meyve tabağına benzer. Çünkü bir sınıfta birbirinden çok farklı öğrenciler vardır. Her bir öğrencinin farklı gereksinimleri olur. Her öğrenci bir meyveyi temsil eder. Farklı yetiştirmek gerekir. Hepsi aynı şekilde yetişemez ve hepsinin özellikleri (tatları) farklıdır” (K 13).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf karışık meyve tabağına benzer. Çünkü birçok farklı yaştan ve sınıftan öğrenci bir arada bulunuyor. Hepsinin farklı özellikleri ve özellikleri var. Hepsinin yetiştirilme özellikleri farklıdır” (K 13).

Her iki uygulamada da öğretmen adayının oluşturduğu metafor farklılıklar bir arada kategorisine dahil edilmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf geniş aile gibidir. Çünkü sınıftaki öğrenciler ve ailedeki bireylerin her birinin yaşları farklı, her bir aile bireyi ya da öğrenci farklı bilgiye, sevgiye ve ilgiye ihtiyaç duyar. Bu yönüyle geniş aileye benzetiyorum. Öğretmen de evdeki anneye” (K 12).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf çiçek sepetine benzer. Çünkü öğrencilerin her biri çiçektir ama her birinin farklı rengi ve kokusu vardır” (K 12).

Her iki uygulamada da öğretmen adayının oluşturduğu metafor farklılıklar bir arada kategorisine dahil edilmiştir.

4.5.2. İki Uygulama Sonucunda Farklı Kategoride Metafor Üreten Öğretmen Adaylarının Ürettikleri Metaforların Karşılaştırması

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf bostan bahçesi gibidir. Çünkü bostan bahçesinde farklı tür sebzeler yetiştirilir. Birleştirilmiş sınıflarda da karşımıza hem yaş hem bireysel özellik bakımından farklı bireyler çıkacaktır” (E 86).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf gökkuşağı gibidir. Çünkü gökkuşağı gibi farklı renkleri içinde barındırır. Renkler bütünlük içinde ahenk oluşturur. İşte birleştirilmiş sınıfta farklı öğrencilerin bütünlük içinde ahenk oluşturmasıdır” (E 86).

Birinci uygulamada farklılıklar bir arada kategorisinde metafor üreten öğretmen adayı ikinci uygulamada bütünlük içinde ahenk kategorisinde metafor üretmiştir. İki uygulama sonucu üretilen metafor kategorisi değişmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf farklı sosyal medyaları birlikte kullanma gibidir. Çünkü sosyal medya kullanımına ayırdığımız vakitte bir uygulamadan çıkıp diğerinde neler olduğuna bakmak aynı anda sınıfta bulunan farklı kademedeki öğrencilerle vakti bölerek ilgilenme ilişkilendirilebilir” (K 80).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf yemek yapmaya benzer. Çünkü birden fazla malzeme zamanı geldiğinde katılır eğer malzemeler güzel zamanında kullanılırsa ortaya güzel bir yemek çıkar. Birleştirilmiş sınıfta bu konuda benzer” (K 80).

Birinci uygulamada ilginin yoğun olması gereken ortam kategorisinde metafor üreten öğretmen adayı ikinci uygulamada çözüm yolu olan ortam kategorisinde metafor üretmiştir. İki uygulama sonucu üretilen metafor kategorisi değişmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf bitkilere benzer. Çünkü hangisine ne kadar özen gösterirsen o kadar gelişir. Bahçedeki bitkiler gibi birleştirilmiş sınıftaki öğrencilerde birbirinden farklıdır” (K 77).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf laboratuara benzer. Çünkü yaparak, yaşayarak, deneyerek öğrenilir”(K 77).

Birinci uygulamada farklılıklar bir arada kategorisinde metafor üreten öğretmen adayı ikinci uygulamada çeşitli yöntemler uygulatan ortam kategorisinde metafor üretmiştir. İki uygulama sonucu üretilen metafor kategorisi değişmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf ormana benzer. Çünkü içerisinde yetişen bitkiler birbirinden farklıdır. Kimisi kısa, kimisi uzun, kimisi büyük kimisi de küçüktür. Öğrencilerde böyledir. Gelişimleri farklıdır” (K 74).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf yemek gibidir. Çünkü içinde her lezzeti barındırır. Fakat tuzunu fazla kaçırırsak o yemek yenmez. Birleştirilmiş sınıfta da her gruba eşit davranılması gerekir” (K 74).

Birinci uygulamada farklılıklar bir arada kategorisinde metafor üreten öğretmen adayı ikinci uygulamada ilginin yoğun olması gereken ortam kategorisinde metafor üretmiştir. İki uygulama sonucu üretilen metafor kategorisi değişmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf ağaç gibidir. Her dalı birbirinden farklı yapılardan oluşur” (K 73).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf hastane gibidir. Çünkü her öğrenciyi ilgi ve ihtiyacına göre tedavi eder” (K 73).

Birinci uygulamada farklılıklar bir arada kategorisinde metafor üreten öğretmen adayı ikinci uygulamada ilginin yoğun olması gereken ortam kategorisinde metafor üretmiştir. İki uygulama sonucu üretilen metafor kategorisi değişmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf çiçek bahçesine benzer. Çünkü içinde birbirinden farklı öğrenciler bulunur. Yani yaş düzeyi, gelişim düzeyi olarak” (K 72).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf papatyanın yaprakları gibidir. Çünkü bir yaprağını yani bir öğrenciyi kopardığımız zaman tüm sınıfı etkileyebilir. O yüzden yaprakları koparmamalı sahip çıkmalıyız” (K 72).

Birinci uygulamada farklılıklar bir arada kategorisinde metafor üreten öğretmen adayı ikinci uygulamada bütüngen güzel kategorisinde metafor üretmiştir. İki uygulama sonucu üretilen metafor kategorisi değişmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf Mozart dinletmek gibidir. Çünkü 4. sınıfa anlattığın şeyler 1. sınıfın yabancı kaldığı şeylerdir. Kafa karıştırır” (K 70).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf büyük bir market gibidir. Çünkü gerekenleri bulmak biraz zordur. Ama gerekli zamanı ayırdığımızda aradığımızı buluruz” (K 70).

Birinci uygulamada mecburiyet sonucu oluşan ortam kategorisinde metafor üreten öğretmen adayı ikinci uygulamada çözüm yolu olan ortam kategorisinde metafor üretmiştir. İki uygulama sonucu üretilen metafor kategorisi değişmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf gökkuşağına benzer. Çünkü içinde gökkuşağı gibi farklı renkleri barındırır. Farklı seviyede, farklı renkte çocukları barındırır içinde” (K 69).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf seraya benzer. Çünkü aynı çatı altında farklı türden bokriler aynı yerde yaşamlarını sürdürürler. Çiftçiler gelişimlerinde bitki türlerine göre farklı yöntemler uygular” (K 69).

Birinci uygulamada farklılıklar bir arada kategorisinde metafor üreten öğretmen adayı ikinci uygulamada çeşitli yöntemler uygulatan ortam kategorisinde metafor üretmiştir. İki uygulama sonucu üretilen metafor kategorisi değişmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf üniversite gibidir. Çünkü farklı seviyelerde öğrenciler aynı dersi alıyor. Bazıları 2-3 kez alıyor. İlk kez alanlarla beraber alıyorlar. Ya da üstten alan kişilerle alabiliyorlar” (K 67).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf çiçek bahçesine benzer. Çiçek bahçesinde her türlü farklı farklı çiçekler vardır ve her birinin farklı özellikleri vardır. Hepsinin boyu, cinsi özelliği farklıdır. Hepsiyle tek tek ilgilenmeli ayrı ayrı ihtiyaçlarına karşılık vermeliyiz” (K 67).

Birinci uygulamada farklılıklar bir arada kategorisinde metafor üreten öğretmen adayı ikinci uygulamada ilginin yoğun olması gereken ortam kategorisinde metafor üretmiştir. İki uygulama sonucu üretilen metafor kategorisi değişmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf şiir kitabına benzer. Çünkü şiir kitabında birçok şiir var. Her biri birbirinden farklı. Birleştirilmiş sınıflarda da yaş grupları, bireysel özellikleri farklı olan öğrenciler bir sınıfta ders yapar” (K 63).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf aşureye benzer. Çünkü aşurede birçok farklı baklagil, kuru meyveler var. Hepsinin pişme süresi farklı ama hepsi aynı tencerede pişiyor. Piştiğinde ise hepsi birlikte güzel bir lezzet bırakıyorlar. Birleştirilmiş sınıflı öğretmende farklı yaş grubundan

farklı özellikten çocukları aynı sınıfta okutur. Öğretmen nitelikli olursa tüm öğrenciler başarılı olur” (K 63).

Birinci uygulamada farklılıklar bir arada kategorisinde metafor üreten öğretmen adayı ikinci uygulamada bütüncül güzel kategorisinde metafor üretmiştir. İki uygulama sonucu üretilen metafor kategorisi değişmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf çiçek bahçesine benzer. Çünkü içinde bin bir çeşit tür vardır. Her biri ayrı bir özelliğe sahiptir” (K 58).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf annenin çocuklarına olan sevgisi gibidir. Çünkü annenin çocukları vardır. Hepsinin ihtiyaçları, ilgisi farklıdır. Anne çocuklarına göre hareket eder. Hiç bıkılmaz. Ortanca çocuğum dursun diğerine bakayım demez. Birleştirilmiş sınıfta anne öğretmen olur. Annenin çocukları ise öğrencileri olur. Anne çocuk arasındaki ilişkiye benzer” (K 58).

Birinci uygulamada farklılıklar bir arada kategorisinde metafor üreten öğretmen adayı ikinci uygulamada ilginin yoğun olması gereken ortam kategorisinde metafor üretmiştir. İki uygulama sonucu üretilen metafor kategorisi değişmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf tarla gibidir. Çünkü her çeşit her sınıf öğrenciye ayrı özen gösterildiği gibi tarladaki her bitkiye de ayrı ayrı özen gösterilmesi gerekir” (K 54).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf salata gibidir. Çünkü içinde her sınıftan insan vardır. Farklı insanları, farklı sınıflardan insanları, öğrencileri içinde barındırır” (K 54).

Birinci uygulamada ilginin yoğun olması gereken ortam kategorisinde metafor üreten öğretmen adayı ikinci uygulamada farklılıklar bir arada kategorisinde metafor üretmiştir. İki uygulama sonucu üretilen metafor kategorisi değişmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf bahçedeki farklı çiçeklere benzer. Çünkü bitkiler farklı olduğu için bakımları da türlerine özgüdür. Güzel bir şekilde yetişmeleri içinde türleri iyi bir şekilde bilinip buna uygun bakım yapılmalıdır. Çocuklarında seviyeleri, öğrenmeleri gereken

konular farklıdır. Bu farklılık göz önünde bulundurularak zamanı güzel ayarlayıp ona uygun bir eğitim verilmelidir” (K 53).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf farklı milletteki iki insanın evlenmesi gibidir. Çünkü her iki tarafın dili, dini, sosyal hayatı farklıdır. Bu nedenle her iki tarafa da ayrı ve kendilerine uygun bir anlayışla yaklaşmak gerekir. Birleştirilmiş sınıflardaki öğrencilerinde bireysel farklılıkları vardır. Bu nedenle onlara da kendilerine uygun bir şekilde yaklaşılmalı” (K 53).

Birinci uygulamada farklılıklar bir arada kategorisinde metafor üreten öğretmen adayı ikinci uygulamada ilginin yoğun olması gereken ortam kategorisinde metafor üretmiştir. İki uygulama sonucu üretilen metafor kategorisi değişmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf yemek pişirmeye benzer. Çünkü sınıfı her türlü imkanıyla mutfağa benzetebiliriz. Birleştirilmiş sınıflardaki öğrencilerin ise düzeyleri farklı farklıdır. Öğretmenin işi ise bu öğrencileri aynı anda eğitip toplumun arasına katmaktır” (K 49).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf Pazar arabasına alınan meyveleri yerleştirmek gibidir. Çünkü alınanları belli bir özene göre koyarız. Ezilecekleri üste sağlamları alta koymak gerekir. Yani 1.sınıflarla özel ilgilenmemiz gerektiği gibi” (K 49).

Birinci uygulamada farklılıklar bir arada kategorisinde metafor üreten öğretmen adayı ikinci uygulamada ilginin yoğun olması gereken ortam kategorisinde metafor üretmiştir. İki uygulama sonucu üretilen metafor kategorisi değişmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf çiftçiye benzer. Çünkü ambarlarında birbirinden farklı tohumları vardır ve bunların toprakla buluşturma zamanları farklıdır. Ektikten sonra her biriyle farklı farklı ilgilenir, her birine farklı ilaçlar gübreler verir. En son olgunlaşıp hasat edildiğinde ise her birinin ayrı önemi olduğunu ve gerekliliğini anlar” (E 47).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf aşure gibidir. Çünkü aşurenin içerisinde birbirinden tamamen farklı yiyeceklerin olduğu, her bir malzeme diğerinin eksikliğini giderdiği için aşureye benzettim.

Yani birleştirilmiş sınıflarda okuyan çocukların her biri başka sınıflardan eksik oldukları konuları alt sınıflardan tamamlayabilme imkanı bulur” (E 47).

Birinci uygulamada ilginin yoğun olması gereken ortam kategorisinde metafor üreten öğretmen adayı ikinci uygulamada çeşitli yöntemler uygulatan ortam kategorisinde metafor üretmiştir. İki uygulama sonucu üretilen metafor kategorisi değişmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf türlü yemeği gibidir. Çünkü her sebzenin pişme zamanı farklıdır. Mesela bezelyeyi önden koyarken tencereye patatesi daha arkadan koyarsın. Çünkü patates daha çabuk pişer. Sınıftaki öğrencilerde sebze yemeği gibi çeşitlidir ve hepsinin öğretimi birbirinden farklıdır” (K 46).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf türlü yemeği gibidir. Çünkü türlü yemeğinde çeşitli sebzeler vardır ve hepsi farklı sürelerde pişer ama hepsi birbirine uyum sağlar ve güzel bir yemek ortaya çıkar. Birleştirilmiş sınıfta da herkes farklı zamanlarda farklı öğrenir ama tüm sınıf bütünleşir ve birdir” (K 46).

Birinci uygulamada farklılıklar bir arada kategorisinde metafor üreten öğretmen adayı ikinci uygulamada bütüncen güzel kategorisinde metafor üretmiştir. İki uygulama sonucu üretilen metafor kategorisi değişmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf aynı kaşıktaki farklı sebzelere benzer. Çünkü hemen hemen aynı suyu toprağı, bakımı paylaşıırken alabildiklerini en iyi şekilde alarak büyür, (farklı zamanlarda) farklı ürünlerdir ve bu ilgilenen kişiyi bir kaşığa karşı değil o kaşıktaki her fideye karşı daha dikkatli kılar” (K 44).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf aynı topraktaki farklı bitkilere benzer. Çünkü aynı sınıfta farklı sulama ve toprağı ihtiyacı duyarlar” (K 44).

Birinci uygulamada farklılıklar bir arada kategorisinde metafor üreten öğretmen adayı ikinci uygulamada ilginin yoğun olması gereken ortam kategorisinde metafor üretmiştir. İki uygulama sonucu üretilen metafor kategorisi değişmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf alet çantasındaki farklı işlevdeki vidaya benzer. Çünkü her öğrenci farklıdır. Öğretmen bu öğrencileri vidalar gibi yapılarına, boyutlarına, işlevlerine göre ayırmalı. Öğretmen doğru yer ve zamanda bunları kullanmalı” (K 40).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf ekmek yapımına benzer. Çünkü kimi öğrenci sadece un olur. Kimi mayalanmış hamur. Onların hepsini ayrı ayrı pişirmek, işlemek öğretmenin işidir” (K 40).

Birinci uygulamada farklılıklar bir arada kategorisinde metafor üreten öğretmen adayı ikinci uygulamada ilginin yoğun olması gereken ortam kategorisinde metafor üretmiştir. İki uygulama sonucu üretilen metafor kategorisi değişmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf kum, talaş ve demir tozu karışımına benzer. Çünkü öğrencilerde farklı farklı özelliklere sahiptir. Öğretmen bunları birbirinden ayırmak için farklı yöntemler kullanması gerekir” (K 37).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf bir ormanı oluşturan farklı hayvanlar ve bitkiler gibidir. Çünkü döngünün devam edebilmesi için bitkiler, hayvanlar , bütün canlılar birbirine katkıda, destekte bulunurlar” (K 37).

Birinci uygulamada farklılıklar bir arada kategorisinde metafor üreten öğretmen adayı ikinci uygulamada bütüncül güzel kategorisinde metafor üretmiştir. İki uygulama sonucu üretilen metafor kategorisi değişmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf karışık kebab gibidir. Çünkü karışık kebab da bütün her şey ayrı ayrı güzeldir. Her şeyden tatmış olursun ama tabağın hepsini bitirmek seni zorlar. Birleştirilmiş sınıflarda da tüm sınıfları deneyimlemiş olursun onları ayrı ayrı görürsün. Fakat hepsiyle uğraşmak tıpkı tabaktaki kebabın tamamını bitirmek gibi zordur” (K 32).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf karışık kebab gibidir. Çünkü birleştirilmiş sınıfta karışık kebabı oluşturan yiyecekler gibi farklı farklı öğrencilerden oluşur. Her yiyeceğin kendine özgü özel bir tadı vardır. Tıpkı öğrenciler gibi. Fakat karışık kebabı yerken bazen bize çok fazla gelebilir. Birleştirilmiş sınıftaki öğrencilerde bize çok gelip bizi yorabilir” (K 32).

Birinci uygulamada mecburiyet sonucu oluşun ortam kategorisinde metafor üreten öğretmen adayı ikinci uygulamada farklılıklar bir arada kategorisinde metafor üretmiştir. İki uygulama sonucu üretilen metafor kategorisi değişmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf meyve bahçesindeki farklı meyve ağacı gibidir. Çünkü meyve bahçesinde farklı meyve ağaçları bulunduğu gibi birleştirilmiş sınıflarda da farklı öğretim yeterliliğine sahip öğrenciler bulunur. Meyve ağaçları içinde nasıl gruplandırılırsa birleştirilmiş sınıflardaki öğrencilerde gruplandırılır” (K 26).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf meyve bahçesine benzer. Çünkü meyve bahçesindeki çeşitli meyve ağaçlarının bakımı için bahçıvan ayrı işlemler yapıyorsa birleştirilmiş sınıf öğretmeni de sınıfındaki farklı seviyedeki öğrenciler için farklı çalışmalar yapar” (K 26).

Birinci uygulamada farklılıklar bir arada kategorisinde metafor üreten öğretmen adayı ikinci uygulamada çeşitli yöntemler uygulatan ortam kategorisinde metafor üretmiştir. İki uygulama sonucu üretilen metafor kategorisi değişmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf anneye benzer. Çünkü tüm çocuklarla eğitim görmek ve hangi yaşta olursa olsun aynı ilgide ilgilenir. Annede birleştirilmiş sınıftaki eğitim gibi bütün çocukları ile yaşları ne olursa olsun aynı ilgi ve sevgiyle çocuklarını sever” (K 15).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf çiçek bahçesi gibidir. Çünkü her çiçekten birer tane alıp bir arada topluyor. Birleştirilmiş sınıfta da her sınıftan öğrenci bir arada toplanıyor” (K 15).

Birinci uygulamada ilginin yoğun olması gereken ortam kategorisinde metafor üreten öğretmen adayı ikinci uygulamada farklılıklar bir arada kategorisinde metafor üretmiştir. İki uygulama sonucu üretilen metafor kategorisi değişmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf annenin büyüttiği çocuğa benzer. Çünkü anne çocuğuna nasıl ilgi gösterip büyütüyor özen gösteriyorsa birleştirilmiş sınıflarda da öğretmen öyledir” (K 3).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf aşure gibidir. Çünkü başka şekilde ve başka yerde bir araya gelmesi garip algılanabilecek birçok malzemenin aşure içerisinde bir araya gelip çok güzel bir lezzet oluşturması gibidir” (K 3).

Birinci uygulamada ilginin yoğun olması gereken ortam kategorisinde metafor üreten öğretmen adayı ikinci uygulamada bütünlen güzel olan ortam kategorisinde metafor üretmiştir. İki uygulama sonucu üretilen metafor kategorisi değişmiştir.

Birinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf bitkilere benzer. Çünkü farklı yaştaki ve özellikteki öğrenciler bir arada bulunuyor. Hepsinin ihtiyaç ve istekleri farklı hepsine ayrı ayrı özen göstermek gerekli” (K 1).

İkinci uygulama

“Birleştirilmiş sınıf boş tarlada elimize verilen tohum gibidir. Çünkü o tohumları yeşertmekte öldürmekte bizim elimizde İstedığımız şekilde yan yana getirip dizayn edebiliriz. Onlardan meyveler elde etmek bizim elimizde” (K 1).

Birinci uygulamada farklılıklar bir arada kategorisinde metafor üreten öğretmen adayı ikinci uygulamada çözüm yolu olan ortam kategorisinde metafor üretmiştir. İki uygulama sonucu üretilen metafor kategorisi değişmiştir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Bu bölümde araştırma bulgularından hareketle ulaşılan sonuçlar araştırma sorularıyla ilişkilendirilerek sunulmaktadır.

5.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Sınıf öğretmeni adayı 4. Sınıf öğrencilerin “Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim” dersini almadan önce birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik metaforları nedir alt problemine ilişkin sonuçlar şu şekildedir.

- Birinci uygulamaya 100 öğretmen adayı katılmış ve öğretmen adayları 78 farklı metafor üretmiştir. En çok üretilen ilk üç metafor orman, bahçe, çiçek bahçesi olmuştur.
- Öğretmen adayları bitki alanında 13 farklı metafor, mekan alanında 2 farklı metafor, eşya alanında 10 farklı metafor, yiyecek alanında 15 farklı metafor, yer-gök alanında 6 farklı metafor, topluluk alanında 18 farklı metafor, insan alanında 10 farklı metafor, herhangi bir alana dahil edilemeyen ise 4 farklı metafor üretmişlerdir.
- Öğretmen adaylarının ürettikleri metaforlar araştırmacı tarafından altı farklı kategoriye ayrılmıştır. Bu kategoriler farklılıklar bir arada, uyum yakalanması gereken ortam, ilginin yoğun olması gereken ortam, varılması gereken ortak bir amaç için birleşme, mecburiyet sonucu oluşan ortam, aynı anda birçok iş yaptıran ortam kategorisinden oluşmaktadır.
- Farklılıklar bir arada kategorisinde 60 öğretmen adayı, uyum yakalanması gereken ortam kategorisinde 11 öğretmen adayı, ilginin yoğun olması gereken ortam

kategorisinde 13 öğretmen adayı, varılması gereken ortak bir amaç için birleşme kategorisinde 5 öğretmen adayı, mecburiyet sonucu oluşan ortam kategorisinde 8 öğretmen adayı, aynı anda birçok iş yaptıran ortam kategorisinde 3 öğretmen adayı metafor üretmiştir.

- Öğretmen adayları en çok farklılıklar bir arada kategorisinde metafor üretmişlerdir. Öğretmen adayları birleştirilmiş sınıfı farklılıkların merkezi olarak algılamaktadır. Buradan öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf kavramının onlarda ilk olarak farklı yaş, özellik, bilgi, deneyim, seviye, ilgi ve yetenekteki öğrencilerin bir arada olduğu yer durumunun canlandığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Birleştirilmiş sınıfın tanımında öne çıkan bazı kavramlar öğretmen adaylarının bu yönde bir metafor geliştirmelerine yardımcı olmuştur.

5.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Sınıf öğretmeni adayı 4. Sınıf öğrencilerin “Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim” dersini aldıktan sonra birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik metaforları nedir alt problemine ilişkin sonuçlar şu şekildedir.

- İkinci uygulamaya 89 öğretmen adayı katılmış ve birleştirilmiş sınıf kavramı üzerine 69 farklı metafor üretmişlerdir. En çok üretilen ilk dört metafor ise aşure, çiçek bahçesi, gökkuşağı, orman olmuştur.
- Öğretmen adayları bitki alanında 19 farklı metafor, mekan alanında 3 farklı metafor, eşya alanında 5 farklı metafor, yiyecek alanında 16 farklı metafor, yer-gök alanında 4 farklı metafor, topluluk alanında 16 farklı metafor, insan alanında 3 farklı metafor, herhangi bir alana dahil edilemeyen ise 3 farklı metafor üretmişlerdir.
- Öğretmen adaylarının ürettikleri metaforlar araştırmacı tarafından altı farklı kategoriye ayrılmıştır. Bu kategoriler farklılıklar bir arada, ilginin yoğun olması gereken ortam, bütüncül güzel olan ortam, çeşitli yöntemler uygulatan ortam, çözüm yolu olan ortam, rahatsızlık veren ortam kategorisinden oluşmaktadır.
- Farklılıklar bir arada kategorisinde 43 öğretmen adayı, ilginin yoğun olması gereken ortam kategorisinde 12 öğretmen adayı, bütüncül güzel olan ortam kategorisinde 16 öğretmen adayı, çeşitli yöntemler uygulatan ortam kategorisinde 7 öğretmen adayı,

çözüm yolu olan ortam kategorisinde 9 öğretmen adayı, rahatsızlık veren ortam kategorisinde 2 öğretmen adayı metafor üretmiştir.

- İkinci uygulamada öğretmen adayları en çok farklılıklar bir arada kategorisinde metafor üretmişlerdir. Öğretmen adayları birleştirilmiş sınıfı farklılıkların merkezi olarak algılamaktadır. Buradan öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf kavramının onlarda ilk olarak farklı yaş, özellik, bilgi, deneyim, seviye, ilgi ve yetenekteki öğrencilerin bir arada olduğu yer durumunun canlandığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Birleştirilmiş sınıfın tanımında öne çıkan bazı kavramlar öğretmen adaylarının bu yönde bir metafor geliştirmelerine yardımcı olmuştur.

5.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersini almadan önce ve sonra üretilen metaforların benzer ve farklı özellikleri nelerdir alt problemine ilişkin sonuçlar şu şekildedir.

- Birinci uygulama sonucu oluşturulan metafor kategorileri farklılıklar bir arada, uyum yakalanması gereken ortam, ilginin yoğun olması gereken ortam, varılması gereken ortak bir amaç için birleşme, mecburiyet sonucu oluşan ortam, aynı anda birçok iş yaptıran ortam kategorisidir.
- İkinci uygulama sonucu oluşturulan metafor kategorileri farklılıklar bir arada, ilginin yoğun olması gereken ortam, bütüncül güzel olan ortam, çeşitli yöntemler uygulatan ortam, çözüm yolu olan ortam, rahatsızlık veren ortam kategorisidir.
- İki uygulama sonucunda da araştırmacı metaforları 6 farklı kategoriye ayırmıştır.
- Her iki uygulamada da farklılıklar bir arada ve ilginin yoğun olması gereken ortam kategorisi öğretmen adayları tarafından ortak oluşturulan kategoriler olmuştur. Bu durum bazı öğretmen adaylarının her iki uygulamada da birleştirilmiş sınıf kavramını açıkladıkları metafor kategorisinin değişmediğini göstermektedir.
- Her iki uygulama sonucunda da öğretmen adayları tarafından en çok metafor üretilen kategori farklılıklar bir arada kategorisi olmuştur.
- İki uygulama sonucu üretilen metaforlar ve gerekçeleri kıyaslanmıştır. Kıyaslama sonucunda 50 öğretmen adayının birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik ürettiği metafor kategorisi değişmiş, 39 öğretmen adayının ise birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik ürettiği metafor kategorisi değişmemiştir.

- Bazı öğretmen adaylarının her iki uygulamada da aynı metaforu ürettiği ve aynı metafor kategorisinde kaldığı görülmüştür.
- Bazı öğretmen adayları ise her iki uygulamada farklı metafor üretmiş ve metafor kategorilerinde de değişiklik olmuştur. Bu sonuç Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersinin öğretmen adaylarında yeni farkındalıklar kazandırdığını göstermektedir.

5.2. Tartışma

Alan yazında yapılan incelemeler sonucunda araştırma bulgularıyla benzerlik gösteren çalışmalara ulaşılmıştır. Örneğin İzci, Duran ve Taşar (2010) tarafından yapılan birleştirilmiş sınıflarda öğretimin sınıf öğretmeni adaylarının algılarına göre ve birleştirilmiş sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri açısından incelenmesi adlı çalışmasında sınıf öğretmeni adaylarının algılarına göre şu sonuç çıkmıştır. Öğretmen adayları birleştirilmiş sınıf eğitiminin normal öğretimin yapıldığı bağımsız sınıflı okullara göre sosyal gelişim ve davranış biçimleri açısından daha fazla avantajlar sağladığı sonucu ortaya çıkmıştır. Bu durum öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflı öğretimi aslında çokta yadırgamadıklarını göstermektedir. Yapılan bu çalışmada ise ikinci uygulamada birleştirilmiş sınıfı çözüm yolu olarak gören 9 öğretmen adayı olmuştur. İkinci uygulamada birleştirilmiş sınıfı olumlu olarak değerlendiren öğretmen sayısında ki artışın sebebi Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersinin öğretmen adayları üzerinde etkiliği ve yarattığı farkındalık olabilir. Bazı öğretmen adaylarının olumsuz olan birleştirilmiş sınıf algılarını olumlu yönde etkilediği görülmektedir. İzci, Duran ve Taşar (2010) çalışmasında da öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıfı olumlu olarak değerlendirmeleri bu çalışma ile benzer bulgular taşıyabilmektedir.

Taşdemir (2014), sınıf öğretmeni adaylarının ilk görev yeri ve performans algıları ile birleştirilmiş sınıf üzerine oluşturdıkları metaforları ortaya çıkarma adlı çalışmasında katılımcılar birleştirilmiş sınıflı okul kavramı ile ilgili 5 farklı kategoride, 47 farklı türde toplam 60 adet metafor oluşturmuşlardır. Metaforların temaları genelde okulun-sınıfın farklı özellikte öğrencilerden oluştuğu, karmaşık ve aynı zamanda zor bir yapıdan oluştuğu ve tüm farklılıklarına rağmen ortak amaca hizmet edecek etkinlere yer verilmesi gerektiği yönünde içerikleri kapsamaktadır. Yapılan bu çalışmada sınıfın farklı özellikte öğrencilerden oluşması, varılması gereken ortak bir amaç için birleşilen yer olması yönünde pek çok farklı metafor üretilmiştir. Bu durum yapılan çalışma ile benzerlik

göstermektedir. Örneğin Taşdemir (2014), çalışmasında bir öğretmen adayı birleştirilmiş sınıflı okulu

“Çok uluslu ülke gibidir. Çünkü Her düzeyde öğrenci vardır. Farklı etkileşimler farklı düzeyde kişiler olmasından dolayı.” şeklinde açıklamıştır.

Yapılan bu çalışmada bir öğretmen adayı birleştirilmiş sınıflı

“Çok uluslu bir ülke gibidir. Çünkü her sınıf düzeyi farklı bir etnik gruba benzer ve yaş grubu bakımından diğer gruptan farklılık gösterir. Fakat farklı yönlerine rağmen aynı çatı altında eğitim görmek durumundadırlar. Tıpkı farklı milletten insanın aynı ülkenin vatandaşları olarak yaşamaları gibi.”

İki çalışmada da farklı yaş, seviye, ilgi ve yetenekteki öğrencilerin bir arada olması üzerine metafor üretilmiştir. Ayrıca bu yönde metafor üretilmesinin bir sebebi de birleştirilmiş sınıfın tanımı gereği öğretmen adaylarında ilk bu çağrışımı uyandırmasından kaynaklı olabilir.

İlter (2015), sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıf kavramına ilişkin metaforik algıları adlı çalışmasında öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf kavramına yönelik algılarını metaforik yolla ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Bu çalışmada öğretmen adayları 6 farklı kategoride 60 farklı geçerli metafor üretmişlerdir. Bu metaforlardan 25’i “sosyal-bilişsel düzey ve yeteneklerde farklılık”, 10’ u “tamamlayıcı-destekleyici hizmet ortamı”, 10’u “zorlu mücadele süreci”, 6’sı “aile ortamı”, 6’sı “yaşam kaynağı” ve 3’ü “hiyerarşik düzen” kategorilerinden oluşmaktadır. En çok metafor üretilen kategori sosyal bilişsel düzey ve yeteneklerde farklılık kategorisinde olmuştur. Öğretmen adayları bu kategori altında ürettikleri metaforun gerekçesini farklı seviye, farklı yaş, farklı sınıf, deneyim ve tecrübe şeklinde açıklamışlardır. Yapılan bu çalışmada iki uygulama sonucunda üretilen metafor kategorileri arasında öğretmen adaylarının en çok metafor ürettiği kategori farklılıklar bir arada kategorisi olmuştur. Bu çalışmada da bu kategori altında üretilen metaforları öğretmen adayları farklı seviye, farklı yaş, farklı sınıf, deneyim ve tecrübe şeklinde açıklamışlardır. Bu durum yapılan bu çalışma ile İlter (2015) in çalışmasının benzer bulgulara ulaştığını göstermektedir.

Eker ve Sıcak (2016), sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıflı öğretime ilişkin zihin imgeleri (metaforları) adlı çalışması birleştirilmiş sınıf ve birleştirilmiş sınıfta görev yapan öğretmen kavramına ilişkin metafor belirlemeye yönelik bir çalışmadır. Öğretmen adayları birleştirilmiş sınıflı “gökkuşağı”, “karmaşık”, “çiçek bahçesi”, “yolcu otobüsü”, “Osmanlı”,

“aşure”, pizza”, “opera salonu” gibi metaforlar ile açıklamışlardır. Bu çalışmada birleştirilmiş sınıf kavramına ilişkin üretilen metaforlar 4 farklı kategoride toplanmıştır. Bu kategoriler “heterojen ortam”, “rahatsız edici ortam”, “saf-temiz ortam” ve “dayanışma ortamı” şeklindedir. Toplam 70 farklı metafor üretilmiş ve bu metaforların 47 si heterojen ortam kategorisine dahil edilmiştir. Yani en çok heterojen ortam kategorisinde öğretmen adayları metafor üretmişlerdir. Heterojen ortam kategorisinde öğretmen adayları birleştirilmiş sınıfı farklı özellikteki öğrencilerden oluşan yapı olarak görmüşlerdir. Yapılan bu çalışmada iki uygulama sonucu öğretmen adayları en fazla “farklılıklar bir arada” kategorisinde metafor üretmişlerdir. Ayrıca bu çalışmada da üretilen metaforlar arasında “gökkuşağı”, “çiçek bahçesi”, “aşure”, “Osmanlı Devleti” metaforlar bulunmaktadır. Eker ve Sıcak (2016) çalışması ile bu çalışma arasında benzer bulgulara ulaşıldığı görülmektedir.

Yener ve Atalay (2018), sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıf ve birleştirilmiş sınıf öğretmenine yönelik metaforik algıları adlı çalışmalarında birleştirilmiş sınıf kavramı için 98 öğretmen adayı toplam 42 adet metafor üretmiştir. Üretilen bu metaforlar kapsayıcı ya da birleştirici ortam. Bu kategoride öğretmen adayları bahçe, TBMM, aile, çoklu priz, futbol takımı, orman vb. şeklinde metaforlar üretmişlerdir. Parçaların bütünü olarak birleştirilmiş sınıf. Bu kategoride öğretmen adayları türlü yemeği, gökkuşağı, çiçek buketi, salata, meyve tabağı vb. şeklinde metaforlar üretmişlerdir. Öğretmen adayları bilgi aktaran ortam kategorisinde ise bilgisayar, ansiklopedi, kütüphane, ünite gibi metaforlar üretmişlerdir. En çok metafor üretilen kategori kapsayıcı ya da birleştirici ortam kategorisinde olmuştur. Öğretmen adayları bu kategoride birleştirilmiş sınıfı çok geniş ve kapsayıcı olarak görmüşlerdir ve üretilen metaforlar sınıf, yaş, yetenek, bilgi ve deneyim farklılıklarından dolayı birleştirilmiş sınıfı değişikliklerin merkezi olarak algıladıkları yönündedir. Bu kategori altında en çok üretilen metafor ise 12 öğretmen adayı tarafından üretilen bahçe metaforu olmuştur. Yapılan bu çalışmada ilk uygulama sonucu en çok üretilen ilk üç metafor arasında bahçe metaforu olduğu görülmektedir. Ayrıca bu çalışmada da üretilen metaforlar kategorileştirildiği zaman en çok metafor kategorisinin farklılıklar bir arada kategorisinde olduğu görülmektedir. Yapılan bu çalışmada da öğretmen adayları birleştirilmiş sınıfı en çok farklılıkların merkezi olarak algılamışlardır. Yener ve Atalay (2018) tarafından yapılan çalışmaya bakıldığında öğretmen adaylarının tamamının birleştirilmiş sınıf üzerine olumlu metaforlar ürettiği görülmektedir. Yapılan bu çalışmada ise olumsuz yönde metafor üreten öğretmen adaylarının olduğu da görülmektedir.

Öğretmen adaylarının olumsuz yönde metafor üretmelerinin sebebi birleştirilmiş sınıfın köy olgusuna dayanan bir sistem olmasından da kaynaklanıyor olabilir. Çünkü birleştirilmiş sınıfın bulunduğu yerler genellikle köydür ve köyde öğretmenlerin ihtiyaçlarını karşılayacak sosyal imkanlar bulunmamaktadır. Bu durumda öğretmen adaylarının ürettikleri metaforlar üzerinde etkili olabilmektedir.

5.3. Öneriler

Sınıf öğretmeni adaylarının yüksek ihtimalle çalışacağı yer olan birleştirilmiş sınıf uygulamasına yönelik düşüncelerini öğrenmek önemlidir. Birleştirilmiş sınıfa yönelik bakış açılarını tespit etmek için metaforun son derece iyi bir yöntem olduğu düşünülmektedir. Öğretmen adaylarının ürettikleri metaforlar onların birleştirilmiş sınıf algısını ortaya çıkarmakla birlikte birleştirilmiş sınıf uygulaması ile ilgili eleştirel bir bakış açısı sunabilmektedir. Araştırmada üretilen metafor ve gerekçelerinden yola çıkarak şu önerilerde bulunulabilir.

1. Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı programında son sınıfın ikinci döneminde okutulan Birleştirilmiş Sınıflara Öğretim dersi haftada en az iki saat olacak şekilde uygulamalı olarak yapılmalı. Sınıf öğretmenliği mezunu bir öğretmen adayının yüksek ihtimalle atanacağı ilk görev yeri birleştirilmiş sınıf olacağından öğretmen adayı bu uygulama ile önceden tanışmalıdır. Böylelikle öğretmen adaylarının akıllarındaki ön yargılar giderilmiş olur.
2. İki dönem olan öğretmenlik uygulaması dersinin bir dönemi birleştirilmiş sınıflarda tamamlanmalıdır. Böylelikle öğretmen adayları görev yapacakları birleştirilmiş sınıflar ile ilgili yaparak yaşayarak tecrübe kazanmalı.
3. Araştırmada bazı öğretmen adayları birleştirilmiş sınıfı çözülmesi gereken bir sorun ve eğitimin aksayan yönü olarak değerlendirmiş ve bu yönde metafor oluşturmuştu. Bu metafor gerekçesinden yola çıkarak birleştirilmiş sınıfın güçlük oluşturan yönleri azaltılmalı ve üstünlükleri çoğaltılıp birleştirilmiş sınıflar desteklenmeli ve eğitimin aksayan yönü olarak görülmemeli.
4. Araştırmada oluşturulan metafor kategorilerinden biri “aynı anda birçok iş yaptıran ortam” kategorisiydi. Burada oluşturulan metaforlar ve gerekçelerinden yola çıkarak şu öneride bulunulabilir. Öğretmen adayları birleştirilmiş sınıflı bir ilkokula atandığı zaman aynı zamanda da müdür yetkili öğretmen olmaktadır ve idari işlerden de sorumlu

durumunda ki kişi olmaktadır. Bu nedenle ğretmen adaylarına idari işler, yazışmalar ve özlük hakları ile ilgili üniversitelere bir ders konulmalı.

KAYNAKLAR

- Abay, S. (2006). *Birleştirilmiş sınıf uygulamasında öğretmenlerin öğretme öğrenme sürecinde karşılaştığı sorunlar*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Arnett, R. C. (1999). Metaphorical guidance: administration as building and renovation. *Journal of Educational Administration*, 37(1), 80-89.
- Arslan, M. (2000). *Cumhuriyet dönemi ilköğretim programları ve belli başlı özellikleri*. *Milli Eğitim Dergisi*, 146(01.12), 2008.
- Aslan, S. (2013). Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin öğretmen kavramı ile ilgili algılarının metaforik incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 8(6), 43-59.
- Aydın, A. (2007). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Tek Ağaç Eylül.
- Başar, H. (1999). *Sınıf yönetimi*. İstanbul: MEB.
- Başaran, İ. E. (1996). *Türkiye eğitim sistemi*. Yargıcı Matbaası.
- Başaran, İ. E. (2007). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Ekinoks.
- Başaran, İ. E. (2008). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*, İstanbul. Ekinoks Yayınları.
- Bayar, S. A. (2009). *Sınıf öğretmenliği eğitimi ana bilim dalı 4. sınıf öğrencilerinin birleştirilmiş sınıflar hakkındaki görüşleri: Gazi Üniversitesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Berry, C., ve Little, A. W. (2006). Multigrade teaching in London, England. L. Angela W içinde, *Education for all and multigrade teaching: challenges and opportunities* (s.67-86). Netherlands.
- Bilir, A. (2008). Birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okullarında öğretmen ve öğretim gerçeği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41(2), 1-22.
- Binbaşıoğlu, C. (1999). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. Ankara: Anı.

- Booth, W. (2003). Gerçeğe uygun on tez (M.H. Doğan, çev.). *Kitaplık*, 65, 70-72.
- Brunswic, É., ve Valérien, J. (2004). *Multigrade Schools: Improving Access in Rural Africa? Fundamentals of Educational Planning* 76. International Institute for Educational Planning (IIEP) UNESCO. 7-9 rue Eugene-Delacroix, 75116 Paris, France.
- Büyüköztürk, i., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, i. & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cicioğlu, H. (1985). *Türkiye Cumhuriyetinde ilk ve orta öğretim tarihi gelişimi*. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Çelik, V. (2003). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Nobel.
- Çelikten, M. (2006). Kültür ve öğretmen metaforları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21 (2), 269-283.
- Çınar, İ. (2004). Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında ilkökuma yazma öğretimine ilişkin bir araştırma. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(7), 31-45.
- Demirbolat, A. (2006). Sınıf ortamı ve grup etkileşimi. L. Küçükahmet (Ed.), *Sınıf Yönetimi* (s.42-66). Ankara: Nobel.
- Doğan, A. R. (2000). *Birleştirilmiş sınıflarda eğitim öğretim*. Trabzon: Uzun Yayınevi.
- Eker, C.,ve Sıcak, A. (2016). Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıflı öğretime ilişkin zihin imgeleri (metaforları). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(37), 133-153.
- Erdem, A.R. (2004). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erdem, A. R. (2008). *Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim*. (Geliştirilmiş 5. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erdem, A. R. (2015). *Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Fidan, N. (2012). *Okulda öğrenme ve öğretme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Forceville, C. (2002). The identification of target and source in pictorial metaphors. *Journal of pragmatics*, 34(1), 1-14.
- Girmen, P. (2007). *İlköğretim öğrencilerinin konuşma ve yazma sürecinde metaforlardan yararlanma durumları*. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

- İlter, İ. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıf kavramına ilişkin metaforları. *İlköğretim Online*, 14(4), 12-20.
- İzgi, E., Duran, H., ve Taşar, H. (2010). Birleştirilmiş sınıflarda öğretimin sınıf öğretmeni adaylarının algılarına göre ve birleştirilmiş sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 19-35.
- Karaman, F. (2006). *Birleştirilmiş sınıflarda matematik dersindeki başarı düzeyi ile normal sınıflardaki başarı düzeyinin karşılaştırılması*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kesten, A., Palavan, Ö., Dicle, A. N., ve Mercan, E. (2008). *Birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretim*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Kısakürek, M. A. (2009 12-13 Kasım). *Öğretmen eğitiminde ulusal yeterlikler çerçevesi ve kalite güvence sistemi*. Türkiye'nin Öğretmen Yetiştirme Çıkması Ulusal Sempozyumu'nda sunuldu, Ankara.
- Köklü, M. (2000). *Birleştirilmiş sınıflar yönetimi ve öğretimi*. İstanbul: Beta.
- Köksal, K. (2002). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Köksal, K. (2003). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Köksal, K. (2005). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Köksal, K. (2009). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Külekçi, E. (2013). 4+4+4 eğitim sistemi kapsamında birleştirilmiş sınıf uygulamasına ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 369-377.
- Lakoff, G. ve Johnson, M. (2005). *Metaforlar: Hayat, anlam ve dil* (G.Y. Demir, Çev.). İstanbul: Paradigma.
- Levine, P. M. (2005). Metaphors and images of classrooms. *Kappa Delta Pi Record*, 41(4), 172-175.
- Little, A. W. (2004). Learning and Teaching in Multigrade Settings. Paper Prepared for the UNESCO 2005 EFA Monitoring Report.

- MEB (1988). *Milli eğitim istatistikleri araştırma*, Ankara: Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- MEB (2005). *Milli Eğitim İstatistikleri*. Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- MEB. (2014a). *Birleştirilmiş sınıflar haftalık ders programı*. Ankara: MEB.
- Ocak, G. ve Gündüz, M. (2006). Eğitim fakültesini yeni kazanan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine giriş dersini almadan önce ve aldıktan sonra öğretmenlik mesleği hakkındaki metaforlarının karşılaştırılması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 293-309.
- Özel, A. ve Bayındır, N. (2008). *Yapılandırmacı anlayışa göre sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Öztürk, N. (2007). Cumhuriyetin başlangıcından günümüze birleştirilmiş sınıf uygulamaları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(22), 28-35.
- Palavan, Ö. (2007). *İlköğretim birinci kademedeki birleştirilmiş sınıflardaki 4. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinin kazanımlarına erişim düzeyleri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının “öğretmen” kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7 (2), 281-326.
- Semerci, Ç. (2007). “Program geliştirme” kavramına ilişkin metaforlarla yeni ilköğretim programlarına farklı bir bakış. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(1), 139-154.
- Şahin, A. E. (2003). Birleştirilmiş sınıflar uygulamasına ilişkin öğretmen görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 166 – 175.
- Şahin, Ç. (2007). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Şişman, M. (2009). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem Akademi.
- Taşdemir, M. (2012). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. Ankara: Pegem Akademi.

- Taşdemir, M. (2014). Birleştirilmiş sınıflar hakkında sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri: beklenti ve metaforlar. *Turkish Studies*, 9(2), 1459-1475.
- Tekışık, H.(2000). Birleştirilmiş sınıflı köy okulları kapatılmasın. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 262, 1-3.
- UNESCO. (1989). *Multigrade teaching in single teacher primary schools*. Principal Regional Office for Asia And The Pacific. Bangkok.
- UNESCO. (2001). *A Handbook for Teachers of Multi-Grade Classes*. Wallace J. C. , McNish H. and Allen, J. (eds.), February-France.
- Vural, M. (2005). *En son değişiklikleriyle ilköğretim okulu ders programları ve öğretim klavuzları: 1-5 sınıflar*. Yakutiye yayıncılık.
- Yener, Y., ve Atalay, F. (2018). Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıf ve birleştirilmiş sınıf öğretmeni kavramlarına yönelik metaforik algıları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 1822-1840.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin,
- Yıldırım, M. (2008). *Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında ses temelli cümle öğretimi yöntemi ile ilk okuma yazma öğretimi sırasında karşılaşılan güçlükler*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Yıldız, M. (2005). *Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin birleştirilmiş sınıf uygulamasına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldız, M. (2009). Birleştirilmiş Sınıf Uygulamalarının Dünyadaki Durumu Üzerine Genel Bir Değerlendirme. *Milli Eğitim Dergisi*, (182), 167-177.
- Yılmaz, F., Göçen, S., ve Yılmaz, F. (2013). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algıları: Bir metaforik çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 1-10.

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR...